

Täysistunto

Maanantai 7.12.2020 klo 13.59—18.43

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 18.43.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.59—15.56) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.56—18.43).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun hallituksen esityksen (HE 87/2020 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 87/2020 vp

Hallituksen esitys HE 114/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 16/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 16/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

14.00 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kokeilusta, jossa eräitä vaikeasti työllistyvien työvoimapalveluja siirretäisiin valtion TE-toimistoilta kuntien tehtäväksi. Kokeilun tavoitteena on selvittää, parantaisiko työllisyyspalvelujen kuntapohjainen järjestäminen niiden tehokkuutta. Taustalla on hallituksen tavoite työllisyysasteen nostamiseksi 75 prosenttiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa esitystä eräin muutoksin ja huomioon:

Ensinnäkin ajoituksesta: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa voimaantulon siirtämistä kokeilun alkamiseksi vasta 1.3. lähtien, jotta työttömien palveluiden ja oikeusturvan edellyttämät henkilöstö- ja tietotekniset muutokset saadaan tehdyiksi. Lisäksi ajoituksen osalta työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää huomiota siihen perustuslakivaliokunnan esiin nostamaan seikkaan, että kiireen vuoksi valmistelu ei ole ollut kaikilta osin asianmukaista vaan lausuntokierros on jätetty väliin.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Edelleen ajoitusasioista: Valiokunta huomauttaa, että työvoimapalveluiden rakenneuudistus, jossa keskeiset päätökset on ajoitettu keväälle 2021, piti tehdä kokeilun tulosten perusteella. Nyt käytännössä olemme tilanteessa, jossa ne tehdään jo aivan kokeilun alkumetreillä, jolloinkin tietoa ei ole vielä saatavissa. Näitä aikataulutuksia on valiokunnan mielestä vaikea sovittaa yhteen.

Sitten kuntouttavasta työtoiminnasta: Valiokunnan mielestä kuntouttavan työtoiminnan käyttöä on seurattava kokeilun aikana tarkoin. Aikaisemmista kokeiluista on nimittäin viitteitä siitä, että nykyinen rahoitusjärjestelmä kannustaa kuntia ohjaamaan palveluun sellaisiakin työttömiä, joille palvelu ei sovi tai joille se ei ole tarkoituksenmukainen.

Kulukorvaus kuntien omarahoitteisissa palveluissa: Valiokunta ehdottaa laajennettavaksi kulukorvauksen myöntämisperusteita siten, että jatkossa kulukorvausta olisi mahdollista saada myös sellaisista kuntien omarahoitteisista palveluista, joista on sovittu työllisyysuunnitelmassa ja jotka täten ovat työttömälle velvoittavia ja joista hänelle koituu kustannuksia. Kulukorvaus näissä tapauksissa olisi pääsääntöisesti 9 euroa päivässä, joissakin tapauksissa 18 euroa päivässä.

Asiakkaan siirtyminen kuntaan: Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että työttömien työnhakijoiden siirtämisessä TE-toimistoista kuntiin säädös käsittää joitakin poikkeuksia, jotka eivät ole riittävän tarkkarajaisesti määriteltyjä. Työ- ja tasa-arvovaliokunta onkin tehnyt joitakin tarkennuksia liittyen tähän perustuslakivaliokunnan huomioon. Lisäksi työ- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että siirtämisestä takaisin TE-toimistoon tai toiseen kuin asuinkuntaan ei ole esityksessä säädetty, vaikka työttömän elämäntilanne voi tällaista joissakin tilanteissa edellyttää — esimerkiksi tilanteissa, joissa hoivavaroitteet pitävät häntä pitkään toisella paikkakunnalla — jotta hänen mahdollisuutensa saada työvoimapalveluja ei vaarannu. Tästä asiasta valiokunta on jättänyt lausuman, jossa se kehottaa hallitusta säädösvalmisteluun.

Sitten valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että kun toimijoita kentälle tulee lisää, riski byrokratiasta ja vaikeaselkoisuudesta kasvaa. Valiokunta muistuttaa, että muutoksista on tiedotettava hyvin myös työttömille ja että työvoimapolitiittisten lausuntojen nopeuttamiseksi tilanteessa, jossa niiden käsittelijätahoihin nyt tapahtuu muutoksia, on tarkoituksenmukaista siirtää esitettyä enemmän työttömyysturvatehtäviä kunnille. Tästä valiokunta on jättänyt toisen lausuman ja tehnyt joitakin pienempiä asiaan liittyviä viilauksia jo mietinnön yhteydessä.

Lopuksi: Koko kuntakokeilun keskeinen idea on kerätä tietoa. Tämä on kolmas kerta, kun Suomessa järjestetään vastaavantyyppinen kokeilu, ja niiden kaikkien ajatuksena on ollut kerätä tietoja kunnista työvoimapalvelujen järjestäjinä. Tämän vuoksi valiokunta pitää huolestuttavana sitä, että saamiensa asiantuntijalausuntojen mukaan asetelma ei tälläkään kerralla, kuten ei aikaisemmilla kokeilukerroilla, mahdollista pätevän tiedon keräämistä. Tutkimusintressi olisi pitänyt huomioida vahvemmin jo kokeilua suunniteltaessa. Valiokunta kannustaakin täsmentämään tutkimussuunnitelmaa siinä määrin kuin se vielä prosessin tässä vaiheessa on mahdollista tiedonintressin paremmaksi tavoitettavuudeksi.

Arvoisa puhemies! Mietintöön on jätetty myös kaksi vastalauseita.

14.06 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset pitävät työllisyyden edistämiseksi järjestettävien palveluiden uudistamista perusteltuna. Erityisesti nuorisotyöttömyys ja ikääntyneiden työttömyys ovat olleet viime aikoina kasvussa ja muodostavat va-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

kavan yhteiskunnallisen ongelman. Mikäli nuori ei pääse kunnolla työuransa alkuun, hänen työnsaantinsa tulevaisuudessa vaikeutuu ja myös syrjäytymisriski kasvaa. Nuorten syrjäytymisestä aiheutuu yhteiskunnalle mittavat kustannukset, ja kysymyksessä on nuorten itsensä kannalta inhimillinen tragedia. Nuorisotyöttömyyden torjuntaan tarvitaankin yhteiskunnalta nykyistä tehokkaampia ja vaikutusvaltaisempia toimenpiteitä.

Luonteeltaan hieman erikoinen ongelma koskee ikääntyneitä työttömiä. Työurien pidentäminen on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite, mutta usein samaan aikaan yt-neuvotte- luissa nimenomaan ikääntyneitä työntekijöitä irtisanotaan. Ikääntyneiden työttömien työl- listyminen uudelleen vaikeutuu merkittävästi, jos he joutuvat olemaan pidempään pois työstä. Heidän työuransa jatkumisen varmistamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että he saa- vat tarvitsemansa palvelut työvoimaviranomaisilta viivytyksettä ja heidän työllistymiseen- sä panostetaan erityisesti.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä kiinnittää vastalauseessaan huomiota julkisuudes- sa esiintyneisiin suunnitelmiin, joissa hallitus on väläyttänyt niin sanotun eläkeputken hei- kentämistä nykyisestäään tai poistamista kokonaan. Toteutuessaan tämä johtaisi ikääntynei- den työttömien aseman merkittävään heikkenemiseen.

Sen lisäksi, että hallituksen tulisi asettaa ikääntyneiden työttömien työllistäminen etusi- jalle pyrkimyksissään pidentää työuria, perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että hallituksen tulisi myös selvittää ja poistaa lainsäädännöstä sellaiset tekijät, jotka tällä het- kellä heikentävät työnantajien kiinnostusta työllistää ja pitää töissä varttuneempia työntek- kijöitä. Erityisesti huomiota on kiinnitettävä sellaisiin seikkoihin, jotka lisäävät varttu- neempien työntekijöiden työllistämistä aiheutuvia kustannuksia suhteessa nuorempiin henkilöihin. Yhteiskunnan kokonaisedun kannalta on välttämätöntä estää ikäsyrjintä työ- markkinoilla ja antaa ikääntyneille työttömille heidän mahdollinen tukensa, jotta he voisi- vat työllistyä uudelleen ja jatkaa työuraansa eläkeikään asti.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä korostaa, että ikääntyneiden työttömien kohdalla tulee kiinnittää erityistä huomiota kunkin työttömän yksilöllisen työkyvyn arviointiin ja siinä tilanteessa, kun työkyky on merkittävästi heikentynyt, ikääntyneelle työttömälle on mahdollistettava kunniallinen siirtyminen eläkkeelle ilman nöyryytyksiä tai kyykyttämi- seltä vaikuttavaa byrokratiaa. Tämä mahdollistaa työvoimapolitiittisten resurssien kohden- tamisen niihin työttömiin, joilla on paremmat edellytykset työllistyä.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä vastustaa eläkeputken heikentämistä tai poistamis- ta erityisesti siltä osin, kun kyse on ikääntyneistä työttömistä, joille yhteiskunta ei kykene tarjoamaan parempia vaihtoehtoja. Joka tapauksessa olisi tärkeää, että kuntakokeiluun pää- sisivät kokeilukunnissa jo 55-vuotiaat työttömät heti työttömyyden alkaessa.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä huomauttaa, että järjestettäessä esitetyn kaltaisia kuntakokeiluja olisi ensiarvoisen tärkeää määritellä kokeilun tavoitteet ja vaikutustenarvi- ointikriteerit huolella jo etukäteen. Mittarointi ja vaikutusarviot tulee tehdä jo kokeilun ai- kana siten, että niistä on hyötyä pysyvän mallin käyttöönoton kannalta. On kestäväntöntä, jos pysyvää mallia ei saada aikaan tälläkään hallituskaudella, vaan seuraavalla hallituskau- della aloitetaan taas uusi kokeilu.

Keskeisinä ongelmina perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää kokeilussa sitä, että esitetyssä muodossaan kokeilun ulkopuolelle jäävä vertailujoukko on liian pieni. Jotta vai- kutusarviointia voitaisiin tehdä ja kokeilun työllisyysvaikutuksia arvioida, kokeiluun osal- listuvilla kunnilla tulisi olla määriteltyinä olosuhteiltaan riittävän samankaltaiset vertailu- kunnat.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä paheksuu myös lainvalmistelun tasoa ja aikataulua. Erityisen ongelmallista on epätietoisuus työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien välillä siirtyvistä henkilöistä sekä kunnilta vaadittavasta rahoituksesta. Lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyn viime vaiheessa on käynyt ilmi, että kokeilukuntiin ei vuoden alkuun mennessä todennäköisesti saada siirrettyä työ- ja elinkeinotoimistoista henkilöstöä siten, että kokeilualueen kuntien asiakkaiden palvelut ja etuuskäsittely voitaisiin turvata kokeilun alusta lähtien. Lisäksi on käynyt ilmi, että työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmää ei saada vuoden alusta käyttöön kunnissa, mikä saattaa aiheuttaa puutteellisia tai vääriä työttömyysetuuksia koskevia ratkaisuja. Valiokunta ei pidä tätä hyväksyttävänä ja ehdottaa, että laki työllisyyden kuntakokeilusta tulee voimaan vasta 1.3.2021.

Kokeilualueen kunnille syntyy kustannuksia kokeilun aloittamisen siirtämisestä, muun muassa toimitilojen vuokra- ja palkkauskustannuksista, jo suunnitellusta aloitushetkestä 1.1.2021 lähtien. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää tarpeellisena, että kokeilualueiden kunnille korvataan kaikki kokeilusta aiheutuvat kustannukset tammi- ja helmikuun ajalta. Siksi kannatamme lausumaehdotusta, jossa edellytetään, että hallitus varmistaa kuntakokeilun voimaantulon siirtymisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisen kunnille täysimääräisesti.

Alle 30-vuotiaat työttömät työnhakijat ja maahanmuuttajat kuuluvat kokeilun kohderyhmään riippumatta siitä, katsotaanko heidän kuuluvan vaikeassa työtilanteessa oleviin vai ei. Työllisyyden kannalta myös ikääntyneille ansiosidonnaista työttömyysturvaa saaville työnhakijoille on tärkeää tarjota tehostettuja ja tarkoituksenmukaisia työllisyyspalveluita heti työttömyyden alkaessa, mitä myös valiokunta tähdentää.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme tehneet lakiesitykseen kaksi pykälämuutosta, 1. lakiesityksen 4 §:ään ja 13 §:ään. Näillä muutoksilla haluamme ottaa [Puhemies koputtaa] myös yli 55-vuotiaat mukaan kuntakokeiluun heti työttömyyden alkumetreillä.

14.14 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on kannatettava, ja siitä kiitokset hallitukselle ja ministeri Haataiselle. On hyvä, että näitä työllistämisen edistämisen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeiluita tehdään. Ja pidän erityisen kannatettavana myös sitä, että näitä kohdennetaan nimenomaan nuorille, alle 30-vuotiaille, joihin jo muutamankin kuukauden työttömyys saattaa vaikuttaa niin, että se syrjäyttää heitä vuosiksi työelämästä ja on myöhemmin aina vaikeampaa päästä työhön kiinni.

Kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, ja valiokuntakin on siitä kysellyt, että ikääntyneissä työttömissä työnhakijoissa on suuri työllisyyspotentiaali, ja ihmettelenkin sitä, miksi tätä ryhmää ei ole tässä huomioitu. Ikääntyneiden työllisyysaste on Suomessa selkeästi pohjoismaisia verrokkimaitamme alempana. Meillä on todellinen ongelma, jos järjestelmämme työntää ikääntyneet, motivoituneet työttömät pois työelämästä sen sijaan, että se houkuttelisi ja kannustaisi heitä takaisin työelämään. Suomen Ekonomien kyselyssä peräti 84 prosenttia piti ikäsyrrintää ongelmana työelämässä, ja ikäsyrrintä on vielä sukupuolittunut ilmiö, sillä se on 55—64-vuotiaiden ikäryhmässä naisilla yleisempää kuin miehillä. Kyllä edelleenkin — muutamista hyvistä kokeiluista huolimatta — suomalaisilta työpaikoilta puuttuvat pelisäännöt ikäsyrrinnän kitkemiseksi. Sen vuoksi toivon, että ministeri Haatainen jossakin vaiheessa keskustelua vastaisi kysymykseen, miksi tähän kuntakokeiluun ei otettu näitä ikääntyneitä työttömiä mukaan.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Totean myös, että kannatan lämpimästi näitä perussuomalaisten tekemiä pykälämuutosesityksiä.

14.16 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tämä on hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta. Työllisyysasteen nostaminen on tärkeää, mutta kokeilun tavoitteet ja vaikutustenarviointikriteerit tulee määrittää tarkasti ennen kokeilua. Huomiota on kiinnitettävä etenkin siihen, että ikääntyvien työttömien asema ei heikkene. Ikääntyneiden työttömien määrä on liki kolminkertaistunut vuosikymmenen aikana, ja ikäihmisten työllisyysaste on Suomessa alhaisempi kuin missään muussa Pohjoismaassa, sillä tällä hetkellä lainsäädäntömme syrjii ikäihmisiä. Ikääntyneiden työllistämistä aiheutuu suuremmat kulut kuin nuoremmilla henkilöillä, lisäksi eläkeputki turvaa pitkäaikaistyöttömälle mahdollisuuden työttömyyspäivärahaan eläkkeelle siirtymiseen asti. Tähän on saatava muutos ja nopeasti, sillä on ehdottoman tärkeää tarjota ikääntyneillekin työttömille tuki työllistyä uudelleen ja näin myös ehkäistä ikäihmisten syrjäytymistä.

14.18 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Kontulalle puheenjohtajana mietinnön selkeästä esittelystä. Tämä lakiesitys on tarpeellinen. Tarvitaan kokeiluja, jotta saadaan tietoa siitä, mitkä seikat parantavat työllistämistä ja työllistymistä — tällä kertaa kuntapohjaisesti työllistämispalvelujen pohjalta.

Haluan tuoda asiaan jatkuvan oppimisen näkökulman. Yksi olennainen keino työllisyystavoitteen saavuttamiseksi on kehittää rohkeasti ja innovatiivisesti koulujen, yritysten ja työllisyyspalvelujen yhteistyötä kunnissa ja lähikuntien yhteistyönä. Näiden yhteistyöiden alkeita on mahdollista kehittää osana tätäkin kokeilua, joka saadaan jalkautettua myös omalle kotiseudulleni Kalajokilaaksoon. Kokeiluun pääsevät mukaan syntymäpitäjäni Merijärvi ja sen naapurit Alavieska, Kalajoki, Oulainen ja Ylivieska.

Kuntakokeilun pääasiallisena tarkoituksena on kokeilla kuntien vastuuttamista alueen asukkaiden työllisyyspalvelujen järjestämiseen. Kunta on toimijana tarpeeksi lähellä ihmistä, jolloin työllistymiseen tukea tarvitseva suomalainen voi saada räätälöityä tukea lähellä. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi tietyn alueen yritysten osaamistarpeen analysoimista kehitteillä olevilla mittareilla. Analyysien perusteella paikalliset oppilaitokset voisivat tarjota jatko- ja täydennyskoulutuksia alueen työssä oleville ja työllisyyspalveluiden asiakkaille. Pidän erityisen tärkeänä sitä, että tässä kehitetään nimenomaan nuorten palveluja.

Tämä parantaisi erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille, sillä heidän koulutuksensa on usein kysyntään nähden puutteellista. Toki koulutusta tarvitsevat myös työssä olevat työelämän nopeassa murroksessa. Nämä eivät saakaan olla toisiaan pois sulkevia vaihtoehtoja. Lakiehdotuksessa olisi nyt säännös työnhakijan haastattelujen järjestämisestä ja palvelutarpeen arvioinnista. Työnhakijan tilanteen arvioinnissa olisi ensiarvoisen tärkeää huomioida myös jatkuvan oppimisen mahdollisuudet. Lyhyemmät täsmä- ja muutokoulutukset avaavat merkittäviä mahdollisuuksia kuntakokeiluihin. Alueen oppilaitokset tulee saada kiinteästi mukaan projektiin.

Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta painottaa kokeilun toimeenpanon asianmukaista resursointia ja eri tahojen yhteistyön tärkeyttä ja merkitystä kokeilun onnistumiseksi. Valiokunta kantaa aiheellisesti huolta siitä, että kokeilukunnissa asiakkaita saatetaan ohjata aiempaa enemmän kuntouttavaan työtoimintaan, vaikka se ei olisi perusteltua asiakkaan palvelutarpeen näkökulmasta. Valiokunnan mielestä erityistä huomiota tu-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

lee kiinnittää selkeään viestintään ja ohjeistukseen sekä kokeilualueiden ja työ- ja elinkeinotoimistojen kesken että asiakkaiden suuntaan.

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että esityksen valmistelu ei ollut alun perin asianmukaista eikä hyvän lainvalmistelutavan mukaista. Tästä on syytä ottaa oppia. Hallintovaliokunta kiinnitti huomiota tilanteeseen, jossa kokeilualueen kuntien yhteistoiminta ei jostain syystä toteudu. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta edellyttääkin, että kuntien yhteistoiminnan toteutumista seurataan tarkasti ja että tarvittaessa muutokset lainsäädäntöön valmistellaan erikseen.

Valiokunta ehdottaa kokeilun aloittamisen ajankohdan siirtoa vuoden alusta maaliskuun alkuun. Pidän tätä muutosta myös koronatilanteen kannalta perusteltuna.

Arvoisa puhemies! Tämän työllisyyden kokeilun tuloksia on tarpeen seurata, arvioida, jalostaa ja levittää ajan kanssa paikkakunnilta ja alueilta laajemminkin koko valtakunnan tasolle: opitaan toisilta.

14.23 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Hienoja puheenvuoroja ja erittäin tärkeää, että tämä asia nyt vihdoinkin etenee.

Tässä on pakko kiinnittää kyllä huomio tähän perussuomalaisten eriävään mielipiteeseen, jossa todellakin tyrmätään oikeastaan koko kokeilu. Siihen olisi tärkeä saada hiukan vastauksia, kun katsoo, miten täällä sanotaan, että kokeiluasetelma on puutteellinen ja kohderyhmässä on niin paljon ongelmia ja varsinkin maahanmuuttopolitiikka on päin mäntyä ja kokeilu ei johda kestäväan työllisyyden paranemiseen — aika kovia syytöksiä ja väitteitä siitä työstä, miten tätä esitystä on kuitenkin valmisteltu. Jos ajatellaan, että me olemme hyvin kokeneita Tampereen ja Pirkanmaan osalta, kun aikaisemmin olemme työllisyyskokeilussa olleet, niin kyllähän tutkijoiden analyysi niistä tuloksista, mitä saatiin aikaiseksi, kehotti meitä jatkamaan näitä kokeiluita, ja silloin olisimme halunneet jatkaa jo nopeammin, mutta siinä tuli pieni katkos.

Ehkä tärkeintä on ottaa huomioon siinä myös se työtön, joka niitä palveluita tarvitsee, ja myöskin ne pehmeät keinot, joita siihen prosessiin kuuluu. Kyllä sillä, että me saimme aikoinaan henkilökohtaisia omavalmentajia ja huomioitiin se kokonaisuus siinä, että ei ajatella vain, että henkilöä, joka hakee työtä, niin kuin potkittaisiin ja hän olisi jossain virastossa, vaan tässä koko palvelupaletti saatiin yhteensovitettua, niin asiakastyytyväisyys nousi ja ennen kaikkea tuli kohtaamisia siinä. Eli kyllä ainakin ne kokemukset, mitä silloin sieltä kerättiin, kertoivat sen puolesta, että tätä pitää nyt viedä eteenpäin. Ja tämä esitys, joka meillä nyt on, kyllä puoltaa sitä. Ja se suuri enemmistö, joka täällä salissa on tämän takana, kyllä kertoo siitä, että tähän asiaan on puututtu, tätä viedään voimakkaasti eteenpäin ja kunnat ovat tähän vahvasti sitoutuneita.

14.25 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Ihan ensiksi kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle terveen kriittisestä suhtautumisesta asiaan valiokuntakäsittelyn aikana. Käsittääkseni koko valiokunta harmitteli kiirettä, millä tätä on tehty, ja myöskin — niin kuin tuossa mietinnössäkkin mainitaan — näitä kuulemisia ja muita asioita, mitä lakiesitysten valmistuessa ei ole kunnolla hoideltu. Olemme kaikki tästä asiasta varmaan samanmielisiä.

Tässä kokonaisuudessa on sellainen hankaluus, minkä edustaja Ovaskakin otti jo tuossa omassa puheenvuorossaan esille, että miksikä nyt sitten ollaan eri mieltä, miksikä perussuomalaiset ovat lähteneet esittämään tässä eriävää kantaa ja moittimaan kokonaisuutta.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Tarve henkilökohtaiselle neuvonnalle niin sosiaalipuolella kuin TE-puolella on ilmeinen. Tämä tulee esiin Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturva-asioissa, toimeentulotukiasioissa, joka puolella. Ihmiset tarvitsevat tällä hetkellä henkilökohtaista neuvontaa. Siinä mielessä on hyvin ymmärrettävää, että varsinkin kuntapuolella työttömien osalta tällaisen henkilökohtaisen neuvonnan saaminen on erittäin positiivinen asia. Tästä emme ole eri mieltä. Mutta tällaisten työtehtävien lisäämisen ongelmana on se, että nämä tulevat julkisen puolen tehtäviksi, ja samaan aikaan meillä tulisi olla yksityiselle puolelle esittää verotuloja tuottavaa toimintaa. Eli tämän vuoksi, koska me lisäämme tällä julkisia menoja, jotka ovat oikeutettuja ja tarpeen, niin niitten kohdennus olisi todella tärkeää. Ja tämän kokeilun osalta tässä kohdentamisessa on tietynlaisia haasteita, ja kuten edustaja Lehto täällä meidän vastalauseemme huomioita toikin jo esille, esimerkiksi nyt, kun me tiedämme, että eläkeputki poistuu — se on tulossa, vaikka vasemmistoliitto nähtävästi pyrkii sitä vastustamaan, mutta keskustavetoisesti eläkeputki poistetaan — me olisimme pystyneet kuitenkin ennakoimaan tätä asiaa ottamalla huomioon jo tässä kohdassa sen, että varttuneet työttömät, 55 plus -työttömät saataisiin tehostetun työllistämisen pariin.

Toinen semmoinen huomio, joka on jäänyt täysin vähälle keskustelulle, on se, että kokonaiskuva on hienoisesti hajalla. Toisaalla me siirrämme kunnilta tehtäviä pois isommille harteille, ja toisaalla me lisäämme niitä sinne kuntatasolle. Tässä on ihan pointteja. Minä ymmärrän, että pienissä kunnissa varmasti on tarkempi tieto niistä työllistämismahdollisuuksista ja työttömistä, mutta minä todella toivon, että tässä olisi jollakin jonkunlainen kokonaisnäkemys olemassa asiasta, eli jos tässä ollaan rakentamassa maakuntahallintoa ja sitten siellä siirretään TE-toimistojen tehtäviä kunnille ja niin edelleen ja niin edelleen, ja sitten se rahoitus, että miten se onnistuu. Mutta suurimpia haasteita on nimenomaan tämä kakuntekijä—kakunjakaja-ongelma, eli julkisen sektorin työpaikkojen lisääminen, joita me tarvitsemme, mutta jos meille ei tule yksityisen sektorin työpaikkoja samassa suhteessa, me olemme todella pinteessä.

Oikeastaan vielä sitten tuohon kohdentamiseen on pakko sanoa edustaja Ovaskalle, että tässä esityksessä, kun kritisoi perussuomalaisen kantoja siihen ja sitä, että me tyrmäämme tätä kokeilua, niin juu, kohdennuksen osalta on ongelmana se, että me niputamme maahanmuuttajat, nuoret, työttömät, keski-ikäiset, kaikki niin kuin yhteen nippuun, eli jos maahan muuttanut lääkäri joutuu työttömäksi, hän on nyt paremmassa osuudessa tai paremmassa asemassa tässä kuin suomalainen duunari, joka jää työttömäksi 55 plus -ikäisenä.

14.30 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Työllisyyden kuntakokeilut ovat merkittävässä asemassa, kun haluamme parantaa työllisyysastetta ja parantaa erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edellytyksiä. Kokeilujen myötä tätä palvelukokonaisuutta koordinoidaan uudella tavalla. Siksi eri toimijoiden yhteistyön toimiminen on erityisen tärkeää. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tähdentääkin mietinnössään joustavaa yhteistyötä kuntien, TE-hallinnon, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa asiakkaiden ja työnantajien tarpeet ja alueelliset ja paikalliset erityispiirteet huomioivalla tavalla.

Se, että mukana on monia toimijoita ja osa palveluista jää työ- ja elinkeinotoimistojen puolelle, saattaa aiheuttaa epäselvyyttä, ja siksi meidän on todella tärkeää huolehtia riittävästä tiedottamisesta ja ohjauksesta varsinkin kokeilujen alkuvaiheessa. Olennaista on toimiva tiedonkulku viranomaisten kesken ja samaan aikaan myös asiakkaihin päin. Tämän

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

lisäksi olennaista on eri toimien riittävä resursointi. Tämä on tärkeää kokeilujen alkaessa, ja tilannetta on myös seurattava kokeilun edetessä, ja tästä me olimme myös valiokuntatyössä hyvin yksituumaisia.

Arvoisa herra puhemies! Työllisyyden kuntakokeiluista on hyviä kokemuksia, ja ne ovat tarpeellinen työkalu työllisyysasteen parantamisessa. Koen tärkeäksi, että hallitus on lähtenyt viemään kokeiluja eteenpäin näinkin laaja-alaisesti. Kokeilujen tavoitteet ovat todella tärkeitä, ja siksi kokeiluissa on myös syytä kiinnittää teot niiden onnistumiseen. Kaikkein tärkeintä on, että kokeiluihin osallistuvat kunnat sitoutuvat tavoitteisiin voimakkaasti. Jokaisen suuremman uudistuksen onnistuminen on aina hyvin merkittäviltä osin kiinni toimeenpanosta, ja tässä myös meillä monilla kansanedustajilla, omissa kotikunnissamme, kun kuntakokeilut alkavat, on iso rooli. Haluammeko onnistua vai haluammeko epäonnistua?

On myös selvää, että kokeiluista saadaan nyt paljon tietoa, jota voidaan jatkossa hyödyntää työllisyyspalveluiden järjestämisessä. Siksi uudistuksen tarkka seuranta on aivan ehdotonta, koska kokeilut eivät voi jatkua ikuisesti ja onnistuessaan niiden on syytä muuttua pysyviksi käytännöiksi.

Sitten, mitä tulee tähän kahden kuukauden myöhentämiseen, että laki tulee voimaan ei 1.1.2021 vaan vasta sitten maaliskuun alussa: sitä ei ole täällä salityössä paljon kyseenalaistettu edes, mutta ihan ymmärrettävistä syistä tämä korjaus tässä käsittelyn aikana on tehty, koska meille on selvinnyt käsittelyn aikana se, että kokeilukuntiin ei ole siirtymässä vielä riittävästi henkilökuntaa, elikkä sieltä olisi puuttunut henkilökuntaa siinä vaiheessa, jos laki olisi laitettu voimaan 1.1. Sitten myös, toisena: kuntien valmiusasteissa on suurta vaihtelua, ja sitten saimme myös tietoomme sen, että ohjelmistotalo Tieto ei pysty saamaan käyttöön näitä järjestelmiä, elikkä asiakastietojärjestelmät eivät olisi olleet siinä kunnossa 1.1.2021 kuin nämä kokeilukunnat, ja varsinkin ne työttömät, olisivat ansainneet.

Erityiskiitoksen haluan sanoa tässä kohdin myös ministeri Haataiselle ja hänen kabinettilleen ja tietysti myös valiokuntatyöhön osallistuville kollegoille, koska tämä on ollut kielämättä aika haasteellinen työskä meillä valiokunnassa ja ollaan pystytty sitä hyvässä yhteistyössä myös oppositiopuolueiden kanssa tekemään, vaikkakin tähän lakiesitykseen ovat nämä eriaivat olemassa.

Ja sitten ehkä vielä se, että tätä mahdollista eläkeputken poistamista — nyt tämän erittäin tärkeän kuntakokeilulakiesityksen kohdalla on viitattu myös siihen — ja esitystä siitä pääsemme ehkä käsittelemään mahdollisesti sitten jatkossa, ja toivon, että sitä ei niinkään sekoitettaisi tähän lakiin, joka nyt on tärkeä saada voimaan 1.3. ja on myös tärkeä siinä tavoitteessa, joka pitäisi olla koko eduskunnalla, että työllisyysaste mahdollisimman korkeaksi tässä koronatilanteessa ja -haasteessa saadaan.

14.35 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kokeilut ovat aina hyvää, mutta tässä kohtaa täytyy sanoa, että nyt on se hetki, kun todellakin pitää saada tästä kokeilusta pumpattua ulos kaikki tieto, mitä tähän kokeiluun tulee, ja siinä mielessä tässä varmaan on vielä ministereilläkin yhteistyössä tekemistä niin, että me saamme todellakin sen kaiken välttämättömän tiedon, jotta voimme tehdä ei kokeiluja vaan sitten pysyviä ratkaisuja näihin työllisyysongelmiin, niin kuin edustaja Taimela tuossa äskeisessä puheenvuorossa sanoi.

On hyvä, että alle 30-vuotiaat ja se nuorten ikäluokka, joka tässä on nyt keskiössä, on mukana tässä keskeisesti, koska me tiedämme, että työttömyyden pitkittyminen on valitet-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

tavan erinomainen väline syrjäytymisen avaamiseksi. Siinä mielessä on tärkeätä, että heti työttömyyden alettua ollaan mukana näitten nuorten arjessa ja mahdollistamme tämän henkilökohtaisen ohjaamisen, jotta ei nuori jää yksin sinne pohtimaan, mitä tekee, vaan apu on saatavilla, ja nimenomaan niin, että se tapahtuu henkilökohtaisella tasolla.

On tärkeätä huomioida kyllä se, että 55-vuotiaat tästä nyt ovat jääneet pois, mutta jatkossa toivon hallitukselta toimia, että näitten ikääntyneiden työttömien osalta löydetään sellaisia välineitä, joilla pystytään auttamaan ja tarttumaan siihen, että vanhempien ja ikääntyneiden työttömien houkuttelevuutta työmarkkinoilla voidaan lisätä. Niihin varmasti löytyy välineitä, jos on tahtoa. Se vähän aiheuttaa ehkä niin sanottua rakenteellista keskustelua, kuinka me voimme sen tehdä ja ettei nyt ole perustuslaillisia esteitä sille, että joku ikäluokka sitten saa jotakin etuutta, mutta erityisesti vaaditaan toimia, jotta ikääntyneet työttömät ovat työnantajille houkutteleva vaihtoehto, eikä niin, että siellä tarvitsee pelätä sitten työttömyyden tai sairastumisen kautta tulevia korkeita maksuja. Tätä tietähän on jo lähdetty kulkemaan, ja nyt on varmasti hyvä ottaa uusia askeleita.

Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että nyt edetään kuitenkin siihen suuntaan, että ollaan aktiivisia ja otetaan työtön lähelle, niiden palveluiden piiriin, joilla mahdollistetaan työpaikan löytäminen.

14.38 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaan, kiitos työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle hyvin perusteellisesta mietinnöstä ja myös tärkeistä huomioista. Moni esityksessä ollut kohta on saatu valiokunnan käsittelyssä kirkastettua paremmaksi. Ja toki kiitos myös ministerille paikallaolosta ja tämän asian eteenpäin saattamisesta.

Tällä hallituksen esityksellä laajennetaan siis työllisyyden kuntakokeilua lisäämällä kuusi uutta aluetta toiminnan piiriin. Tämän lisäksi alkuperäisessä esityksessä vahvistettuja alueita laajennetaan, ja tämä on erittäin järkevää.

Työllisyyden kuntakokeilu on yksi toimenpide työllisyyden edistämiseksi. Kokeilu on tärkeä myös siksi, että mahdollisimman moni suomalainen saisi tarvitsemansa palvelut läheltä ja räätälöidysti. Tämä on mielestäni myös tämän esityksen ydintä: ihmiseltä ihmiselle tapahtuvaa toimintaa. Kokeilun avulla keräämme tietoa ja myös edesautamme työvoimapolitiikan painopisteen siirtymistä työttömyyden hoidosta työllisyyden edistämiseen — siis työttömyyden hoidosta työllisyyden edistämiseen. Tämä on aivan ratkaisevaa, että asennoidumme työllisyyden tekijöiksi, emme ainoastaan siis vain hoida, vaan toimimme niin, että ihminen kohtaa työn ja työ kohtaa ihmisen.

Kokeilu on tärkeä myös siksi, että työllisyyden edistäminen on hyvin pitkälti myös työn ja yrittäjyyden kanssakulkemista. Harvoin mitään viisaampaa reittiä on olemassa. Kuntakokeilujen myötä murramme mielestäni eilisen maailman rakenteita ja rakennamme hajautettuja palveluita työelämän ja alueiden elinvoiman mahdollisuuksia parantaen.

Puhemies! Kokeilun lähtökohdista on kuntien välinen yhteistyö. Tämän tosiasian tunnistaminen ja niistä lähtökohdista toimiminen on viisauden alkua. Kiitos siis valiokunnalle, kiitos valmistelevalle ministerille.

14.41 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ensin korjaisin, ettei täällä nyt vain jää kellekään väärää käsitystä: Työuransa loppupäässä olevia yli viisivitosia ei ole suinkaan suljettu ulkopuolelle tästä kokeilusta, vaan heihin ei kohdisteta samanlaista totaalista siirtoa kuin alle 30-vuotiaisiin. Eli myös yli viisivotokset ovat kokeilun piirissä siinä tapauksessa, että he ovat työmarkkinatuella tai peruspäivärahalla eli siis eivät saa ansiosidonnaista. Ja

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

tämä kiista siitä, pitäisikö heidän olla siellä vai ei, koskee ainoastaan ansiosidonnaista saavia vanhempia työvoiman ikäluokkia. Tämä nyt selvennyksenä, että me kaikki olemme samalla kartalla tässä keskustelussa.

Sitten kiinnittäisin huomiota yhteen asiaan, joka minua itseäni vaivaa kovasti, joka ei tuohon mietintöön päätynyt, ja minua huolestuttaa kovasti, että se ei myöskään tähän salikeskusteluun ole päätynyt, nimittäin siihen, että koko homman ideahan on se, että kun kunnissa on sote-palvelut, jossain määrin myös osaamis- ja yrityspalvelut, niin kunnat pystyvät poikkihallinnollisesti tarjoamaan tehokkaammin ja parempia palveluita kuin TE-toimistot pystyisivät. No nyt me olemme samanaikaisesti ideoimassa näiden työvoimapalvelujen siirtämistä kuntiin tällä periaatteella ja tekemässä sote-uudistusta, jossa ne sote-palvelut, jotka ovat ihan keskeisessä roolissa erityisesti niiden vaikeasti työllistyvien osalta, joita tässä nyt siirrellään, siirrelläänkin sinne maakuntatasolle, jolta juuri on ne vaikeasti työllistyvät siirretty sinne kuntiin, ja tähän on totaalisen epäloogista. Ja minun mielestäni pitäisi puhua ääneen siitä, että tässä on tällainen looginen virhe, ja minä ihmettelen, mimmoinen oppositio meillä on, kun ei sekään tähän kiinnitä mitään huomiota. Kysyin asiaa asiantuntijoilta ja sain vastaukseksi, että jääväthän sinne kuntiin ne osaamis- ja yrityspalvelut. Kyllä jäävät, mutta osaamis- ja yrityspalvelut ovat keskeisiä pikemminkin niiden työttömien segmenttien osalta, jotka eivät ole siellä kaikkein heikoimmassa asemassa, joidenka työllistyminen ei ole kaikkein vaikeinta ja jotka pääasiassa ovat myös niitä, joita ei nyt tässä kokeilussa sinne kuntiin siirretä. Minä nyt vain kaipaisin vähän tähän Suomen hallintoon johdonmukaisuutta.

14.43 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Itsessään tämä hallituksen esitys työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta on kyllä kannatettava. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan oteta huomioon aivan kaikkea tarpeellista, kuten tässä on tullut ilmi.

Esimerkiksi valiokunnan saaman selvityksen mukaan osa kokeilusta kiinnostuneista kunnista toivoisi, että kokeilu olisi mahdollista siirtää myös kuntayhtymän järjestettäväksi. Hallituksen esitystä olisikin tarpeen täsmentää, jotta kunnat voivat järjestää kokeilulaisissa säädetyt tehtävät siten, että he voivat sopia järjestämisvastuun siirtämisestä myös kokeilulueeseen kuuluvalla kuntayhtymällä. Tästä kokoomus on tehnyt vastalauseen.

Lisäksi toinen vastalauseemme koskee sitä, että hallituksen tulee varmistaa kuntakokeilun voimaantulon siirtymisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen kunnille täysimääräisesti.

Koska räjähdysmäinen velkaantuminen ja korkea rakenteellinen työttömyys uhkaavat vakavasti meidän hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjaa, niin työllisyysasteen nostaminen on maamme kohtalonkysymys, ja sitä varten on otettava käyttöön kaikki mahdolliset keinot. Siksi tällaiset esitykset, joilla pyritään parantamaan työllisyystilannetta, ovat tarpeen.

14.45 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tässä on vähän historian havinaa, nimittäin viime kaudellahan juuri tällaista samanlaista asiaa yritettiin tehdä. Mielestäni, kun täällä keskustellaan siitä, pitäisikö sen olla ylikunnallisella niin sanotusti maakunnalla vai pitäisikö sen olla kunnissa, niin kyllähän tämä nyt on ehdotonta niin, että sen pitää olla siellä kunnissa. Minun mielestäni tämä on erinomaisen hyvä.

Totta kai nämä asiat, että ne kustannukset korvataan ja niin edelleen, ja kyllä ymmärrämme hyvin sen, ja kun itsekin olen näiden asioitten kanssa aika paljon ollut, ymmärrän

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

senkin, että tätä sosiaali- ja terveydenhuolto- ja hyvinvointipuolta pitää, mutta eihän työttömyys sairaus ole, ja siitä syystä minä en näe, että sen tarvitsee välttämättä olla siellä samassa kuin sote. Tämän pitää nimenomaan olla kunnissa, koska siellä kunnissa luodaan ne työpaikat. Siellä ovat yrittäjät, siellä on työnantajia ja nimenomaan tämä kuntien elinvoima. Kuntien tehtävä on kuntalain mukaan ihmisten hyvinvoinnin edistäminen, ja se hyvinvointi on myöskin työllistymistä, työllistämistä. Ja sehän, kun niitä elinvoimakeinoja tehdään ja elinvoimaa lisätään, on nimenomaan työllisyyden lisäämistä, ja siellä ollaan kaikkein lähinnä sitä ihmistä ja tiedetään hänen osaamisestaan, hänen voimavaroistaan ja pystytään miettimään erilaisia vaihtoehtoja, koska kaikki eivät pysty ihan kaikkiin töihin ja toiset ovat toiseen hyviä ja toiset toiseen hyviä.

Se on tärkeää, että tällainen moniammatillinen yhteistyö sitten joka tapauksessa pelaa, koska onhan se totta, että näillä henkilöillä, pitkään työttöminä olleilla, on myöskin sellaisia ongelmia, joissa tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuollonkin apua ja sitten hyvin paljon monipuolista apua, ja silloin sitä pitää tietysti sitten saada ja sen yhteistyön pitää pelata.

Kyllä tämä ennen kaikkea on hyvä suunta, että kunnat tästä ottavat koppiä.

14.47 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula arvosteli oppositiota, ettemme ole tarpeeksi ärhäköitä. No, kyllä voimme tarvittaessa olla, mutta ehkä tässä on sellainen kysymys, joka ei ole yksioikoisesti joko niin tai näin. Itse ajattelen vähän välimuodosti, tavallaan niin, että on hyvä, että suurilla kaupungeilla on suurempi vastuu, ja ehkä tässä suurempi haaste liittyy nyt aiemmin siihen tiedonkulkuun, että kunta saa tiedon niistäkin työttömistä, jotka ovat olleet pidempään työttöminä, ja pystyy sitten jo siinä alkuvaiheessa tuomaan siihen palveluita kylkeen. Katson kuitenkin, että sillä on myös tietty arvonsa, että voidaan niitä sosiaali- ja terveystalvueluita tarpeen mukaan sitten samassa hallinnossakin tarjota.

Esimerkiksi meillä Vantaalla on nyt se hyvä tilanne, että olemme lähdeössä tähän työllisyyden kuntakokeiluun yhdessä Keravan kanssa, ja meille myös suunnitellaan sitten tätä yhtenäistä hyvinvointialuetta, eli siinä mielessä ongelmaa ei pitäisi tulla —tokihan kunnan organisaatio tätä tulee hoitamaan, eli siinä mielessähän organisaatorajan yli siinäkin joudutaan menemään.

Näen kuitenkin niin, että on ehkä haastavaa ajatella sillä tavalla, että tulevaisuudessa jokainen pieni kunta meillä kykenisi tätä tehtävää hoitamaan; ehkä pienemmissä kunnissa tätä joudutaan enemmissä määrin tekemään sitten yhteistyössä. Ja siitä tullaankin siihen suurempaan kysymykseen: onko meillä jatkossakin niin, että kaikilla kunnilla on täsmälleen samat tehtävät, vai tuleeko näissä näkymään jonkunlaista eriytymistä. Tämä on varmaan sellainen isompi keskustelu, joka jossain vaiheessa on käytävä, jos tämä nykyinen kuntarakenne meillä säilyy.

Sinällään hallituksen esitys on askel positiiviseen suuntaan, ja olen iloinen, että tätä jo viime kaudella aloitettua asiaa nyt lähdetään viemään eteenpäin. Ja toivottavasti sitä sitten saadaan myöskin tutkimusmenetelmällisesti — Kontulankin toivomusten mukaisesti — täydennettyä siten, että kokeilusta saatavia tuloksia voidaan sitten toimeenpanna pysyvästi, jos ne ovat positiivisia. Mutta uskon näin, että kun kunnilla on käytössään monipuolisesti osaamista ja erilaisia palveluita, erityisesti nuorten osalta, jotka tässä kuitenkin ovat iso kohderyhmä, ja kun nuorten työttömyys on nyt tässä koronankin myötä suuresti kasvanut, niin tämä tuo ihan uusia työkaluja ja apuja, mahdollisuuksia auttaa nuoria, sitten sinne kuntiin. Toivotaan tietenkin tälle kokeilulle myötätuulta.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

14.49 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Jäin ihmettelemään edustaja Ovaskan puheenvuorossa niitä moitteita, joita hän osoitti tähän perussuomalaisten vastalauseeseen muun muassa maahanmuuttovastaisuudesta. Itse omassa puheenvuorossani kannatin tätä perussuomalaisten vastalauseetta, ja olen nyt lukenut moneen kertaan sen läpi, enkä löydä sieltä mitään maahanmuuttovastaisuutta. Itsekin kannatan lämpimästi sitä, että myös nämä ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat maahanmuuttajat ja vieraskieliset henkilöt sisällytetään tähän kuntakokeiluun, ja kyllä minä luen tätä perussuomalaisten vastalauseetta niin, että hekin nämä sisällyttäisivät kuntakokeiluun.

Mutta kyllä mielestäni olisi tärkeää myös juuri tässä käyttää nyt tätä porkkanaa, pehmeitä keinoja, työurien pidentämiseksi myös sieltä loppupäästä, eli pitäisin tärkeänä sisällyttää myös ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat ikääntyneet, 55–60-vuotiaat, näihin kuntakokeiluihin. Viisikymppiset ja kuusikymppiset ovat usein vielä motivoituneita, hyvässä kunnossa, heillä ei ole sellaisia perherajoitteitakaan, mitä nuoremmilla työntekijöillä on, ja vuosien aikana hankitun koulutuksen ja osaamisen arvo ei suinkaan vähene iän myötä, päinvastoin se kasvaa. Työurien pidentäminen on yksi keskeisistä keinoista kansantaloutemme ongelmien korjaamiseen, ja edelleenkin ihmettelen sitä, miksi tähän ei näitä ikääntyneitä työntekijöitä otettu, nimenomaan ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavia ikääntyneitä. Ehkä ministeri Haatainen pystyy tätä meille selventämään.

14.52 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Työllisyyden nostaminen on yksi kuluhan hallituskauden tärkeimmistä tavoitteista. Työllisyyden kuntakokeilut ovat tärkeä työkalu, jossa etsitään käytänteitä, ja kokeilun ajan kerätään näistä tietoa ja kokemusta. Kuntakokeilut myös vahvistavat hallituksen tavoitetta toteuttaa pysyvä työvoimapalveluiden rakenneuudistus, jossa vahvistetaan kuntien roolia työllisyyspalvelun järjestäjänä. Kuntakokeilussa osa TE-toimistojen tehtävistä siirretään kokeilun ajaksi kuntien tehtäviksi ja selvitetään, parantaako kuntapohjainen palvelun järjestäminen työllisyyden edistämisen vaikuttavuutta. Etenkin suurilla kaupungeilla on tehtävän hoitoon hyvää osaamista, yritys- ja elinkeinoverkostoja ja ennen kaikkea intressi hoitaa tehtävä hyvin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnössä on monia hyviä nostoja. Esimerkiksi kokeilun ajankohdan alkamista on tarpeen muuttaa maaliskuun alkuun, sillä kokeilukuntiin ei vuoden alkuun mennessä saada siirrettyä ja rekrytoitua tarvittavaa määrää henkilöstöä siten, että kokeilualueen kuntien asukkaiden palvelut ja etuuskäsittely voitaisiin turvata kokeilun alusta lähtien. On tärkeää, että kokeilu pystytään toteuttamaan laadukkaasti, jotta sen tarjoamat kokemukset ja tuottama informaatio ovat mahdollisimman käytettäviä myöhemmässä päätöksenteossa ja kehittämistyössä.

Kun tehdään työllisyyden kuntakokeiluja, on tärkeää, että kokeilussa korostuvat asiakkaiden moninaisuus ja erilaiset palveluntarpeet. Työttömät eivät todellakaan ole yksitahoinen monoliitti vaan monenkirjava joukko ihmisiä erilaisine taustoineen, tarpeineen ja työhistorioineen. Isommalle osalle tarve on kuitenkin sama eli työn löytäminen. Onkin tärkeää, että kokeilun ruohonjuuritasolla pystytään jalkauttamaan tätä kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

Arvoisa puhemies! Koronavirus ja sen mukanaan tuomat yhteiskunnalliset muutokset ovat iskeneet rajusti erityisesti nuoriin. Koronan lisäämät mielenterveyshaasteet ja oppimisvaikeudet ovat kaikki vaikeuttaneet nuorten työllistymisedellytyksiä tulevaisuudessa. Työllisyyskokeilussa tulisi siis huomioida erityisesti nuoret. Kuten valiokunta on mietinnössään korostanut, on äärimmäisen hyvä ja hienoa, että alle 30-vuotiaat työttömät työn-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

hakijat kuuluvat kokeilun kohderyhmään siitä riippumatta, katsotaanko heidän kuuluvan vaikeassa työvoimatilanteessa oleviin vai ei. Ohjaamot tarjoavat nuorille monipuolisesti erilaisia palveluita eri elämänvaiheisiin. Olisi siis hyvä varmistaa, että Ohjaamot huomioidaan kokeilualueilla osana nuorten palvelurakennetta ja että nuorille on tarjolla Ohjaamoista palvelua.

Lisäksi peräänkuulutan kyllä samaa johdonmukaisuutta kuin edustaja Kontulakin ja ehkä edustaja Multala myös, [Puhemies koputtaa] eli tämä kuntien kasvava rooli tulee huomioida myös muissa hallituksen uudistuksissa, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] kuten jatkuvan oppimisen kohdalla.

14.55 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Vastaan Risikolle: Aivan totta, työttömyys sinällään ei ole sairaus, mutta sote-palvelujen merkitys työttömyyden hoidossa on kyllä ilmeinen. Meillä on siellä 30 000 osatyökykyistä, 5 000 täystyökyvytöntä työttöminä ja sen lisäksi merkittävä joukko ihmisiä, jotka hyötyvät sosiaalipalveluista tavalla tai toisella. Tästä syystä koko tässä pitkässä kuntakokeilujen saagassa on ollut argumentaatioissa keskeisessä roolissa se, että saadaan koplattua yhteen sote-palvelut ja työllisyyden hoito nimenomaan vaikeasti työllistyvien ryhmien osalta. Ja jos joku lupaus ylipäättään on tässä suuressa kertomuksessa kunnissa ollut, niin se on nimenomaan tästä syntyvät synergia-edut, jotka sitten tuottaisivat parempaa ja kokonaisvaltaisempaa työllisyyden hoitoa. Sen takia kysymys ei nyt ratkea sillä, että todetaan, että onhan siellä kunnissa ne elinvoimapaalvelut ja että koulutuspalvelut jäävät sinne kuntiin. Jos me haluamme taas painottaa näitä, niin silloin työssäkäyntialue olisi ehkä se relevantti taho, jolla ne hoidetaan — muistaen senkin, että merkittävä osa koulutuspalveluista on kuitenkin laajempialaisia palveluita kuin vain kunnallisia palveluja, erityisesti kun puhutaan aikuisista ihmisistä.

Kokoomuksen vastineesta toteaisin vielä sen verran, että tämä asia kuntayhtymästä ei tullut Kuntaliiton lausunnossa meille millään lailla. Jos Kuntaliitto toimii niin, että se laittaa sähköpostia vain yhdelle kokoomuksen edustajalle mutta ei ole toiveidensa kanssa ajoissa oikea-aikaisesti yhteydessä valiokuntaan millään lailla, niin vähän vaikea meidän on lähteä sitten pelkästään tältä pohjalta rustailemaan pykäliä uusiksi. Eli kyllä minä sitten toivon, että tällainen kokenut vaikuttaja ja lobbari kuin Kuntaliitto, jos se vakavasti — jopa niin, että vastalause pitää laittaa — haluaa jonkun asian meidän lainsäädännössä toteutuvan, osaa sitten tehdä muutakin kuin lähettää sähköpostia edustaja Satoselle.

14.57 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula on täysin oikeassa siinä, miten tärkeää on integroida näitä sote-palveluja tähän problematiikkaan — meillähan on tällä hetkellä erittäin vaikea tilanne työllisyyden suhteen, ja siinä tarvittaisiin tietysti muutaakin, mutta kyllä se on ihan totta. Vielä silloin, kun minä olen aloittanut sote-alalla, liikuntaelinten sairaudet olivat se perussyy, miksi ihmiset jäivät työttömiksi tai työkyvyttömyyseläkkeelle, ja nyt se on mielenterveysongelmat.

Siitä, mitä täällä on puhuttu kuntien yhteistyöstä, olen täysin samaa mieltä, että vahvemmat yhteistyökuviot varmasti ovat vielä parempia kuin se, mitä tällä hetkellä tehdään. Eiväthän pienet kunnat tätä pysty varmastikaan ihan yksin tekemään vaan joko yhteistyössä tai ihan hallinnollistakin yhteistyötä tehden tämän tiimoilta. Mutta siellä pysyisi nimenomaan se kuntaedusteisuus ja -pohjaisuus, koska se ihminen asuu siellä kunnassa ja sitä kunnan hyvinvointiahan tässä toisaalta sillä työllisyydellä lisätään, mutta myöskin sen yksilön.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

En voi olla tässä nyt sanomatta myöskään sitä, että kun mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä se kaikkein suurin työkyvyttömyyden syy, niin meillähän olisi hyvin paljon sellaisia henkilöitä, jotka haluaisivat tulla töihin, mutta heillä on joku pitkäaikaissairaus tai esimerkiksi masennus — joka muuten on varmastikin pahentunut viime aikoina — ja totean vain sen, kuinka tärkeää tässä nyt olisi saada se terapiatakuu voimaan. Ajatelkaa, se hintansa haukkuisi, 35 miljoonaa tässä kaikessa konkurssissa, missä tässä nyt ollaan — eikö kannattaisi? Nimittäin silloin aikoinansa, kun meillä oli sotatila, oli viisaita päättäjiä, ja lähdettiin rakentamaan mielenterveyttä sotien jälkeen. Nyt pitäisi tehdä sama, terapiatakuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Haatainen, 5 minuuttia.

14.59 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän valiokuntaa hyvästä työstä. Tämä on valtava hallinnollinen uudistus, jota tässä ollaan nyt käynnistämässä tämän kokeilun kautta. Tässä tulee asiakkaita siirtymään 230 000 nyt viimeisimpien työllisyys- ja työttömyystilastojen mukaisesti. Tällä halutaan nyt hallitusohjelman mukaisesti päästä niihin tavoitteisiin työllisyysasteen nostamiseksi ja myös kuntien roolin vahvistamiseksi työllisyyspalveluiden järjestäjänä. Eli tällä halutaan hakea vaikuttavuutta ja sitä, että kaikki toimijat pelittäisivät entistä paremmin yhteen.

Täällä on käyty keskustelua myös siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollossa on palvelurakenneuudistus menossa näille hyvinvointialueille, ja tässä mennään sitten kuntiin, eli jatkossa tässä kohtaa tietenkin se vaatii sitten hyvää yhteistyötä, mutta se on sen jatkon asia. Nyt me saamme tästä kokeilusta tietoa myös siitä, miten tämä pelittää yhteen. Eli tämä kokeilu kun käynnistyy, tämä vaatii nyt hyvää yhteistyötä niin kuntien välillä kuin myös sitten TE-toimistojen, TE-hallinnon ja kuntien välillä, kaikkien toimijoiden kesken.

Kysyttiin, miksi nämä kaikki 55 plus- tai ikääntyneet työttömät eivät ole mukana — edustaja Räsänen varsinkin sitä kysyi. Se on ihan hyvä kysymys, mutta tässä kohtaa tämä on ihan harkittua siitä syystä, että kun ikääntynyt ihminen jää työttömäksi, niin hänelle tärkeintä on silloin, että hän pääsee siirtymään työstä työhön, ja nyt nämä muutosturvapalvelut jäävät sinne TE-toimistoihin edelleenkin, ja siitä syystä on tärkeää, että he pysyvät nyt siinä kontekstissa mukana. Eli tässä vaiheessa kaikkia ikääntyneitä ei ole siirretty tänne vaan pelkästään ne, jotka ovat pitkään työttömänä olleita, eli ikääntynyt pitkäaikaistyötön tulee olemaan tässä kuntakokeilussa mukana, aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja Kontula täällä jo aiemmin totesi.

No sitten tästä vertailusta ja siitä, että on aiemmin tehty kokeiluja: Näistä kokeiluista vain ei ole saatu kunnolla tietoa. Nyt tähän tulee mukaan jatkuva seuranta, eli tulee jatkuva seuranta tämän kokeilun onnistumisesta. Me saamme koko matkan ajalta suoraan tietoa siitä, mitä tässä oikein saadaan aikaan ja mitä tapahtuu, ja voidaan seurata myös, että kaikki menee oikein. Sitten tästä tulee valtioneuvoston yhteisenä tutkimus- ja selvityshankkeena toteutettava TEAS-tutkimusarvioinnin kohde, ja saadaan siitä myös sitten selville, mitä työllisyys- ja hyvinvointivaikutuksia tällä kokonaisuudella saadaan aikaan.

Siinä, että sitten tämä voimaantulosäännös joutuu kahdella kuukaudella siirtymään, kylä taustalla on myös tämä korona, joka on vaikuttanut siihen, mitä kaikkea on jouduttu tässä koronan aikana tekemään näissä tietojärjestelmäratkaisuihin, jotta on pystytty sopeuttamaan niitä erinäisiin muutoksiin, joita tässä nyt on erinäisillä määräaikailla poikkeuslaeilla tehty. Ne kaikki on pitänyt ajaa sinne uusiin tietojärjestelmiin, ja se on siellä hidas-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

tanut tämän tietojärjestelmän käyttöönottoa, joka tässä on aivan olennainen. Siitä syystä on hyvä, että valiokunta siirsi tätä alkamisajankohtaa sinne 1.3., jotta yksikään työtön ei sosiaaliturvaansa menetä ja että kukaan ei tipu pois tästä järjestelmästä. Eli nämä koronan vaikutukset kyllä näkyvät monella puolella, eli tässä ei ole mitään ylimääräisiä resursseja ollut näiden tietojärjestelmien tekemiseen. Siellä on tehty kaikki sen eteen, että on pystytty nyt muun muassa yrittäjien työttömyysturva järjestämään, siihen piti tietojärjestelmät luoda, samoin ravintolahyvitykset, kaikkiin niihin piti tehdä omat ratkaisunsa. Eli se on vaikuttanut tähän aikatauluun, mutta varmasti kaikki ymmärtävät sen, että näin on.

Se, että tämä laki on nyt tässä vaiheessa, että tämä on valmis hyväksyttäväksi ja saadaan ulos, on minusta hieno asia, ja nyt sitten pääsemme valmistelevaan ja samanaikaisesti käymään läpi sitä, miten saadaan pysyvä lainsäädäntö laadittua, ja siitähän me tulemme tästä saamaan hyvää ja tarpeellista tietoa ja kokemusta. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 198/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.04 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä käsitellään esitystä, jossa varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pienituloisille lapsiperheille nostamalla maksujen tulorajoja ja lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennetaan siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on 40 prosenttia nuorimman lapsen laskennallisesta maksusta. Tämähän on erittäin hyvä ja kannatettava uudistus, mutta vaikka tätä sisaralennusta tässä korotetaan, niin silti varhaiskasvatusmaksut jatkossakin muodostavat merkittävän menoerän sellaisille perheille, joilla on useampi lapsi päivähoidossa. Tämä koskee erityisesti niitä perheitä, joiden tulot ylittävät tulorajat ja jotka maksavat täyttä varhaiskasvatusmaksua.

Eduskuntaryhmämme esitti ensimmäisessä käsittelyssä ja myös omassa vaihtoehtobudjetissaan, että osana tätä varhaiskasvatusmaksujen uudistusta poistettaisiin nämä maksut kokonaisuudessaan sisaruksilta, kun perheellä on useampi kuin yksi lapsi varhaiskasvatuksessa. Näin perheet maksaisivat korkeintaan 288 euroa kuukaudessa riippumatta siitä, kuinka monta lasta perheellä on päivähoidossa. Ehdotuksemme parantaisi vielä hallituksen esitystäkin vahvemmin työllisyyttä ja poistaisi kannustinloukkuja tehden työn vastaanottamisesta kannattavampaa monilapsisten perheiden vanhemmille. Näillä uudistuksilla toivon mukaan on myös myönteisiä vaikutuksia syntyvyyteen: ne kannustaisivat perhettä tavoittelemaan perheen itse toivomaa lapsimäärää.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Totean vielä, että tämä kristillisdemokraattien esitys verrattuna nyt tähän hallituksen esitykseen merkitsisi varhaiskasvatusmaksukertymän pienentymistä 35 miljoonalla eurola ja omassa vaihtoehtobudjetissamme esitämme myös, millä tavalla nämä menetetyt tulot tasapainotettaisiin. Ilman muuta menetetyt tulot tulee korvata kunnille täysimääräisesti kuntien valtionosuuden kautta.

Tähän mietintöön sisältyy myös kaksi vastalauseetta, joiden lausumaehdotuksia täällä jatkossa varmasti esitellään. Itse pidän kyllä niitäkin kovin kannatettavina.

15.07 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettua lakia siten, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettaisiin nostamalla tuloarvoja 31 prosenttia. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja ehdotetaan alennettavaksi siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu olisi 40 prosenttia nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Muutoksen johdosta kuntien maksutuottojen arvioidaan alenevan noin 70 miljoonalla eurolla. Tämä kompensoidaan kunnille kohdistamalla aiempaa suurempi osa yhteisöveron tuotosta kunnille.

Kuntaliiton mukaan kuntien yhteisöveron jako-osuutta määräävät tekijät eivät ole yhteydessä kuntien väestörakenteeseen tai varhaiskasvatusmaksutuottoihin. Suunniteltu kompensatiomalli aiheuttaisi sen, että jotkut kunnat saisivat liikaa ja jotkut liian vähän korvausta asiakasmaksutuottojen menetyksiin. Lisäksi esitetty kompensatiomalli sopii huonosti yhteen suunnitellun sote-uudistuksen kanssa, jossa kuntien yhteisöveron jakoosuudesta oltaisiin siirtämässä noin kolmannes perustettaville hyvinvointialueille.

Arvoisa puhemies! Teen mietinnön vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen.

15.09 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Koposen tekemää lausumaehdotusta.

Esitys varhaiskasvatusmaksujen alentamiseksi on erittäin tervetullut ja kannatettava. Omassa vaihtoehtobudjetissään kokoomus esitti vielä 30 miljoonan lisälennusta varhaiskasvatusmaksuihin. Se voitaisiin toteuttaa esimerkiksi siten, kuten edustaja Räsänenkin ehdotti, eli poistamalla esimerkiksi toisen lapsen varhaiskasvatusmaksut kokonaan tai alentamalla entisestään useampien lasten ja sen yhdenkin lapsen varhaiskasvatusmaksuja.

Tämä esitys sinällään on hyvä, oikean suuntainen, ja jatkaa sitä työtä, joka viime hallituskaudella aloitettiin varhaiskasvatusmaksujen alentamiseksi. Tähän esitykseen sisältyy oikeastaan kaksi haastetta:

Ensimmäinen on se, jonka edustaja Koponen tässä jo totesi, eli kompensointi kunnille siitä, kun varhaiskasvatusmaksutuotot alenevat, aiotaan tämän esityksen mukaan tehdä yhteisöverotuottojen jako-osuutta muuttamalla. Se kohdistuu kuntiin eri suhteessa kuin siellä kunnissa on 0–6-vuotiaita varhaiskasvatusikäisiä lapsia. Sen vuoksi kompensatio olisi tullut tehdä valtionosuuksien kautta, jolloin kompensointi olisi kohdistunut suuremmassa määrin niille kunnille, joissa on enemmän lapsia, jotka varhaiskasvatukseen toivottavasti entistä ahkerammin, enemmän, tämän esityksen myötä osallistuvat. Tämä oli ensimmäinen haaste.

Toinen haaste on tässä se, että tämä kohdistuu kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Monissa kunnissa on kuitenkin yksityisen varhaiskasvatuksen osuus suuri ja saattaa olla erilaisia varhaiskasvatuksen muotoja. Näihin on tukimuotoina meillä yksityisen hoidon tuki, ja toisaalta kunnat saattavat antaa omia palveluseleitä. Tällä lakiesityksellä ei kuiten-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

kaan voida vaikuttaa palveluseleiden arvoon tai sitten yksityisen hoidon tukeen, siitä pitäisi säätää erikseen. Näin ollen, kun kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus tässä joutuvat hieman eri viivalle, on riskinä, että kunnalliseen varhaiskasvatukseen tulee tunkua ja yksityinen varhaiskasvatus sitä vastoin muuttuu kannattamattomaksi.

Riskinä siis on, että tulevaisuudessa ne kunnat, joissa yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on suuri, ensinnäkin saavat ikään kuin vähäisemmän kompensaation, jos haluavat jatkossakin pitää yksityistä varhaiskasvatusta tasavertaisena vaihtoehtona kaikille perheille, ja toisaalta se, että jos näin ei toimita, siinä tapauksessa varhaiskasvatuspaikkojen määrä saattaa tulevaisuudessa laskea.

Siksi esitänkin lausumaehdotuksen, että ”valtioneuvosto varmistaa perheiden yhdenvertaiset mahdollisuudet valita varhaiskasvatuksen palveluntarjoaja tulotasosta riippumatta”.

15.12 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on todella paljon hyvää, ja voi sanoa, että tämä on juuri se suunta, mihin pitääkin mennä. Elikkä näitä asiakasmaksuja varhaiskasvatuksessa on hyvä madaltaa koko ajan. Tämähän lisää nimenomaan kannustavuutta ja vie pois kannustinloukkuja omalta osaltaan.

Täällä on esitetty lausumaehdotuksia, ja ne olivat juuri näitä, jotka nousivat siinä meidän valiokuntamme käsittelyssä.

Toinen oli nimenomaan siitä, mistä nämä kompensoidaan kunnille. Tämä yhteisöveron jako-osuuden nostaminen koettiin hyvin epäoikeudenmukaisena, koska se ei jakaudu tasaisesti kunnille eikä sitten välttämättä niin, että se olisi kompensoitunut niille, jotka menettävät paljon näitä tuottoja.

Toinen oli sitten tämä murhe siitä, onko perheillä jatkossa yhdenvertaiset mahdollisuudet valita varhaiskasvatuksen palveluntarjoaja tulotasosta riippumatta. Siis vanhemmillehan merkitsee hyvin paljon se, että on laadukas varhaiskasvatus, ja myöskin se, että se on sujuvasti hyödynnettävissä. Monta kertaa, niitä työmatkoja kun joutuu edestakaisin menemään, on tärkeää se, että se on siinä matkan varrella. Totta kai laatukylki edellä, mutta myöskin sillä on merkitystä, miten pitkälle lasta sitten viedään. Se on myös lapsen jaksamisen kysymys. Siitä syystä on tärkeää, että nämä valinnan vaihtoehdot sitten säilyvät jatkossakin, ja nyt on pieni huoli siitä. — Kiitos.

15.13 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Multala totesi, tämä esitys on jatkumoa Sipilän hallituksen viime vaalikaudella aloittamalle varhaiskasvatusmaksujen alentamiselle. Viime vaalikaudella näitä maksuja alennettiin kaksi kertaa ja aloitettiin myöskin tämä viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu, joka on jatkunut edelleen tällä vaalikaudella, eli hyvää ja loogista jatkumoa.

Totta kai panostaminen lapsiin on aina inhimillistä ja yhteiskunnan edun mukaista. Varhaiskasvatus on lapselle turvallinen paikka leikkiä, oppia ja kasvaa. Tämän esityksen ydintä on myös pienituloisten perheiden toimeentulon parantaminen. Laadukkailla ja maksultaan kohtuullisilla varhaiskasvatuspalveluilla voidaan parantaa pienten lasten vanhempien mahdollisuuksia olla mukana työelämässä. Varhaiskasvatusmaksujen madaltaminen edistää pienten lasten vanhempien työllisyyttä ja myös nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, ja totta kai myös työllisyyden kasvulla on julkista taloutta vahvistava vaikutus muun muassa verotulojen kasvaessa ja sosiaaliturvamenojen pienentyessä.

Hallituksen esityksessä nostetaan varhaiskasvatusmaksuun vaikuttavia tuloeroja sekä lisätään sisaralennusta. Esityksen arvellaan tuovan noin 20 000 uutta perhettä maksutto-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

man varhaiskasvatuksen piiriin. Kun maksuun vaikuttavia tuloeroja nostetaan, uusia pienituloisia perheitä tulee täysin maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ja keskituloisilla perheillä varhaiskasvatuksesta maksettavat maksut pienenevät.

Puhemies! Pidän myös edeltäviä puheenvuoroja arvokkaina — edustajat Koponen, Multala ja Risikko. Kriittisiä elementtejä saattaa olla olemassa juuri yksityisen varhaiskasvatuksen osalta ja joidenkin kuntien osalta myös maksuosuuksien kompensoinnissa, mutta kaiken kaikkiaan tämä on oikein kannatettava esitys ja erinomainen asia pienten lasten perheiden puolesta.

15.16 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kivisaarelle rakentavasta puheenvuorosta.

Puhemies! Kannatan edustaja Multalan tekemää esitystä.

15.16 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tähän loppuun haluan vielä todeta saman, josta edustaja Kivisaari tuossa jo puhui, eli tässä on myös erinomainen esimerkki sellaisesta työllisyyskeinosta, josta varmasti kukaan ei voi väittää, että tämä olisi niin sanotusti kovaa politiikkaa, vaan sellainen työllisyyskeino, jota kaikki kannattavat ja joka samanaikaisesti parantaa lasten mahdollisuuksia osallistua maksujen sitä estämättä varhaiskasvatukseen ja toisaalta luo kannusteita erityisesti pieni- ja keskituloisille perheille työllistymiseen, tai ainakin poistaa työllistymisen esteitä.

Arvoisa puhemies! Se kuitenkin on vielä tähän loppuun todettava, että olen huolissani kuntataloudesta. Nyt on hallituksen toimesta tuotu useita esityksiä, jotka eivät täysimääräisesti kompensoi niitä kunnille tulevia kustannuksia tai esimerkiksi tässä tapauksessa maksuolenemien. Tiedämme sen, että tänä vuonna hallitus on merkittävässä määrin auttanut kuntataloutta antamalla erilaisia tukia, siis jopa suoria tukia kunnille ja sairaanhoitopiireille tai joukkoliikenteeseen, mikä vaikuttaa myös kuntatalouteen, mutta tulevina vuosina tällaista samanlaista mahdollisuutta ei varmasti tule olemaan, ja kunnat kuitenkin loppukädessä ovat ne, jotka pääosin tuottavat ne varhaiskasvatuksen palvelut ja siten huolehtivat siitä, että jokaisella lapsella todella on se hyvä, laadukas varhaiskasvatus. Sen vuoksi toivonkin, että jatkossa hallitus kiinnittää huomiota siihen, että kun tehdään kunnille uusia palveluita tai velvoitteita, jotka saattavat olla erittäin hyviä, kuten esimerkiksi tässä varhaiskasvatusmaksujen aleneminen, niin kuitenkin niiden vaikutus kompensoitaisiin täysimääräisesti kunnille, jotta vaikutukset eivät näy jossakin muualla säästöinä tai sopeutuksina. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2020 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 2/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Keskustelu

15.18 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Tämä on pitkään odotettu laki ja lakiuudistus, ja näin uudelle kansanedustajalle tämä oli ensimmäinen laki, jota olin odottanut ja joka meillä sitten puolustusvaliokunnassa nousi esiin noin puolitoista vuotta sitten. Tästä oli aikaisemmin ollut eduskunnassa hyvin laaja käsitys, miten tämä tulee toteuttaa, ja siihen oli hyvä yhteinen tämmöinen näkemys, sekä tutkittu että asiantuntijoiden selvittämä näkemys, että Puolustuskiinteistöt erotetaan omaksi haarakseen irti Senaatista, ja tämä oli uudelle edustajalle jonkinlainen järkytys, kun tämä asia sitten puolustusvaliokunnassa esiteltiin ja siinä puhuttiinkin, että tämä tulee Senaatin tytäriikelaitokseksi. Tämä on täysin maalaisjärjen vastaista. Tämä mielestäni ei täytä niitä kriteereitä, mitä siltä odotettiin.

Arvoisa puhemies! Senaatin aikana Puolustusvoimien hallusta on myyty luolia muun muassa Rovaniemeltä ja Turusta joko ihan kaupungin keskustan läheltä tai Puolustusvoimien kohteiden läheltä ihan naurettavalla hinnalla, ja tämä on ollut mielestäni erittäin surkeaa kehitystä, mitä tästä on seurannut, ja näkisin, että Puolustuskiinteistöt ei saisi olla lainkaan Senaatin alaisuudessa.

Minä voisin itse verrata tätä asiaa tällä tavalla: Jos minä menisin jollekin paikkakunnalle tarkoitukseni asua pitkään siellä ja minä löytäisin sieltä yhden vapaan asunnon itselleni, ja no, sitten siinä aletaankin huomata tämmöisiä ongelmia, kuten on ollut Senaatissaakin, että on ollut jonkinlaisia näkemyseroja Puolustusvoimien ja Senaatin kanssa siitä rakennusten kunnosta, tai on ollut vähän niin, että talonmiespalvelut eivät ole oikein toimineet tai isännöinti ei ole toiminut, tai ehkä siellä on ollut liikaa hiekkaa sitten jossakin tai liian vähän hiekkaa, on ollut liukasta ja kylmää, ja sisäilmakin on ollut vähän ongelmallinen, niin jos minä olisin vuokrannut sen asunnon henkilöltä A ja nyt minä ottaisin sitten henkilöön A yhteyttä ja toteaisin, että tämmöisiä ongelmia on, niin jos henkilö A ratkaisisi tämän ongelman sillä tavalla, että kaikki muu pysyisi edelleen samanlaisena mutta siirrettäisiin se hänen tyttärensä nimiin, niin tämä on minun mielestäni ihan vastaava tilanne. Oletettavaa on, että ne asiat eivät muutu siitä riittävästi.

Mielestäni tämä on heikko ratkaisu. Tähän on käytetty liikaa aikaa. Paljon parempi ratkaisu olisi ollut, kun Puolustuskiinteistöt olisi erotettu täysin Senaatista omaksi yhtiöksi. Silloin puolustusministeriö olisi se, jonka hallintoon se kuuluisi, eikä kuten nyt, että tämä menee valtiovarainministeriön kautta, ja tämä tulee edelleen mielestäni olemaan ongelma sillä tavalla, että siellä ei ole semmoista suoraa yhteyttä. Tässä tulee varmaan kaikenlaisia tietoturvaan ja tiedon liikkumiseen ja tiedon kulkemiseen liittyviä ongelmia. Ja vuokrataso on ollut syynä siihen, että näitä on valitettavan paljon siirretty pois ensin Puolustusvoimien käytöstä ja sitten tämmöisiä strategisesti merkittäviä, tärkeitä kohteita on myyty julkisuudessa, ja valitettavasti näistä varmaan ihan kaikki eivät ole menneet suomalaisiin käsiin, koska siellä ei ole Senaatti asettanut mitään rajoituksia näiden myyntikohteiden uudelle omistajalle.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on huono lakiesitys. — Kiitoksia.

15.25 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunta on pitkään arvioinut Senaatti-kiinteistöyhtiön toimintaa ja välillä hyvin kriittisestikin vuosien ajan. Kritiikki on kohdistunut lähinnä toimintamallin johdosta tapahtuneeseen Senaatin asiakkaisiin kohdis-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

tuvaan vuokratukustannusten nousuun. Erityisesti meidän turvallisuussektorilla, eli Puolustusvoimissa, poliisissa ja Rajavartiolaitoksessa, toimijoiden käyttämien tilojen vuokrat ovat jyrkästi nousseet vuosien saatossa eikä taitekohtaa ole näkynyt. Erään edellä mainitun organisaation johtohenkilö totesi minulle yksi päivä hirtteisesti, että tällä menolla ennen pitkää kaikki toimintamäärärahat kuluvat vuokriin eikä varsinaista toimintaa voida harjoittaa lainkaan. Ehkä näin nyt ei ihan ole tapahtumassa, mutta lausahdus kuvaa kentällä vallinnutta tunnelmaa.

Edellisellä eduskuntakaudella päätettiin ryhtyä ratkaisemaan tätä asiaa, ja ehdotukseksi tuolloin nousi, että aletaan valmistella mallia, jossa oma kiinteistöliikelaitos perustettaisiin turvallisuuspuolen toimijoille. Asia edelleen jalostui siten, että ensin tällainen eriyttäminen tehtäisiin koskien Puolustusvoimien kiinteistöjä eli perustettaisiin Puolustuskiinteistö-yhtiö, joka toimisi mahdollisesti puolustusministeriön alaisuudessa. Nyt täällä käsittelyssä oleva hallituksen esitys on varjo tästä alkuperäisestä ajatuksesta, sillä Puolustuskiinteistöt perustettaisiinkin Senaatin tytäryhtiöksi eli tosiasiallisesti ohjausmalli ei erityisesti muuttuisi.

Puolustusvoimien kiinteistöillä on suuri merkitys maanpuolustuksellemme ja valmiutemme kannalta myöskin, ja olisi luonnollista, että niihin liittyvä kiinteistöosaaminen ja operointi olisivat täysin maanpuolustuksesta päävastuussa olevan puolustussektorin suoran johdon alla. Nyt siis ollaan tekemässä alun perin ajatellusta yksi ministeriö, yksi liikelaitos -mallista tuplaten monimutkaisempi, eli Puolustuskiinteistöt toimitaisivat jatkossa kahden ministeriön eli valtiovarainministeriön ja puolustusministeriön alla ja kahden yhtiön voimin.

On sanottu, että tehdyn ratkaisun kanssa voi elää. No, tämän ei pitäisi meille eduskunnassa riittää. Meidän pitää pyrkiä hyviin päätöksiin ja ratkaisuihin. Olen sitä mieltä, että nyt ei aidosti selvitetty mallia, jossa Puolustuskiinteistöt toimisi puolustusministeriön alaisena laitoksena ja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla, ja tämä on yksi syy vastalauseellemme ja lausumallemme.

Arvoisa puhemies! Esitän mietinnön liitteenä olevan vastalauseen mukaista hylkäysehdotuksen sisältävää vastalauseita. Edelleen esitämme lausumaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lakiehdotuksen, jossa esitetään perustettavaksi puolustusministeriön alainen liikelaitosmuodossa toimiva itsenäinen kiinteistölaitos.”

15.28 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Uudistuksen aloittaminen Senaatti-kiinteistöjen kiinteistökustannusten hillitsemiseksi on hyvä asia. Puolustusvoimien tilakustannukset ovat kasvaneet hurjasti, muodostaen noin 11 prosenttia sotilaallisen maanpuolustuksen kokonaismenoista. Tämän tien päässä odottaa supistaminen asevoimien toiminnasta, mikäli kiinteistömenot jatkavat kasvuaan. Esitetty uudistus on askel parempaan, mutta tytäryhtiömalli tuo kimpun uusia ongelmia. Kahden ministeriön ohjaus on omiaan sekoittamaan pakkaa, mikä valiokunnan mietinnössäkkin tunnistetaan ja lausumaehdotuksessa esitetään seurattavaksi. Hallituksen esityksessä suoraan myönnetään, että siitä koituvat säästöt ovat vaatimattomia. Järjestelyn nähdään mahdollistavan Puolustusvoimien toimitilakustannusten nousun hillitseminen pitkällä tähtäimellä. Ensimmäisen 5—10 vuoden aikana uudistuksen kustannussäästövaikutus on vain noin 5 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi säästöä syövät toiminnan käynnistyessä tehtävät miljoonaluokan kertaluontoiset kustannukset. Alkuperäinen tavoite on ollut kuitenkin kiinteistömenojen kasvun pysäyttäminen, ja miksei toiveissa ole ollut jopa kustannusten alentaminen. Nyt esitetty muutos ei mieles-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

täni vastaa valiokunnan aiemmin edellyttämää Senaatti-kiinteistöjen vuokramallin kriittistä arviointia.

Arvoisa puhemies! Henkilöstön asema on turvattava ja maanpuolustuksen kiinteistöhallinnon erityisosaamisesta on pidettävä kiinni. Hallituksen esitys turvaa liikkeenluovutuksen kautta henkilöstön aseman määrääjäksi. Mitä tämän jälkeen tapahtuu, on kuitenkin arvoitus. Varoittavia esimerkkejä on olemassa. Esityksen tulevaisuus on muutoinkin hämärän peitossa. Valtiovarainministeriö ohjaa Senaatti-kiinteistöjä, ja sitä kautta se määritteli vahvasti Puolustuskiinteistöjen toimintaa. Hyvää valiokunnan mietinnössä on se, että Puolustuskiinteistöille ehdotetaan omaa toimitusjohtajaa virkaan kuuluvine vastuineen. Senaatti-kiinteistöjen hallitus kuitenkin jatkaisi ylimpänä päättävänä elimenä, eikä sinne esitetä Puolustuskiinteistöjen edustajaa. Puolustusvoimien kiinteistöihin voidaan kuitenkin nähdä liittyvän erityinen maanpuolustuksellinen näkökulma ja siihen liittyvä erikoisosaaminen. Myös aiheesta tehty asiantuntijaselvitykset puoltavat kiinteistöhallinnon mallia, joka olisi puolustusministeriön alaisen liikelaitoksen käsissä osana puolustushallintoa. Lisäksi Senaatti-kiinteistöihin liittyvät ongelmat eivät liity ainoastaan Puolustusvoimiin. Muun muassa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen kiinteistömässä on Senaatti-kiinteistöjen alla, ja edellä mainitut toimijat painivat samankaltaisten kustannuspaineiden kanssa kuin Puolustusvoimatkin. Kiinteistöhallinnon kokonaisuutta on syytä tarkastella laajemminkin.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kopran tekemiä esityksiä eli tätä vastalauseetta ja lausumaa.

15.32 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tästä hallituksen esityksestä Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä on käytetty mielenkiintoisia ja hyviä puheenvuoroja valiokuntajäsenten toimesta. Kuitenkin on mielestäni asiallista tuoda ehkä vähän toisiakin näkökulmia huomioon.

Yhteistähän meillä on se huoli, millä tavalla Puolustusvoimien kiinteistö- ja tilakustannusten kehitykset viime vuosina ja vuosikymmeninä ovat menneet. Itsekin olen sanonut valiokunnassa, että jos tällä pääomavuokramallilla edettäisiin, joka tähän asti on Puolustusvoimien sisälle laitettu, niin tälle pääomavuokramallille voisi antaa Nobelin rauhanpalkinnon, koska Puolustusvoimilla ei ollut minkäänlaisia mahdollisuuksia vähentää toimitilakustannusten nousua budjetissaan, mikä olisi johtanut lopulta siihen, että ainoastaan olisi ollut rahaa tiloihin.

Puolustusvoimilla on 2,8 miljoonaa neliometriä erilaisia tiloja, ja tämä tilakokonaisuus on kuvattu hyvin myös tässä valiokunnan mietinnössä. Kirjanpitoarvo yli miljardi euroa, ja toimitilakustannukset, vuokrat, vuositasolla 268 miljoonaa ja niistä Senaatille pääomavuokramallin mukaisesti 152 miljoonaa, eli valtavan isoista rahoista lähdetään liikkeelle.

Viime eduskuntakaudella puolustusvaliokunnassa kiinnitimme huomiota siihen, että tähän on saatava muutos, ja silloin esitimme, että Puolustusvoimien yhteyteen tulisi perustaa oma kiinteistöorganisaatio. Samaa olin esittämässä myös hallintovaliokunnassa poliisin ja Rajavartiolaitoksen, Tullin ja niin poispäin, turvallisuustoimijoiden, kohdalle.

Mutta sitten hallitusneuvottelujen alla viesti tästä esityksestä tuli puolustusministeriöltä itseltään. Puolustusministeriö itse meille kerrotun mukaisesti näki tarpeelliseksi saada tähän liikelaitokseen myös Senaatti-kiinteistöt mukaan, tehdä siitä yhteinen. Tämä ajatus ei siis tullut hallitukselta vaan hallituksen ja valtioneuvoston alaiselta ministeriöltä, eli puolustusministeriöltä itseltään. He perustelivat sitä muun muassa sillä, että tämä yhteys Se-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

naatti-kiinteistöjen osaamiseen ja siihen organisaatioon ja valtiovarainministeriöön on joka tapauksessa tavalla tai toisella hoidettava ja nyt tällä mallilla Puolustusvoimat itse pääsee sillä rakenteella, joka tästä mietinnöstä selkeästi esiin nousee, kun siihen tutustuu, nyt ensimmäistä kertaa kunnolla ja määrätietoisesti ja suunnitelman mukaisesti puuttumaan tähän tilakustannusten nousuun, että saisimme katkaistua sen vuosikymmeniä jatkuneen negatiivisen kehityksen.

Arvoisa puhemies! Jos sallitte, vielä tähän henkilöstön aseman turvaamiseen: Se on meille tämän hallituksen ehdoton prioriteetti, ja toivon, että seuraavatkin hallitukset pitävät kiinni siitä. [Puhemies koputtaa] Tila-asiat Puolustusvoimissa eivät ole mikään sivubisnes tai tukipalvelu, vaan se on keskeinen puolustusratkaisuumme liittyvä kokonaisuus, ja valiokunnan työ on lisännyt laatua tälle hallituksen esitykselle.

15.36 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Siinä edustaja Kari piti oikein hyvän puheenvuoron — ja kiitos myös edeltäville — en sitä täysin tuplaa. Ehkä on hyvä tässä korostaa, että kyllä tässä kuitenkin on taustalla laaja näkemys siitä, että tämä menee merkittävästi parempaan suuntaan tämän esityksen myötä ja tämä esitys antaa hyvät edellytykset vastata niihin haasteisiin ja saavuttaa niitä tavoitteita, joita tässä taustalla oli. On siksi minusta ehkä erikoista sanoa — tai voi sen niinkin sanoa, mutta en ole sitä mieltä todellakaan — että tämä olisi huono esitys. Hyvää keskustelua täällä on käyty ja on käyty jo pitkän matkaa siitä, onko tämä riittävä esitys ja onko tämä perusteltu ratkaisu.

Sinänsä minusta on hyvä huomioda, että meillä on siis tavoitteena samaan aikaan hillitää tilakustannuksia, jotta jäisi varaa myös käyttää niitä tiloja, mutta sitten meillä on myös tarvetta strategiselle tilojen johtamiselle: tarkoituksenmukaiselle käytölle, joka vastaa turvallisuusympäristön muutokseen, tilojen kehittämiseen, uusiin investointeihin ja tämäntyyppiseen, jotta meillä on turvallisuuden nimissä parhaat mahdolliset tilat Puolustusvoimien käytössä ja maanpuolustuksen käytössä.

Kyllähän tämä on aivan selvää, että nämä ovat osin ristiriitaisia tavoitteita, että samaan aikaan pitäisi saada niin kuin parempaa halvemmalla, eli sen takia pikkasen kritisoin sitä, jos annetaan ymmärtää, että tässä olisi olemassa joku tällainen taikatemppuratkaisu, jolla nämä kaikki tapahtuisivat helposti. Tämäntyyppinen asetelma on väistämättä kompromissi, jossa nyt on päädytty, minusta ihan perustellusti, siihen, että meillä on Senaatti-kiinteistöt, Puolustuskiinteistöt, ja siellä on tytärliikelaitosrakenne, mutta siellä on rakennettu kuitenkin riittävää itsenäisyyttä, toimintavaltaa, ohjausta siihen Puolustuskiinteistöihin — eli tällainen paketti. Ja ymmärrän sinänsä, että joku voi olla myös sitä mieltä, että se olisi ollut parempi rakentaa toisin tavoin, mutta en pidä siitä ajatuksesta, että tässä olisi ollut joku ilmeinen, helppo ratkaisu, joka olisi ratkaissut kaiken kerralla — sentyyppiselle ajatukselle en oikein lämpene.

Minusta on tärkeää kuitenkin havaita tässä nämä tietyt mahdolliset kitkakohdat. Tämä kun edellyttää Senaatti- ja Puolustuskiinteistöjä ohjaavien ministeriöiden hyvää, saumatonta yhteistyötä yhteiseen suuntaan, niin on sinänsä tärkeä huolehtia, että edistetään näitä tavoitteita, joita tälle on asetettu ja joita tällä tavoitellaan, ja siitä näkökulmasta minusta valiokunnan ponsiesitys tai tämä lausumaesitys, jossa on tätä arviointia korostettu, on hyvä asia. Itse näkisin, että tämä hallituksen esitys evästettynä tällä valiokunnan ponnella on hyvä paketti, joka edesauttaa sitä, että meillä on nykyistä paremmat edellytykset tehokkaalle ja turvallisuutta tukevalle, Puolustusvoimien toimintaa tukevalle tilankäytölle ja tilapolitiikalle.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

15.38 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunnan jäsenenä haluan kuitenkin kiittää koko puolustusvaliokuntaa siitä, että meillä on kyllä ihan selkeästi ollut yhteinen tavoitetila tässä ja me olemme yhdessä siellä valiokunnassa saaneet kuitenkin reivattua tätä paljon parempaan suuntaan siitä, mitä se kaikessa kylmyydessään olisi ollut suoraan, eli sillä lailla on hyvässä yhteistyössä saatu viedä tätä eteenpäin.

Itse näen kuitenkin niin, että tässä on nyt hieman hirttäydytty siihen hallitusohjelmaan, ja tähän olisi ollut parempikin ratkaisu, johonka olisin toivonut, että olisimme menneet heti suoraan. Se tässä on positiivista kuitenkin, että tämä nyt irrottautuu niin paljon, että sitten myöhemmin on helpompi tehdä se muutos, että se irrotetaan täysin Senaatista.

Olen paljon miettinyt sitä, mitä toitte sieltä hallituksesta esiin, että onko Senaatissa sellaista osaamista, joka sitten tukee tätä nykyistä. On varmastikin näin, mutta kyllä ainakin asiantuntijoiden lausumista olen saanut ihan selkeästi sen kuvan, että olisi parempi, kun se olisi irrallisena, ja myös se, jonka olemme yhdessä saaneet muutettua, eli että tytärliikelaistokselle on palkattu tai tullaan palkkaamaan nyt oma toimitusjohtaja, on ehkä kuitenkin semmoinen tärkein asia, joka vie tätä asiaa oikeaan suuntaan. Ja silloin, kun siinä on toimitusjohtaja, niin on oletettavaa, että siihen saadaan kyllä kyllin asiantuntevia hakijoita, että ei tarvitse toimia johtajana toisen toimitusjohtajan alla. Tämä on kuitenkin sillä lailla hyvä ratkaisu, joka on yhteistyössä saatu sorvattua tähän malliin, mutta olisin kuitenkin nähnyt parempana sen, että oltaisiin erotettu se suoraan.

Tässäpä tämä. — Kiitoksia.

15.41 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Myös yhdyn edustaja Mäenpään arvioon tästä valiokuntatyön ikään kuin lisäarvosta tähän hallituksen esitykseen. Niin kuin sanoin aikaisemmassakin puheenvuorossani, valiokunnan työn kautta tämä hallituksen esitys on mennyt vielä parempaan suuntaan, selkeästi parempaan suuntaan, ja ennen kaikkea selvempään suuntaan. Toimivaltarajat ja määräysvaltasuhteet on määritelty nyt tarkemmin, ja tähän myös perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan kiinnitti huomiota, että tällaista tarkennusta pitää tehdä.

Vuodesta 2011 asti olen ollut puolustusvaliokunnassa, ja tuolloin vuonna 2011 saimme huomenlahjana edelliseltä hallitukselta Leijona Catering -esityksen — sanon huomenlahjana, koska edellinen hallitus sitä oli jo valmistellut — ja olen kyllä hyvin painavasti sitä mieltä, ja osaltaan se tuossa mietinnön pohjassa näkyikin, että niitä samoja virheitä ei tule tehdä henkilöstön ja niin sanottujen tukipalveluiden osalta kuin silloin tehtiin, vaan pitää nähdä Puolustusvoimien ruokapalvelut ja kiinteistöpalvelut keskeisenä osana Puolustusvoimien suorituskykyä, niin kuin ne käytännössä ovat. Ne muodostavat rungon sille, että meidän armeija ja Puolustusvoimat toimivat hyvissä, terveissä, toimivissa tiloissa ja vielä vatsat täynnä toimintakykyisenä. Se on samaa ketjua, ja sen takia tässä hallituksen esityksessä ja erityisesti nyt tässä yhteisessä mietinnössä kiinnitetään huomiota henkilöstön asemaan. Tästä ei saa lähteä, eikä puolustusministeriön asiantuntijoiden mielestä, joita kuulumme yhteisesti valiokunnassa, tästä myöskään lähdetä työehtoshoppailuun, halpuuttamiin tai vastaaviin. Sekin lukee täällä mietinnössä. Ja sen pitää olla nyt eduskunnan yhteisessä muistissa hallituspohjasta riippumatta, etteivät tulevatkaan hallitukset tule tätä valittua linjaa muuttamaan, vaan pidämme henkilöstön ja tämän resurssin oikeissa käsissä ja oikeissa mittasuhteissa.

Mutta ei tämäkään esitys tietenkään täydellinen ole, tämä ei vie meitä mihinkään Shangri-Lahan. Tässä on vielä asioita, joita pitää katsoa ja tarkkailla ja arvioida, ja niinpä valio-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

kunta on myös vaatinut sitä, että haetaan tästä kokemuksia, katsotaan, mitkä toimivat, ja katsotaan, mitkä eivät toimi, ja niitä, mitkä eivät toimi, korjataan. Uskon, niin kuin tuossa edellisen puheenvuoron aluksi sanoin, että tässä ei sinänsä kukaan ole hirttäytymässä hallitusohjelmaan, vaan hallitusohjelma on tämän kirjauksen osalta tehty puolustusministeriön omien toiveiden mukaisesti.

15.44 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan, minäkin kiitän valiokuntaa. Meillä on valiokunnassa aina hyvä yhteishenki: [Mika Kari: Kyllä!] asiat otetaan asioina, ja maali on sama. Tällä kertaa tietysti poikkeuksena on se, että me emme ihan näe samalla lailla sitä, miten sinne maaliin päästään, harpataanko vai mennäänkö mutkan kautta, mutta tämä on ihan tyyppillistä, kun puolustusasioista puhutaan.

Puolustusvaliokunnan edellinen varapuheenjohtaja, edustaja Kari piti ansioituneen muistelon siitä, mitä viime kaudella tapahtui. Ja juuri näin se meni, että meidän näkemysemme oli silloin hieman toisen näköinen. En ole itse valitettavasti päässyt hallitusneuvotteluiden pöytiin, ja en pysty sitä sanomaan, mitä siellä on puhuttu. Edustaja Kopra taas sanoi tässä, että asian kanssa voidaan elää. Tämän me olemme kyllä kuulleet sieltä, ja se on vähän huolestuttavaa siinä mielessä, että jos hallitusohjelmaneuvotteluissa tai hallitusneuvotteluissa on kerrottu toisin, että tämä on ikään kuin ollut heidän esityksensä, ja nyt sitten puhutaan meille, että tämän kanssa voidaan elää, niin hankala on paikka.

Kaiken kaikkiaan aikahan sen näyttää, onko tämä askel oikeaan suuntaan vai sekoitetaanko pakkaa edelleen, mutta toki meillä pitää olla sitten valmiudet myös tehdä muutoksia ja korjausliikkeitä, jos niille tulee tarvetta. — Kiitos.

15.46 Mika Kari sd: Herra puhemies! Arvoisa edustajakollega, nykyinen puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Ronkainen, jos oikein muistan vielä, oikein tarkka sitaatti taisi mennä asiantuntijalta niin, että ”voidaan elää”, ja kun pyysin vielä tarkentamaan, kuinka hyvin voidaan elää, niin asiantuntija taisi todeta niin — muistiinpanojeni mukaan — että voidaan elää oikein hyvin. Siinäkin on pieni sävyero.

Mutta ei tästä kannata asiaa suurempaa dramatiikkaa tehdä. Niin kuin varapuheenjohtaja Ronkainen hyvin tässä totesi, maali on yhteinen. Viime kaudella itekin olin esittämässä, toivomassa ja yhteisessä valiokunnassa sitten myös päättämässä eduskunnan suunnalta esitystämme siihen suuntaan, että saisimme puolustushallinnon alle oman liikelaitoksen ja mahdollisesti muiden turvallisuustoimijoiden — poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen ja niin edelleen — alle oman. En tässä mitään hallitusneuvottelusalaisuuksia paljasta, kun kerron faktan, että tällä hengellä lähdettiin myös hallitusohjelmaneuvotteluihin ja puolustusasioista oli neuvottelemassa täällä salissakin olevia henkilöitä. Tästä lähdettiin liikkeelle.

Niin kuin sanoin, puolustusministeri itse toivoi tätä esitystä, ja emme myöskään siinä luonnollisesti voineet asettua heidän omia toiveitaan vastaan vaan toteuttaa sitä tahtoa, jonka puolustusministeriön asiantuntijat itse näkevät Puolustusvoimien suorituskyvyn kannalta välttämättömäksi ja tärkeäksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta

Hallituksen esitys HE 221/2020 vp

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 17/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.48 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme nyt lakiesitystä laajakaistarakentamisen tuesta, joka mahdollistaisi tämän rakentamisen tukemisen valtion varoista. Tämä esitys on erittäin tarpeellinen ja hyvä varsinkin aikana, jolloin etätyö näyttyy yhä houkuttelevampana vaihtoehtona ja monet myös hakeutuvat asumaan tai asuvat pidempiä aikoja haja-asutusalueella esimerkiksi vapaa-ajan asunnoissaan.

Valiokunta kiinnitti erityistä huomiota siihen, että nämä kuntien korkeat maksuosuudet kuitenkin johtavat ongelmiin niissä kunnissa, joissa markkinalähtöisesti laajakaistaa ei muutenkaan rakenneta, ja on huolena, että erittäin harvaan asutuille alueille ei tällä lailla hankkeita synny. Sen vuoksi tuo valiokunnan lausumaehdotus, jota olemme nyt hyväksymässä, on erittäin tarpeellinen. On tärkeää seurata tämän lain tavoitteiden toteutumista, että nämä kuntien maksuosuudet eivät muodostuisi kohtuuttomiksi, ja tarvittaessa ryhtyä sitten toimenpiteisiin lain ja asetuksen muuttamiseksi. Ensimmäisessä käsittelyssähän äänestimme jo näistä kuntaosuuksista vastalauseen pohjalta, jossa maksuosuudet olisivat olleet alhaisemmat, mutta valitettavasti tuo suora esitys hävitettiin. Mutta tätä on kyllä tarpeen hyvin tarkasti seurata, ja on tärkeää, että nämä laajakaistamahdollisuudet toimivat kaikkialla Suomessa.

15.50 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Allekirjoittanut henkilökohtaisesti suhtautuu hienoisen kriittisesti laajakaistaverkon maahan kaivamiseen jo pelkästään sillä, että teknologia menee sellaista vauhtia, että olemme kohta myöhässä.

Valiokunnassa käydyssä keskustelussa on tämän esityksen pohjalta noussut esille hyviä pointteja. Tämän esityksen tarkoituksena on mahdollistaa niin yrittäminen kuin etätyötkin maanlaajuisesti, muuallakin kuin kaupunkiseuduilla, mutta nyt tässä esityksessä on yksi ongelma, joka tulee estämään tietynlaista yrittämistä muualla Suomessa kuin kaupunkikeskustoissa, nimittäin sellaiset palveluntarjoajat, jotka tarvitsevat symmetristä nopeaa nopeutta ylös ja alas, jäävät kyllä nyt jalkoihin tässä esityksessä. Eli miksi me rakennamme tekniikkaa, joka ei vastaa edes tämän hetken yritystoiminnan tarpeisiin?

Otetaan rautalankaesimerkkinä Netflix. Se tuottaa ihmisille katsottavaksi HD-laatuista kuvaa 5 megaa sekunnissa. Katsojalle tämä tarkoittaa alaspäin nopeutta 5 megaa sekunnissa, mutta tarjoajan puolelta ylöspäin nopeutta, eli sinä et pysty Netflixin kaltaista palveluntarjoajaa tällä valtion tukemalla kuituverkolla sinne maalle kuitenkaan perustamaan — ja tämä on siis kaikenlaisten nettipalvelua tuottavien yritysten haitta. Siinä mielessä toivoisimme, että jos nyt lähdetään kaapelia vetämään, niin vedetään sellaista kaapelia, josta on hyötyä pidemmäksi aikaa.

Tästä syystä esitän perussuomalaisten valiokuntaryhmän valiokunnassa esittämän vastalauseen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivytyksettä toi-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

menpiteisiin, joilla turvataan kaikille niin kaupungeissa kuin maaseudulla mahdollisuus käyttää laajakaistayhteyttä, jonka vähimmäisnopeus sekä saapuvassa että lähtevässä liikenteessä on vähintään 100 Mbit/s ja jonka vähimmäisnopeus on kasvatettavissa vähintään yhteen gigabittiin sekunnissa.” — Kiitos.

15.52 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on pääosin kannatettava. Perussuomalaiset puolustavat koko maan asuinkelpoisena pitämistä, ja nopeat tietotekniikkayhteydet tukevat tätä tavoitetta. Olemme kuitenkin huolissamme siitä, että laajakaistateknikka ja 100 megatavun yhteydet saattavat olla vanhaa teknologiaa, samalla kun 5G-teknikka on tekemässä tuloaan jopa 10 gigatavun yhteysnopeuksilla.

Kuten mietinnöstäkin käy ilmi, päähuolenaiheena ovat kuitenkin kuntien korkeat ja jopa kohtuuttomat maksuosuudet. Kunnat, joista suuri osa on ollut taloudellisissa vaikeuksissa jo ennen koronaa, tuskin pystyvät digiloikkaa tällä tuella edistämään. Sellaisenaan esitys muodostaa kynnyksen erityisesti markkinaehtoisten yhteyksien ulkopuolelle jäävien haja-asutusalueiden asukkaiden mahdollisuudelle nopeisiin tietoyhteyksiin.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Slunga-Poutsalon tekemää esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 139/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 31/2020 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelu

15.54 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus on kiristämässä lämmityspolttoaineiden verotusta 105 miljoonalla eurolla vuonna 2021 alentamalla yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon verotukea ja korottamalla lämmityspolttoaineiden veroja. Lämmityspolttoaineiden verotuksen kiristäminen heikentää erityisesti maaseudulla asuvien ihmisten toimeentuloa. Haja-asutusalueiden asukkaat joutuvat maksamaan enemmän asumisestaan energiaverotuksen kiristämisen seurauksena, ja tämä on myös vastoin hallituksen puhetta ilmastotoimien sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Koronakriisin johdosta on entistä tärkeämpää huolehtia siitä, etteivät asumisen kustannukset nouse entisestään.

Osana lämmityspolttoaineiden veronkorotusta myös turpeen verotus kiristyy. Turpeen käytön nopea alasajo tulee käytännössä johtamaan siihen, että lämmöntuotannossa käytetään jatkossa entistä enemmän kivihiiltä ja öljyä. Myös puun poltto energiantuotannossa tulee lisääntymään, mikä on ympäristönäkökulmasta erittäin huono asia. Hiljattain uutisoi-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

tiin myös, että energialaitokset joutuvat varautumaan ennakoitua nopeammin turpeenpolto-
tosta luopumiseen, sillä turvetuotanto on lähes pysähtynyt Suomessa. Osa energialaitoksis-
ta on jo turvautunut ulkomaiseen hakkeeseen, sillä kotimaisen energiapuun riittävyydestä
ei ole takeita. Kotimaisen turpeen korvaaminen ulkomaisella tuotannolla ei tue kestävää
kehitystä.

Energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukyvyistä ja työllisyydestä on huolehdittava,
eikä koronatilanteessa vientiteollisuuden kustannusten kasvattaminen ole järkevää. Ener-
giaverouudistus on tehtävä tavalla, joka mahdollistaa siirtymän puhtaampiin ratkaisuihin
kilpailukyvyn säilyttäen.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että eduskunta hyväksyy tähän mietintöön liitetystä kol-
mannessa vastalauseessa esitetyt kolme lausumaehdotusta, jotka ovat siellä edustaja Es-
sayah'n nimissä.

Ensimmäisessä lausumaehdotuksessa edellytetään, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin
työkone- ja lämmityspolttoaineiden verotuksen kiristämisen perumiseksi.

Toisessa lausumaehdotuksessa ehdotetaan, että hallitus peruu toimenpiteet, joilla koti-
mainen turvetuotanto ajetaan päästökauppamekanismia nopeammin alas, koska se johtaa
ulkomaisten fossiilisten polttoaineiden lisääntyvään käyttöön ja raakapuun ohjautumiseen
polttoon.

Kolmannessa lausumaehdotuksessa esitetään, että energiantensiivisen teollisuuden kil-
pailukyvystä ja työllisyydestä on huolehdittava ja siksi veronpalautusten porrastetut leik-
kaukset on laadittava tavalla, joka mahdollistaa täyden viiden vuoden siirtymäajan eri teol-
lisuusaloille.

15.57 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Ihan ensiksi haluan sanoa, että kannatan
edustaja Räsänen vastalauseen numero 3 mukaisia lausumaehdotuksia.

Meidän todellakin täytyy huolehtia, kun ajattelemme luonnonvaroja, luonnonvarojen
kestävän käytön periaatteen toteutumisesta. Siitä meidän on huolehdittava, mutta se on teh-
tävä politiikkajohdonmukaisesti ja pitkäkestoisesti. Ja nyt, kun ajattelemme tätä hallituk-
sen esitystä, niin tässä kyllä asia kääntyy tietyllä tavalla pääläelleen. On ajatuksena ja kär-
kenä, tavoitteena, luonnonvarojen kestävä käyttö ja meidän päästöjemme vähentäminen
hyvinkin voimakkaasti. Mutta, aivan niin kuin tuossa edustaja Räsänen puheessa tuli sel-
keästi ilmi, jos ajamme kotimaista turvetuotantoa niin voimakkaasti alas kuin nyt on tapah-
tumassa, päästökauppamekanismia nopeammin, niin se kyllä tulee johtamaan ulkomaisten
fossiilisten polttoaineiden lisääntyvään käyttöön ja sen lisäksi myös raakapuun käyttöön.

Kun ajattelemme kestävästä kehityksestä, niin aivan keskeistä on se, että kun teemme näitä
päätöksiä, niin meidän täytyy arvioida sekä lyhyen että pitkän ajan vaikutuksia sekä meillä
kotimaassa, kotimaan rajojen sisäpuolella, että myös sitten ulkomailla kansainvälisesti ja
eritoten meidän rajojemme läheisyydessä. Ja pääsääntö tietysti on, että meidän toimemme
eivät saisi vaikuttaa niin, että se toisi haittaa myöskään muualla. Mutta myöskin: mitkä
ovat pitkän tähtäimen vaikutukset meillä täällä Suomessa?

On ihan selvää, että energiantensiivisen teollisuuden kilpailukyvystä ja työllisyydestä
on huolehdittava, ja siksi veronpalautusten porrastetut leikkaukset on laadittava tavalla,
joka mahdollistaa täyden viiden vuoden siirtymäajan eri teollisuusaloille, se on tuossa lau-
sumaehdotuksessa myöskin.

Sitten tuo työkone- ja lämmityspolttoaineiden verotuksen kiristämisen peruminen: kun
me ajattelemme yrittäjiä, teollisuutta, kilpailukykyä ja varsinkin tässä koronatilanteessa

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

kaikkia haasteita, niin kyllähän siellä — olipa kyse lämmityspolttoaineista tai työkonepolttoaineista — jos polttoaineiden verotusta nostetaan, niin se ei kyllä millään tavalla helpota ja edesauta näiden yrittäjien pärjäämistä.

Kestävää kehitystä on vietävä eteenpäin. Luonnonvaroja on käytettävä kestävästi, eletävä, toimittava ja tehtävä työtä tasapainossa ympäristön ja luonnon kanssa. Mutta se edellyttää sitä, että me näitä päätöksiä tehdessämme arvioimme kokonaisvaltaisesti, mitä päätökset tarkoittavat niin lyhyellä kuin pitkällä aikajänteellä niin meillä Suomessa ja lähiympäristössä kuin kansainvälisesti. Ja sen vuoksi, niin kuin sanottu, tätä esitystä tulee lausumin korjata. — Kiitos.

16.01 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja kollegoiden toimesta liittyen tähän energiaveropakettiin. Totean ensin alkuun, että me olemme esittäneet ykköskäsittelyssä pykälämuutoksia tähän esitykseen, mutta ne on tietysti jo salissa äänestetty, ja siitä mennään eteenpäin. Mutta, puhemies, totean siitä vain sen verran, kun tässä on noussut esille tämä energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautuksen tilanne, että tosiaan kokoomus on esittänyt vastalauseessaan, että tätä laskentakaavaa muutettaisiin, koska tämä on tullut esille valiokunnan kuulemisissa ja on käynyt ilmi, että kuitenkin tämä laskentakaava, joka tässä hallituksen esityksessä on ollut, tulee johtamaan siihen, että erityisesti tuolla raskaan teollisuuden puolella, muun muassa metsäteollisuudessa, tilanne on se, että useilta yrityksiltä käytännössä tämä palautus leikkaantuu jo vuoden tai kahden jälkeen eikä tämän siirtymäajan puitteissa. Se energiaveron palautuksen porrastussysteemi on ikään kuin rakennettu liian tiukaksi. Sen takia esitimme siihen, että sitä poistumaa oltaisiin muutettu siten, että myös nämä yritykset sitten saisivat sen hyödyn siitä ja voisivat myös ikään kuin sopeutua siihen tulevaan muutokseen. Mutta tämä asia on nyt siltä osin sitten käsitelty. Haluan kuitenkin tässä sanoa ääneen, että olemme tämän muutoksen esittäneet, ja täällä on useampi kollega, joka on nyt tässäkin keskustelussa tuonut tämän asian esille. Tämä on hyvä meidän kuitenkin tiedostaa, se, minkätyyppisiä vaikutuksia tällä esityksellä tulee tässä muodossa olemaan.

Herra puhemies! Totean toisen asian, mistä meillä on täällä lausumaehdotus vastalause kakkosessa, joka liittyy tähän kierrätysteollisuuden tilanteeseen, ja haluan kyllä kiittää valtiovarainvaliokuntaa oikein hyvästä yhteistyöstä. Elikkä meillä on tullut esille tämän esityksen käsittelyn aikana, että osa kierrätysteollisuuden toimijoista ei käytännössä ole tällä hetkellä sähköveron kakkosluokan piirissä vaan he maksavat sähköveroluokka ykkösen mukaan sähköveroa, ja näin ollen heidän kilpailutilanteensa markkinoilla on huonompi kuin esimerkiksi sellaisilla toimijoilla, jotka käyttävät neitseellistä raaka-ainetta. Jos kuitenkin ajatellaan, että meillä on vahva tavoite edistää tätä kiertotalouden merkitystä Suomessa, niin onhan tämä tilanne aika lailla järjetön.

Sen takia, puhemies, esitän, että eduskunta hyväksyisi tämän vastalause kakkosen mukaisen lausumaehdotuksen, joka koskee tätä teollisuuden kierrätysmateriaalien käsittelyä.

16.04 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Minä puolestani teen vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset. Näistä ensimmäinen koskee tätä mainittua lattiahintamekanismia. Meidän mielestämme hallituksen tulisi vielä pohtia sitä, kannattaako sitä säätää ollenkaan. Toki sitä ei tässä itsessään säädetä, mutta sitä sivutaan tässä mietinnössä.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Toinen lausumamme koskee tätä täyttä viiden vuoden kompensaatiota kaikille teollisuudenaloille, ja muutenkin haluaisimme minimoida sähköä paljon käyttävälle teollisuudelle syntyvät lisäkustannukset.

Itse mietinnöstä: Sehän on sinänsä fiskaalinen, ja päätavoite toisaalta on vähentää päästöjä mutta toisaalta sitten saada valtion kassaan lisää tuloja. Sinänsä tässä on kuitenkin se huono puoli, että tämä itsessään kasvattaa asumisen, lämmityksen, liikkumisen ja polttoaineitten kustannuksia ja on sitä kautta ihmisten elämisen ja liikkumisen kustannuksia selkeästi kasvattava. Me teimme näihin vastalauseen. Toki ne esitykset olivat pykälämuotoisia, ne äänestettiin kumoon jo ensimmäisessä käsittelyssä.

Sitten aivan lopuksi haluaisin todeta, että kuitenkin tähän mietintöön sisältyvä lausumaehdotus, mikä täällä mietinnössä itsessään valiokunnan esittämänä on, on hyvä ja oikeasuuntainen ja se huomioi niitä huolia, mitä meidän teollisuudelle, joka paljon sähköä käyttää, tämän esityksen suhteen on.

Kaiken kaikkiaan uskon, että me kaikki haluamme pitää Suomessa tämän meidän teollisuuskenttämme hyvänä ja monipuolisena ja mahdollistaa sen, että kun siellä saman yhtiön sisällä kuitenkin ne monet yksiköt ovat kansainvälisiä ja ne kilpailevat toisiaan vastaan, niin ei synny sellaista kilpailutilannetta, että Suomesta joudutaan yksikkö ajamaan alas. Se, että me omalla lainsäädännöllämme olisimme tuottaneet semmoisen tilanteen, että meidän suomalainen yksikkö ei pysty kilpailemaan toista, ulkolaista yksikköä vastaan, olisi todella epätoivottava, ja siihen on valiokuntakin osaltaan halunnut kiinnittää huomiota — näin olen asian käsittänyt.

16.06 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Kannatan Ville Vähämäen tekemiä esityksiä.

16.06 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Marttisen tekemiä esityksiä.

16.06 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Nyt kun on energiasta kysymys, en kuitenkaan meinaa puhua vain lämpimikseni. Tarkoitus on nostaa esille niitä seikkoja, joita edustaja Vähämäki toi esille. Näin satakuntalaisena voin sanoa, että muutamia vuosia sitten konsernin sisäisessä vertailussa juuri Raumalla sijaitseva paperikone koki sen kohtalon, että saksalainen energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusjärjestelmä toimi niin hyvin, että vaikka ymmärrykseni mukaan ja minulle kerrotun mukaan kyllä Raumalla paperikone oli tehokkaampi ja tuottavampi, se ei vain riittänyt.

Näitä veroetuksia nyt leikattaessa toivon, että hallitus ja valiokunta ovat myös sitten syvällisesti pohtineet, että ei tapahtuisi samanlaista tilannetta nyt tässä kohtaa. Ainakin esille on tuotu muutaman laitoksen osalta sellaisia valinnaisia tilanteita. Toki jokainen, joka puhuu omasta puolestaan, haluaa tietysti sitä perustella maalaten mustan tulevaisuuden, mutta toivotaan niin, että tässä nyt ei kävisi sillä lailla, että näitten kansainvälisten konsernien sisällä tapahtuu sellaista pohdintaa. Ja varsinkin tietysti tuolla metsäsektorin puolella nämä ovat ehkä sitten kaikkein lähimpänä, mikä koskee suomalaisia.

Tässä kohtaa haluan tietysti kiittää hallitusta siitä, että mäntyöljyltä näitä veroetuksia on vähennetty, sillä en näe mitään järkeä siinä, että valtion tuella mäntyöljyä poltetaan männän päällä, kun siitä on ilman valtion tukia huomattavasti parempi mahdollisuus tehdä korkeajalosteisia tuotteita. Tämä on erinomainen linjaus, ja kyllä minä uskon, että tuolla

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Satakunnassa ja Oulun seudulla ollaan mielissään siitä, että mäntyöljystä jalostetut tuotteet, jotka ovat erittäin korkealaatuisia, ovat paremmassa kilpailuasemassa, ja näin turvataan sen raaka-aineen asema, kun aiemmin on virheellisesti EU:ssa saatu läpi, että se olisi jätettä ja tähdettä. Ei, se on vain neitseellinen raaka-aine sinällään, joka on otettu prosessissa talteen ja jota hyödynnetään. Näin ollen jotakin positiivistakin tässä on.

Lopuksi voisi sanoa, että kauhistuksella katselen sitä hakkeiden tuontimäärää, jota Suomeen tällä hetkellä tuodaan. Toivottavasti sieltä ei tule niitä tuholaisia, jotka eivät sitten katso, onko kysymyksessä talousmetsä vai suojeltu metsä. Kyllä ne syövät ihan kaiken puun, kun tarjolle tulee.

16.10 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiinnittää tässä hallituksen esityksessä huomiota itse asiassa samaan vaikutukseen, johon edellinen puhuja, edustaja Myllykoski, ja myös edustaja Vähämäki kiinnittivät huomiota. Tämä pohjaolettamushan on varsin hyvä, että Suomessa nyt lasketaan teollisuudenkin sähkövero sinne eurooppalaiselle minimitasolle, mutta sitten kun se muutaman vuoden siirtymäajan aikana poistuu, niin se poistuma-aika tietenkin kohtelee meidän teollisuuslaitoksiamme eri tavalla. Ja vaikka valiokunta on mietinnössään ottanut huomioon sen, että liikevaihtoon suhteutettuna muutos ei välttämättä ole kovinkaan suuri, niin sitten kuitenkin näissä yksikkökohtaisissa kilpailukykytekijöissä se muutos voi olla erittäin vaikuttava. Siksi kysymys on siitä, kuinka Suomessa sijaitsevat tehtaat näillä kansainvälisillä konserneilla myös pysyisivät täällä eikä meidän päätöstemme seurauksena sitten aiheutuisi tilannetta, jossa vaikkapa Ruotsissa tai Saksassa olevat vastaavanlaiset laitokset vaikkapa samankin konsernin sisällä saisivat kilpailuetua. Joten tietenkin, jos miettii yhteiskuntavastuun kannalta ja kansanedustajien ja päätöksentekijöiden kannalta, niin meidän pitäisi välttää senkaltaisia päätöksiä, jotka aiheuttavat sitten tietynlaista epävarmuutta, ja valitettavasti me tiedämme, että osassa laitoksissa nyt voi olla epävarmuutta sen suhteen, että kilpailutilanne hetkellisesti osassa laitoksia heikkenee, kunnes tämä siirtymä on kokonaan poistunut.

No, tietenkin noilla laitoksilla kokonaisuudessaan se kilpailukyky muodostuu monista asioista, mutta energiantensiivisellä teollisuudella energia on tietenkin yksi merkittävin, yhdistettynä sitten työvoiman kustannuksiin. Joten on erittäin tärkeää, että kun lainsäädäntöä tehdään, niin sitä tarkastellaan aina kansainvälisestä näkövinkkelistä, ja jos Saksa käyttää erilaisia huojennusmekanismeja tai jos Ruotsi käyttää niitä kaikessa laajuudessaan, niin silloin Suomenkin täytyy siinä samassa kilpailuympäristössä käyttää näitä samassa laajuudessa.

Valitettavasti tähän ei saatu senkaltaista muutosta, että voisimme varmuudella sanoa, että millekään laitokselle tästä ei synny muutaman vuoden siirtymäajan aikana ongelmia, mutta on tietenkin hyvä, että valiokunta laittoi sinne lausuman siitä, että hallituksen täytyy myös ryhtyä sitten tarvittaviin toimiin, jos paljastuu, että tästä seuraa joidenkin laitosten osalta työllisyyttä heikentäviä seurauksia, koska valitettavaa on se, että vaikuttaa aina joskus, että poliitikot heräävät siinä vaiheessa, kun Kaipolasta menee tehdas kiinni tai jossain ollaan menty jo niin pitkälle, vaikka meidänhän pitää toimia tietenkin sillä tavoin, että minimoidaan ne, ettei niitä laitoksia sitten mistään sulkeutuisi.

16.13 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä jo laajalti keskusteltiin tästä energiaveropaketin sisällöstä ja siihen liittyvistä ongelmista. Kaksi seikaa on erityisesti syytä todeta:

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Maailmanmarkkinahintojen kehitys on ollut sellainen, että tämä veronkorotus elokuun alussa esimerkiksi liikennepolttoaineiden osalta ei ole näkynyt niissä käytännön hinnoissa. Ne pyörivät siellä samoissa luvuissa kuin keväällä, eli nämä viikoittaiset ailahtelut jakeluyhtiöiden hinnoissa ovat isompia kuin mitä tuo veronlisäyksen vaikutus. Ja kyseessä-hän olikin tällainen inflaatiotarkistus, niin kuin edellisen hallituksen aikakin on tehty, ja myös suuruusluokka samantasoinen.

Toisena asiana: Tämä edellä keskustelussa muun muassa edustaja Vähämäen ja edustaja Kulmunin esille ottama asia noteerattiin vakavasti tuolla valiokunnan työskentelyssä, ja siihen liittyy sitten tuo ponsi. Tärkeää on tosiaan, että seurataan tilannetta, miten erityyppisiä energiaintensiivisiä teollisuusyrityksiä tämä muutos kohtelee. Kokonaisuutenahan hallituskauden aikana teollisuuden kustannukset tulevat näiden energiaveropäätösten myötä laskemaan yhteensä jopa sadoilla miljoonilla euroilla. Erityisen tärkeää siinä on, että teollisuuden sähkövero laskee EU:n minimitasolle. Nämä toimet kokonaisuudessaan helpottavat yritysten tilannetta ja myöskin työllisyyden kohentamista.

Mutta sitten tähän ongelmaan yksittäisten laitosten ja yritysten osalta on vaikea kehittää suoraan lain tasolla ratkaisua, ja tärkeätä on nyt nopea reagointi sitten, jos ongelmia ilmenee. Meillä on ikäviä kokemuksia siitä, että yritys, isokaan yritys niin kuin esimerkiksi Kaipolan tehtaiden tilanteessa ja tapauksessa, ei ota sitten ajoissa yhteyttä, että voitaisiin hakea jotakin keinoa, jolla toimintojen jatkuminen Suomessa ja työpaikkojen turvaaminen voisi onnistua. Tässä tämän ponnemkin avulla toivottavasti on tällainen herätevaikutus, että jos tosiaan sitten yritys- ja tehdaskohtaisia ongelmia on edessä, niin niihin haetaan yhdessä ratkaisua niin yksityissektorin ja elinkeinoelämän kuin sitten hallituksen ja poliittisen järjestelmän toimin. — Kiitos.

16.16 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Jäi toteamatta se, minkä edustaja Kulmuni toi tuossa esille, että kuitenkin siihen pontteen saatiin jotakin, mutta sehän, millä lailla sitten pystytään toteuttamaan siinä tilanteessa enää niitä, tarkoittaisi sitä, että konsernissa tämä suomalainen tytäryhtiö osaisi tulla jo sitten lypsylle siinä vaiheessa, uhataksaan, että laitosta ollaan sulkemassa, ja se on varmasti myös vähän hankala tilanne.

Kaipolan kohdalla ei hallituksella olisi ollut mitään mahdollisuuksia reagoida. Se päätös tehtiin yhtiössä, eikä niistä talouden tunnusluvuista kukaan olisi voinut uskoa, että se nyt tehdään. Voisi laskea, että yli 70 000 euroa per henkilö tuotettiin yritykseen rahaa viivan alle, niin että eivät kenenkään tuntosarvet voi aistia sitä, mitä on tapahtumassa.

Itse sanoisin, että tässä enemmänkin on ollut kysymys siitä, että Suomessa tehtaan sulkeminen on konsernille niin paljon edullisempaa kuin esimerkiksi Saksassa. Jos kannattava konserniyritys sulkee Saksassa laitoksensa, tulee siitä erittäin kallis kokonaisuus konsernille, mutta kun se tehdään Suomessa, niin yhteiskunta ottaa kopin työttömien hoitamisesta ansiopäivärahojen, järjestelyjen maksamisella. Tässä kohtaa meillä pitäisi olla sitten muutakin — että niin sanotusti herkällä korvalla koetettaisiin hoitaa näitä asioita. Mutta tässä kohtaa en usko, että energia oli se pääasia, vaan paperimarkkinat kun vähenevät koko ajan, niin nyt jo oli syytä tehdä joitakin sellaisia päätöksiä, ettei kallis lasku tullut konsernille syliin. Ja se oli tietysti suomalaisten työntekijöiden ja alihankintayritysten osalta todella ikävää, eikä niin soisi tapahtuvan.

16.18 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Täytyy vielä käyttää puheenvuoro nimenomaan kansainvälisestä kilpailukykyäkökulmasta. Totta kai me voimme laittaa eri-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

näköisiä tukimekanismeja sinne, mutta meillä eivät tule loppuviimein ikinä riittämään rahat siihen, että me kilpailisimme Ranskan tai Saksan tai muiden maiden tukimekanismien kanssa, vaan siksi meille pienenä vientimaana on tietenkin tärkeää, että me pääsisimme EU:n sisämarkkinoilla yhteisymmärrykseen siitä, mitä ne mekanismit ovat, ja sitten hyödynnetään maksimaalisesti niitä mekanismeja.

On totta kai niin, että meillä on tässäkin kansainvälistä kilpailukykyä vahvistava ajatus, että sähkövero laitetaan nyt vihoviimein sinne eurooppalaiselle minimitasolle, millä se vaikkapa Ruotsissa jo on ollut. Mutta kun meillä kuitenkin sattuu olemaan edelleenkin Suomessa vaikkapa paperiteollisuutta, niin etenkin aikana, jolloin me joudumme taistelemaan joka ikisestä työpaikasta, meidän ei nyt kannattaisi itse olla edesauttamassa sitä, että konsernin sisällä ruotsalaisen paperitehtaan kilpailukyky hetkellisesti paranee, vaan sen suomalaisen paperitehtaan kilpailukykyä. Ja tästä on se huoli ja epävarmuus olemassa.

Kaiken kaikkiaanhan tämä sähköveron alentaminen on ehdottoman hyvä asia, jos miettii vaikkapa terästeollisuutta tai tulevaa, uutta, Suomeen investoivaa teollisuutta. Mutta sitten yritystenkin investointihalukkuus on hyvin paljon kiinni myös psykologiasta, koska jokaisella maalla on varmasti sitten erilaisia vahvuuksia ja heikkouksia ja maantiedettä, kuinka pitkä matka on markkinoille ja mikä on missäkin vaiheessa se tilanne, joten siksi meille tietenkin on keskeistä se, että me olisimme eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla mahdollisimman kilpailukykyisiä.

Aina välillä kuulee tietenkin senkin kaltaista luovan tuhon ajattelua, että ei sille voi mitään, jos nyt lähtee työpaikkoja vaikkapa omasta vaalipiiristäni Kemistä, jossa on vanhaa, yli sata vuotta siellä ollutta, vahvaa teollisuutta, merkittävä vientikeskittymä, niin kuin monissa tämän maan alueista. Kuitenkin työttömyys on ollut pitkään varsin korkeaa. Mitä sanotaan näille ihmisille, jotka pahimmillaan joutuvat työttömiksi? Kyllähän meidän täytyy miettiä, miten me saamme pidettyä ne raskaan teollisuuden työpaikat ja samalla niitä koko ajan myös uudistettua — eikä niin, että ei haittaa, että jostakin lähtisi työpaikkoja pois. Kyllä se on aina katastrofi vähintään alueellisesti, mutta monesti myös kansallisesti, kun mietitään, kuinka paljon siitä syntyy meilläkin täällä keskustelua.

Ja jos miettii myös niitä isoja raskaan teollisuuden yksikköjä, niin missä vaikkapa sitä kiertotaloutta tehdään? Kyllä se on niissä vahvoissa perusteollisuuden yksiköissä, jotka luovat sen pohjan ja pystyvät tekemään kansainvälistä kauppaa jatkuvasti ja sen lisäksi kehittämään. Kilpailu on niin kovaa, että varmasti joka ikinen paperitehdas Suomessakin tietää, että täytyy uudistua ja pärjätä markkinoilla ja kilpailla.

Meidän tehtävämme on minusta huolehtia siitä, että suomalaiset paperitehtaat eivät joudu missään vaiheessa heikompaan tilanteeseen kuin mitkä ovat kilpailuedellytykset suhteessa vastaaviin saksalaisiin ja ruotsalaisiin tehtaisiin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 3 §:n ja tuomioistuinemaksulain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 1/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 39/2020 vp

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelu

16.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä käsittelemme esitystä, jolla sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakia muutetaan niin, että muun muassa hoitajavastuut tulevat maksuttomiksi ja maksukattoa laajennetaan suun terveydenhuoltoon, tilapäiseen kotisairaanhoidon, myös tilapäiseen kotisairaalahoidon, ja tiettyihin etäpalveluista perittäviin asiakasmaksuihin. Nämähän ovat erittäin kannatettavia esityksiä. Niistä on jo täällä paljon keskusteltu, ja ne ovat saaneet myönteisen vastaanoton eduskunnalta, samoin kuin tässä valiokunnan mietinnössä on nähtävissä.

Nostan kuitenkin tässä esiin huolen liittyen esimerkiksi suun terveydenhuoltoon, jossa myös tämän ajankohtaisen koronatilanteen vuoksi hoitovelka on kasvanut paljon. Kun tässä esityksessä nyt maksukattoa laajennetaan suun terveydenhuoltoon, mikä on sinänsä myönteinen asia, niin kyllä haasteena tulee olemaan se, että julkiset palvelut kuormittuvat tämän maksukaton laajentamisen seurauksena, ja jos samaan aikaan sitten aiotaan luopua myös suun terveydenhuollon osalta yksityisten hammashoitopalvelujen Kela-korvauksista, niin se myös edelleen vahvistaa tätä painetta terveyskeskuksiin ja julkiseen suun terveydenhuoltoon. Sen takia mielestäni nyt olisi erittäin tärkeää, että hallitus luopuisi aikeestaan leikata tai jopa poistaa Kela-korvaukset hammashoidosta, suun terveydenhuollosta, ja sen sijaan pikemminkin korottaisi Kela-korvauksia ja samoin vahvistaisi myös palvelusetelien käyttöä.

16.24 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Teen täällä esityksen kokoomuksen lausumaehdotuksesta, joka siis kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että valmistelut maksukaton kertymisen seurannan siirtämiseksi palvelun järjestäjän vastuulle aloitetaan viiveettä.”

Tässähän perusteena on se, että kun nyt tätä maksukattoa laajennetaan ja meillä on monenlaisia maksukattoja, niin miten ihminen sitä sitten pitää ajan tasalla. Siitä tulee kansalaisilta palautetta, että sitä ei pysty pitämään itse millään lailla, ja kaiken kaikkiaan esimerkiksi ikäihmisillehän maksukaton täyttymisen seuranta on todella hankalaa — ja se on kyllä kaikenikäisille, kieltämättä.

Edellisen hallituksen aikana esiteltiin asiakasmaksulain kokonaisuudistus, ja siellä tästä maksukaton seurantavelvollisuudesta oli ajateltu, että se siirrettäisiin asiakkaalta järjestäjälle. Se todella helpottaisi nimenomaan tätä toimintaa. Valitettavasti tästä esityksestä on tämä kirjaus poistettu. Maksukaton kertymisen seuranta tulisikin siirtää palvelujen järjestäjän vastuulle. Se helpottaisi monen vaikeassakin asemassa olevan asiakkaan, kansalaisen elämää ja mahdollisuutta nimenomaan hyödyntää sitä maksukattosääntelyä. Kaikilla ei välttämättä ole mahdollisuutta seurata tätä maksukaton täyttymistä eikä välttämättä ole apua kenestäkään muustakaan tähän. Tämän osalta asiakkaat ovat edelleen eriarvoisessa asemassa. Myös kokonaismaksukattoa koskevat kysymykset — keskeisimpinä maksujen

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

porrastaminen — jäävät nyt tässä hallituksen esityksessä ratkaisematta, mutta erityisesti hän tämä lausuma koskee nimenomaan tätä seurantajärjestelmää.

Muutenhan tässäkin esityksessä on paljon hyviä asioita, mutta, mihin viittasi myöskin edustaja Räsänen tuossa äsken, kyllähän tämä hoitovelka nyt vaatii, että oikeasti aletaan käyttää myös yksityistä tukena, emme me muuten selviä tästä. Jos nyt ajatellaan, että esimerkiksi on arvioitu, että hammashoidon käyntejä on rästissä 1,3 miljoonaa, niin sehän on ihan katastrofaalinen tilanne, ja me emme voi kaikkia säilyttää julkiselle sektorille, joka on muutenkin heikossa tilanteessa. — Kiitos.

16.26 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Risikon tekemää lausumaehdotusta.

16.27 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Olisin myöskin kannattanut mainittua ehdotusta.

16.27 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En ollut ensin ajatellut käyttää tässä toisessa käsitellyssä nyt puheenvuoroa, mutta kun edustaja Räsänen nosti esille tosi tärkeänä asiana tämän suun terveydenhuollon eli — niin kuin kansanomaisemmin sanomme — hammas- huollon, niin ihan lyhyesti haluan vielä siitä todeta. Tässähän on tapahtunut sellainen kehitys, että aikanaan yksityinen hammashuolto ei lainkaan ollut sairausvakuutuskorvauksen piirissä, sitten se noin 15 vuotta sitten saatiin sairausvakuutuskorvauksen piiriin ja as- teittain sairausvakuutuskorvaukset nousivat hammashuollossa 130 miljoonan euron suu- risuiksi ylittäen reilusti esimerkiksi lääkärikäyntien sairausvakuutuskorvaukset, jotka kor- keimmillaan olivat 75 miljoonaa euroa. Mutta edellisen eduskuntakauden aikana erityises- ti hammashuollon Kela-korvauksia leikattiin voimakkaammin kuin mitään muuta sosiaaliturvan osaa Suomessa. Ne pudotettiin sieltä yli 120 miljoonasta eurosta 40 miljoon- naan, siis 80 miljoonalla eurolla. Tällä hetkellä tilanne on se, että yksi kolmasosa hammas- huollon käynneistä tapahtuu yksityisellä sektorilla ja kaksi kolmasosaa julkisella sektoril- la, joka on — aivan niin kuin täällä kerrottiin — sillä tavalla tukossa, että jonot ovat pitkät ja monessa paikassa myydään eioota.

Näen itse samalla tavalla kuin tässä edustaja Risikko ja edustaja Räsänen, että paine tu- lee tämän asiakasmaksu-uudistuksen myötä, kun siis hammashuolto otetaan myös tämän maksukaton piiriin, kyllä voimakkaasti lisääntymään siellä julkisella puolella. Silloin kun- nilla ei ole käytännössä muuta mahdollisuutta kuin palkata lisää hammaslääkäreitä tai os- topalvelun tai palvelusetelin kautta hyödyntää enemmän yksityistä sektoria, koska tämä sairausvakuutus kuitenkin tällä hetkellä korvaa vain tuommoisen 14 prosenttia siitä käyn- nistä, jolloin 86 prosenttia jää asiakkaalle itsellensä. Eli kyllä se oikea tie on sitten tämä os- topalvelu tai palveluseteli, kun alihankintana käytetään yksityistä sektoria.

16.29 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Aivan totta, mitä edustaja Lindén tuossa muisteli, miten tässä vuosien varrella on näitä Kela-korvauksia vähennetty, ja nythän tämä hallitus sitten vie niitä loppujakin. Elikkä nythän tämä tilanne esimerkiksi Kela-korvauk- sen suhteen on se, että sitä ei ole paljon mitään. Ja jos ajatellaan, että meille tulee potilas- direktiivi tulevaisuudessa, niin silloinhan me joudumme potilasdirektiivin implementaati- on vuoksi muuttamaan tätä systeemiä. Meille viime kaudella tuotiin tänne rajalaki, niin sa- nottu rajalaki, ja silloin olisi tullut se, että se omavastuu, jos lähdet ulkomaille hoitoon, oli-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

si ollut ainoastaan se asiakasmaksu. Valitettavasti sitä ei ole vielä implementoitu, mutta kyllä se komissio sieltä koputtelee.

No sitten — liittyen tähän vaikeuteen siinä, että nyt tällä hetkellä on vaikea saada aikaa — jos otetaan viime kaudelta esimerkki näistä sote-keskuksista, kun meillä oli suunnitelmassa se, että olisi yksityisiä ja julkisia sote-keskuksia ja niissä olisi samat hinnat. Siinä olisi nimenomaan saatu myöskin kansalaiselle... Ja siinä ei olisi ollut yhtään sen kalliimpaa myöskään julkiselle sektorille käyttää sitä yksityistä. Nythän se saattaa olla jopa paljonkin kalliimpaa. Viime kaudella oli tällainen systeemi tulossa, ja se valitettavasti ei sitten kelvannut. Mutta sitä tullaan vielä monta kertaa kaipaamaan, kun huomataan, että ei tämä maakuntamalli niitä palveluja tuo yhtään sen enempää, kun sitä volyymia, niitä toimijoita, ei vaan ole enempää. Nyt pitäisi muistaa se, että tarvitaan yksityistä tueksi.

16.31 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lindén on täysin oikeassa siinä, että kyllähän tämä hammashoidon sairausvakuutuskorvaus on jo todella alas leikattu, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että yksityisiä palveluja käyttävät potilaat kustantavat tuon palvelun pääosin itse, ihan omista varoistaan. Leikattunakin sillä on ollut kuitenkin kannustevaikutusta siihen, että näitä yksityisiä palveluja käytetään, ja näin kertovat muun muassa yksityiset hammaslääkärit, että ihmeen paljon potilaat kuitenkin arvostavat vielä tälläkin hetkellä sitä, että saavat pienen korvauksen näistä palveluista.

Pelkään, että tilanne tulee näillä suunnitelmissa johtamaan palvelujen epätasa-arvoistumiseen sen vuoksi, että jos julkisiin palveluihin on liian voimakas paine, niin helposti käy niin, että siellä taso laskee. Silloin käytännössä helposti käy niin, että todella varakkaat ihmiset sitten käyttävät yksityisiä palveluja, joissa laatu on korkealla tasolla, ja keskituloiset ja pienituloiset jonottavat terveyskeskukseen näihin hammashoidon palveluihin. Sen takia myös hallituksen tulisi ottaa tämä kuormitus vakavasti, kun mietitään näitä erilaisia toimenpiteitä näihin asiakasmaksuihin liittyen.

16.32 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Ei ole nyt ollenkaan erikoinen asia, että tämä keskustelu meni pikkusen laajemmaksi. Me kuitenkin käsittelemme tässä tätä asiakasmaksu-uudistusta, ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujahan kerätään asiakailta suunnilleen 1,4 miljardilla eli noin 1 420 miljoonalla. Siitä on tulosidonnaisia maksuja vähän yli 900 miljoonaa euroa — ne liittyvät käytännössä pitkäaikaishoittoon sekä laitoksissa että kotona —, hammashuollon maksut ovat vähän yli 100 miljoonaa euroa, ja sitten muut tasasuuruiset maksut ovat vähän yli 300 miljoonaa euroa, missä ovat mukana terveyskeskuslääkärikäynnit ja monet, monet muut maksut, sairaaloiden poliklinikkamaksut.

Tämä keskustelu hammashuollosta on ihan mielekästä tässä yhteydessä sen takia, että ilman lisärahoitusta me emme saa tätä hammashuoltoa kuntoon, käytettiinpä siinä julkisia työntekijöitä tai yksityisiä työntekijöitä, ammatinharjoittajia tai lääkäriasemien hammaslääkäreitä ja hammashoitajia. Joka tapauksessa tämä vaatii lisää rahoitusta. Toinen kysymys on se, että kun lisärahoitusta on saatu jotain kautta, niin sitten pitää tietenkin miettiä, millä tavalla se on tehokkainta järjestää.

Edustaja Risikolle haluaisin todeta, että viime hallituskauden aikana viidellä eri alueella oli näitä valinnanvapauskokeiluja. Tutustuin niihin erittäin tarkkaan, ja se keskeinen johtopäätös on se, että kun tällä hetkellä suomalainen terveyskeskus saa hieman yli 600 euroa asukasta kohti kaikkiin niihin terveyskeskuksen 30:een eri palveluun, joita siellä on — niin kotisairaanhoido, neuvolat kuin lääkärin vastaanotot, hammashuolto ja kaikki — niin siitä

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

600 eurosta per asukas käytännössä noin 150 euroa on kuntatasolla käytettävissä siihen, jonka kansa usein kokee kaikkein tärkeimmäksi terveyskeskuspalveluksi, eli lääkäriin vastaanotolla käyntiin. Tehän kaikki tiedätte, että jos toinen kysyy toiselta, että kävitkö terveyskeskuksessa, niin harvoin hän tarkoittaa sillä kysymyksellä, että kävitkö siellä jossain muussa palvelussa kuin siellä lääkärin vastaanotolla. Näinhän se arjessa menee. Eli se on 150 euroa, mikä kunnilla on tällä hetkellä budjeteissaan osoitettuna terveyskeskuksen toiminnan tätä osaa kohtaan. Näissä valinnanvapauskokeiluissa valtioneuvosto antoi yksityisille yrityksille 250—300 euroa tätä samaa tarkoitusta varten. On luonnollisesti ihan selvää, että sillä rahalla saa kaksinkertaisen määrän asukasta kohti niitä palveluja, jolloin myös saatavuus ja hoitopääsynopeus ovat ihan erilaiset. On hyvin tärkeitä, että miten vain näitä asioita käsitellään, niin tämä kuitenkin aina viime kädessä kiteytyy siihen rahoitukseen.

16.35 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Täällä on useammassakin puheenvuorossa tullut esiin teoria siitä, mitenkä taso laskee tai palvelujen saatavuus laskee, kun niihin kohdistuu liikaa painetta tilanteessa, jossa keskiluokka ei enää saa riittävää kompensatiota maksuistaan yksityiseltä sektorilta. Tämä taustalla oleva ajatus jostakin vakioista julkisten terveyspalvelujen kattavuudessa ja määrässä ei päde. Julkisella sektorilla järjestetään terveyspalveluja juuri sen verran, mitä poliittiset päättäjät sinne päättävät resursoida niitä palveluita. Ei se synny minkään luonnonlain seurauksena. Sen sijaan pitkälti luonnonlakiin rinnastettava tutkimushavainto kyllä on, että nimenomaan universalismi suojaa palvelun laatua. Eli sellaiset palvelut, joita käyttävät myös ne väestöryhmät, jotka palvelujen rahoituksesta päättävät, eli käytännössä tässä tapauksessa pitkälti kunnanvaltuustot, ovat laadukkaampia ja joutuvat harvemmin leikkauksien kohteeksi kuin sellaiset palvelut, joiden käyttäjistä pääosa kuuluu alempiin sosioekonomisiin ryhmiin.

Tämän eron näkee hyvin selvästi, kun katsoo meidän terveyskeskusten rahoitusta ja kykyä kannatella palvelutarvetta suhteessa erikoissairaanhoidon. Erikoissairaanhoidon käyttöä meillä käytännössä koko väestö muutamaa aivan rikkainta segmenttiä lukuun ottamatta, ja erikoissairanhoidolla ei ole merkittäviä ongelmia saada sitä rahaa ja niitä resursseja, joita se tarvitsee tämän tehtävänsä hoitamiseen. Sen sijaan jatkuvasti, vuodesta toiseen, vuosikymmenestä toiseen, me ihmettelemme, mikseivät terveyskeskusten rahat riitä. No, eiväthän ne riitä, kun ei sinne sitä rahaa riittävästi myönnetä.

Ja meillä on aika laaja tutkimusnäyttö myös siitä, että ongelmana niissä julkisissa terveyskeskuksissa ei suinkaan ole se, että ihmiset olisivat tyytymättömiä siihen palveluun, mitä saavat, vaan tyytymättömiä nimenomaan siihen, että palveluun on niin vaikea päästä sen takia, että se palvelu on kroonisesti aliresursoitu suhteessa siihen tarpeeseen, mikä alueella on.

Eli me olemme täällä päättämässä resursseista, jotka toivottavasti meidän ammattilaiset, terveydenhuollon ihmiset, siellä kentällä sitten oikein käyttävät. Se, että me olemme nyt päästäneet syntymään tilanteen, jossa merkittävä osa väestöstä hankkii palveluita omakustanteisesti tai vakuutusten kautta yksityiseltä, on luonut tämän nykytilanteen, mutta se on täysin muutettavissa: tehdään vain toisenlaisia päätöksiä.

16.38 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula tuossa kävi läpi, miten tässä on käynyt, ja totuushan on se, että meillä on liian vähän resursoitu perusterveydenhuoltoon, ja sehän on tosiaan kuntien päättäjistäkin kiinni, mutta kun tässä on ollut se me-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

kanismi, että kun sairaanhoitopiiristä on pitänyt tulla rahaa erikoissairaanhoidon — jota minä siis kannatan, ja haluan, että suomalainen erikoissairaanhoido pysyy hyvänä — niin sitten on aina vähennetty perusterveydenhuollosta ja se on kuivanut hiljalleen. Potilaita on siirtynyt sinne erikoissairaanhoidon nopeammin sen sijaan, että heidät hoidettaisiin perusterveydenhuollossa, kun sinne erikoissairaanhoidon ovat menneet myöskin ne asiantuntijat. Tämä on ollut sellainen valtavan huono kierre, ja siihen meidän pitäisi nyt sitten lähteä. Sen tähden tätä sote-uudistustakin on yritetty tehdä, että meillä olisi tällaiset vahvat sote-keskukset, että sitä potilasta ei siirrettäisi vaan että peruserikoissairaanhoidon tuotaisiin sinne perusterveydenhuoltoon ja ihminen saisi nopeammin avun. Kyllähän tässä on tullut sellainen kahden järjestelmä, koska ne, joilla on rahaa, ovat pystyneet ostamaan yksityistä tai ovat ottaneet vakuutukset, ja sitten vaikeammassa taloudellisessa tilanteessa olevat ovat yrittäneet terveyskeskuksesta, mutta kun sieltä ei ole saanut niitä palveluja. Siitä syystä tässä on tehty tätä sote-uudistusta. Mutta nyt vain taas sanon sen, että valitettavasti se apu ei tällä metodilla, mitä nyt tehdään, tule tähän.

Mutta: Asiahan meillä on tänä päivänä asiakasmaksut, ja aivan niin kuin edustaja Lindén on täällä monesti kertonut, niin meillä on eri Euroopan maiden suurimpia omavastuuosuuksia, ja se ei ole mikään hyvä karkisija, elikkä tähän kannattaisi kiinnittää huomiota. Mutta sitten vielä samaan hengenvetoon sanon, että jos me emme saa tautitaakkaa vähemmäksi, niin emme me näitä kustannuksia saa millään alemmaksi. Ne vain nousevat ja nousevat. Meillä pelit ja vehkeet kallistuvat ja ikääntyvä väestö tarvitsee enemmän palveluja, ja kun ne palvelut kehittyvät, niin ne aina maksavat, mutta mitäpä me emme haluaisi meidän omille lähimmäisillemme tai itsellemme — mahdollisimman hyvää palvelua. Nyt sitä saa erityisesti erikoissairanhoidosta. Kyllä sieltä perusterveydenhuollostakin saa, jos sinne vain pääsee, mutta sinne on liian pitkät jonot.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, kuten edustaja Risikko tuossa totesi, niin aiheena ovat nämä asiakasmaksut. Pidetään keskustelu niissä. — Ja edustaja Lindén näyttää mallia.

16.41 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Niin ovat, asiakasmaksut ovat tärkeä osa, ne ovat 1,4 miljardia siitä 20 miljardista, mitä me käytämme koko sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Kiitän erittäin hyvistä puheenvuoroista edustajakollega Kontulaa ja edustajakollega Risikkoa. On ilo käydä tällaisista hyvää keskustelua.

Ihan käytännön esimerkillä haluaisin vahvistaa sitä, minkä edustaja Kontula tuossa totesi. Otetaan esimerkiksi synnytys. Eivät Suomessa, jos nyt käytän vähän kansanomaista ilmaisua, maahanmuuttajaäiti ja vuorineuvoksen tytär synnytä eri paikoissa, eri järjestelmissä, vaan he synnyttävät meidän universaalisissa keskussairaaloiden synnytysyksiköissä, koska meillä on laadukas, hyvä palvelu, joka on myös kustannustehokas ja myös sitten käyttäjälleen varsin edullinen. Eli tämä konkreettinen esimerkki vahvistaa sen, jonka edustaja Kontula tuossa totesi.

Minulla on ollut ilo työurani aikana nähdä myös terveyskeskus siinä vaiheessa, kun se toimii: tilanteessa, jossa omalääkärijärjestelmä toimi niin, että keskisuudessa suomalaisessa kaupungissa, voin sen sanoakin, Porin kaupungissa, 90-luvun alussa jokainen porilainen pääsi omalle lääkärilleen tarvittaessa samana päivänä. Ja siis tämä ei ole mikään mahdollon utopia, mikään sellainen visio, jota ei voisi nykyisinkin toteuttaa, ja itse olen sitä mieltä, että tärkein tehtäväni tämän edustajakauden aikana täällä on edesauttaa tällaista ke-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

hitystä, että me saamme perusterveydenhuollon näiltäkin osin kuntoon. Itse näen, että se voisi olla hyvin pitkälle maksutonta, kun se nyt kuitenkin on tällä hetkellä maksullista, vaikka tietysti maksut, asiakasmaksut siellä ovat paljon pienemmät kuin omavastuut yksityisellä sektorilla.

16.43 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Jaan edustaja Kontulan ajatukset hyvin pitkälti. Olette oikeassa tuossa analyysissä, mutta jotta meillä siirryttäisiin käyttämään laajasti myös varakkaamman väestönosan osalta julkisia esimerkiksi hammaspalveluja vaikkapa pääkaupunkiseudulla, niin se paitsi edellyttäisi niitä päätöksiä, mitä totesitte, niin sehän edellyttäisi ennen muuta resurssipäätöksiä eli sitä, että merkittävästi valtio sitten rahoittaisi perusterveydenhuollon ja esimerkiksi suun terveydenhuollon palveluja. Muussa tapauksessa tämä kehitys johtaa todellakin ei välttämättä sinänsä sen terveystieteiden palvelun laadun heikkenemiseen mutta siihen, että asiakkaat joutuvat seisomaan jonoissa ja odottamaan aikaa. Yksityiselle sektorille taas pääsee nopeasti, ja silloin toki niihin terveysongelmiinkin saa nopeammin apua.

Tässä esityksessä todellakin tätä maksukattoa laajennetaan muun muassa suun terveydenhuoltoon ja muihinkin kohteisiin, mitkä ovat erittäin hyviä, mutta jos haluamme sosiaalista oikeudenmukaisuutta lisätä, niin nämä maksukatot, terveydenhuollon eri maksukatot, tulisi myös saada pikaisesti yhdistettyä, ettei käy niin, että maksuja tulee niin asiakasmaksuista, matkoista kuin lääkkeistä ja käytännössä maksusuudet tulevat potilaille kalliiksi.

Näistä resursseista vielä sen verran, että jos kaikki nämä tällä hetkellä olevat asiakkaiden omavastuusuudet esimerkiksi yksityisten palvelujen osalta sitten pyritäisiin siirtämään sinne julkiselle sektorille, niin kyllähän se merkitsisi sitä, että valtiolta tulisi tulla merkittävästi näitä kuntien valtionosuuksia lisää perusterveydenhuollon rahoittamiseen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2021 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2020 vp

Lakialoite LA 59/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 30/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.46 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Ehdotan, että eduskunta hyväksyisi tämän mietinnön kolmanteen, kristillisdemokraattien vastalauseeseen sisällytettävät neljä lausumaehdotusta. Näissä esitämme, että ansiotasoindeksin mukaisen indeksitarkistuksen

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

lisäksi työn verotusta kevennettäisiin yhteensä 200 miljoonalla eurolla. Esitämme vuoden 2021 tuloveroasteikon tulo-rajat korotettaviksi 3,5 prosentilla, eli ansiotasoindeksiin sijaan käytettäisiin korotettua indeksiä. Työtulovähennyksen enimmäismäärää sekä kertymä- ja poistumaprosentteja olemme esittäneet korotettavan hallituksen esitystä enemmän.

Esitämme ponnassa myös omaishoidon tuen verovapautta, jotta voitaisiin helpottaa omaishoitajan ja -hoidettavan toimeentuloa ja saisimme omaishoidon useamman ulottuville.

Esitämme myös, että kotitalousvähennyksen taso palautetaan sille tasolle, jolla se oli vielä vuonna 2019. Kotitalousvähennyksen avulla luodaan työpaikkoja esimerkiksi siivousalan sekä erilaisia korjaustöitä tekeviin yrityksiin ja samalla torjutaan harmaata taloutta, jota on siellä kotitaloustyön piirissä.

Lapsivähennysjärjestelmää myös koskee yksi pontemme. Tämähän luotiin kompensoimaan lapsilisien leikkausta, eikä sitä olisi tullut poistaa. Tämä lapsivähennys oli käytössä vuosina 2015—2017, ja tämän avulla voitaisiin korjata pahimpia lapsiperheiden kohtamia epäkohtia.

Lisäksi ehdotamme työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyksen pienentämistä. Ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuus on nähtävä aika pitkälti jäänteinä menneiltä ajoilta, sillä muillakaan yleishyödyllisten järjestöjen jäsenillä ei ole oikeutta vähentää jäsenmaksujaan verotuksessa.

16.48 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Räsäsen esittämiä vas-
talaaseen 3 neljää lausumaehdotusta.

Ihan muutamalla sanalla haluan nostaa esiin tässä vielä tuon omaishoidon tuen, ja todella esitämme sitä — jo viime kaudella siitä oli nostoja, ja varmaan ehkä jo aiemminkin — että sen tulisi olla verovapaata tuloa.

Omaishoitohan on kaiken kaikkiaan monissa tapauksissa sekä hoidettavalle että hoitajalle inhimillisin ja paras hoitomuoto. Jos ajattelemme yhteiskunnallisesti tässä tilanteessa, niin se on kaikista taloudellisista myös yhteiskunnan kannalta, ja omaishoidon tekemisen tulee olla yksi keskeisimmistä laitoshoidon vähentämiseen tähtäävistä toimenpiteistä.

Meillä on monenlaista hoitovajetta: meillä on ikääntyvä väestö, meillä on pulaa hoitajista ja niin edelleen, ja omaishoitajat ovat kyllä kautta vuosien, vuosikymmenten, olleet erittäin tärkeä osa meidän terveydenhuoltoamme ja sairaanhoitoamme. He tekevät työtä monta kertaa itseään säästämättä. Näihin esityksiin on leivottu joitakin vapaapäiviä ja tiettyllä tavalla omaishoitoa tukevia palveluja, mutta ne ovat kuitenkin varsin vähäisiä verrattuna siihen työmäärään, mitä he tekevät. Tosiasia on, kun asia suoraan sanotaan, että Suomen terveydenhuoltojärjestelmä ei selviäisi tänä päivänä ilman meidän omaishoitajiamme, ja sen vuoksi toivoisin, että paitsi että tämän omaishoidon tuen verovapaus todellakin toteutuisi, niin jatkossa edelleenkin, vaikka pikkuhiljaa tätä omaishoitajien tukea ja apua on lisätty, vielä näitä vapaapäiviä katsottaisiin — niitä tulisi olla ainakin jonkun verran enemmän — ja myös tätä omaishoitoa tukevia palveluja. Kyllä he ansaitsevat ja tarvitsisivat siinäkin suhteessa parempaa.

Ja sitten vielä muutama sana tästä lapsivähennyksestä: Todellakin esitämme, että vähennyksen määrä on 100 euroa jokaisesta huollettavasta alaikäisestä lapsesta, ja verosta siis saadaan vähentää tuo lapsivähennys. Meillä puhutaan paljon siitä, että lapsia syntyy niin tavattoman vähän, suunnilleen samaa luokkaa kuin nälkävuosina aikoja sitten. Monet nuoret perheet miettivät taloudellista pärjäämistä ja monia haasteita tänä aikana. Tämä lapsi-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

vähennys, mikä alun alkaen tuli todellakin kompensoimaan lapsilisien leikkauksia, on yhteiskunnalta varsin pieni satsaus, mutta itse lapsiperheille, huoltajille, kuitenkin varsin merkittävä. — Kiitos.

16.51 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Esitän, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 eli kokoomuksen vastalauseen mukaiset kuusi lausumaehdotusta.

Niissä, herra puhemies, esitämme vaihtoehtobudjettimme mukaisesti, että ensinnäkin tuloverotusta kevennettäisiin 800 miljoonalla eurolla, jonka lisäksi kotitalousvähennykseen tehtäisiin muutokset, joita olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissamme. Elikkä ensinnäkin vähennyksen enimmäismäärää nostettaisiin 5 000 euroon ja työkorvauksen verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 60 prosenttiin ja palkkakorvauksen 40 prosenttiin. Samoin tämä 100 euron omavastuuosuus poistettaisiin, minkä lisäksi yli 75-vuotiaille luotaisiin tämä oma niin sanottu superkotitalousvähennys, jossa heille mahdollistettaisiin kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeus 70 prosentin osalta, ja lisäksi kaikkein pienituloisimmille eläkkeensaajille myönnettäisiin 1 200 euroa vuodessa tukea palveluiden ostoon, mikäli tulot eivät riitä tämän vähennyksen tekemiseen.

Tämä, herra puhemies, on osa meidän vaihtoehtoamme, jolla Suomelle annetaan, mahdollistetaan koronan jälkeen uusi alku, joka tukee erinomaisesti meidän palvelumarkkinakehitystä ja sitä, että pienyrittäjät saavat lisää työtä ja vastaavasti sitten muun muassa lapsiperheet ja ikäihmiset pystyvät hankkimaan palveluita kotiin aivan eri tavalla kuin mitä taas tänä päivänä. Kokoomuksen vaihtoehto tuo palkansaajalle keskimäärin 500 euroa vuodessa lisää tuloa käteen, eläkkeensaajalle noin 300 euroa ja henkilöyrittäjällekin 516 euroa käteen. Uskomme siihen, että myös veroelvytys täytyy ottaa yhdeksi keinoksi siinä, miten Suomi selviytyy.

Haluan, herra puhemies, vielä todeta, että kokoomuksen vaihtoehto on tehty tavalla, joka mahdollistaa myös kokonaisveroasteen voimakkaan keventämisen siten, että se on julkisen talouden näkökulmasta kestävästi toteutettu. Meillä vaihtoehdossa siis kuitenkin velanotto vähenee merkittävästi, ja tietysti nämä kaikki linjaukset löytyvät tuolta meidän vaihtoehtobudjetistamme yksityiskohtaisesti. — Kiitos.

16.54 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen muutosehdotuksen, tämän lausuman tästä kotitalousvähennyksestä ja oikeastaan sen palauttamisesta vuoden 2019 tasolle.

Me näemme asian siten, että kotitalousvähennyksen kasvattamisella on positiivisia vaikutuksia useiden alojen työllisyyteen. Tätähän käytetään itse asiassa aika paljon Suomessa. Vuonna 2019 kotitalousvähennystä käytettiin 455 miljoonan edestä, ja ensi vuodelle on budjetoitu 380 miljoonaa. Esittämämme muutoksen hintalappu on noin 92 miljoonaa. Aikaisemmassa vaiheessa, ykköskäsittelyssä, työtulovähennyksen osalta esitimme 150 miljoonan lisäystä ja eläketulovähennykseen 44 miljoonaa. Ne toki hävisivät ensimmäisen vaiheen äänestyksissä jo.

Nuo KD:n esittämät lapsivähennykset sekä omaishoitajille annettavat etuisuudet ovat kannatettavia. Meidän vaihtoehtobudjetissamme on tehty omaishoitovähennystyyppinen noin 20 miljoonan kevennys omaishoitajille.

Sitten lisäksi vaihtoehtobudjetissamme otamme huomioon sen, että haluaisimme ottaa muutamia vapaamatkustajia yhteiskunnasta kiinni eli nämä isot säätiöt. Heille voitaisiin asettaa joku pieni pääomakanta. Sieltä koettaisimme saada noin 65 miljoonaa. Siitä on teh-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

ty tutkimuksia, että näitten isojen säätiöitten pääomamassa on itse asiassa aika iso, ja sieltä olisi saatavissa valtiolle kyllä hyvinkin lisätuloja. Jostain pitäisi aloittaa. Minun mielestäni on vähän ongelmallista, että meillä on yhteiskunnassa tällaisia toimijoita, mitkä ovat vähän vapaamatkustajina tällä hetkellä.

Mutta se asia, pääseikka tässä nyt oli se, että tähän sinänsä todella fiskaaliseen hallituksen esitykseen esitämme tällaisen pienehkön muutoksen kotitalousvähennykseen.

16.57 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Olen tottunut siihen, että edustaja Vähämäeltä tulee harkittuja ja kannatettavia esityksiä, joten kannatan edustaja Vähämäen tekemiä esityksiä.

16.57 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Tuossa pohjaehdotuksessahan on jo elvyttävää vaikutusta, kun nuo taulukkotarkistukset tehdään isommalla inflaatioarviolla kuin mikä on todennäköistä.

Lausumissa on esitetty ihan selvittämisen arvoisia kohtia. Esimerkiksi kotitalousvähennyksen osaltahan toissa vuonna tehty ratkaisu on säästösyistä tehty — silloisessa tilanteessa, ennen koronaa — ja nyt on varmastikin vuoden 22 verotukseen mennessä saatavissa sen selvitystyön tulos, joka paraikaa on menossa. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä, kohdentaminen sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla ja jossakin määrin myöskin ehkä laajentaminen sellaisiin työvaltaisiiin tehtäviin, jotka kotitalouksia palvelevat, on syytä huolella selvittää. Tämähän oli kokoomuksen vastalauseessa pääsisältönä.

Toinen selvittämisen arvoinen asia on omaishoitajan tuen verotuskohtelu. Siinähan voitaisiin ikään kuin yksinkertaisimmalla tavalla ylimääräisistä menoista osa katsoa korvaukseksi, jolloinka se olisi luonteeltaan ei-verotettavaa, ja se auttaisi toimeentulotukea erityisesti pienituloisten kotitalouksien omaishoitajatilanteissa. Tämäkin on syytä huolella ja ripeästi selvittää.

Meidän varmaan tulee vuoden 22 budjettiin laajalla pohjalla miettiä näitä elvyttäviä ratkaisuja. Siellä voi olla osana elvytyshelpotuksia verotukseen, ja siellä tällaiset sosiaalisesti oikeudenmukaiset tavat ovat tietysti tärkeitä samalla, kun pitää katsoa myös koko verotuksen kokonaisuutta, että taas siellä, missä on maksukykyä, verotusta voidaan kiristää erityisesti pääomatulojen osalta. Tämä työ pitää tulevan vuoden aikana tehdä, että saataisiin sitten mahdollisimman hyvin työllisyyttä ja talouden kasvuun saattamista palvelevat verolainsäädännön muutokset esitellyiksi ensi joulun alle niin, että ne vuoden 22 ratkaisut tukevat laajasti hallituksen tavoitteita työllisyysasteen nostamiseksi ja taloudellisen kasvun vauhdittamiseksi.

17.00 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Marttisen erinomaisia esityksiä.

17.00 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Totean vielä, että koronaviruksen aiheuttaman talouskriisin takia on tarpeellista keventää työn verotusta, jotta ihmisten ostovoima ja työn kannustavuus paranisivat, eikä kenenkään verotuksen tässä tilanteessa pitäisi kiristyä. Vastaavasti verotuksella tulisi suunnata tukea perheille, kodeille, kotona tehtävään hoitotyöhön. Samoin on tarpeen, että myös erilaisia verovähennyksiä tarkistetaan valtionvelan kasvaessa voimakkaasti.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ansiotuloveroperusteinen indeksitarkistus tehdään kaikilla tulotasolla 2,5 prosentin ansiotasoindeksin mukaisesti. Hallituksen esityksen mukaan keskituloisen verotus kiristyy noin 0,2 prosenttiyksiköllä, enimmillään 0,4 prosenttiyksiköllä. Sen takia olemme tämän vastalauseen esittäneet, ja tämä sisältyy myös kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjettiin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla covid-19 -epidemian johdosta sovellettavista väliaikaisista menettelyistä annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 228/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 228/2020 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle rehulaiksi sekä laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 13/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 200/2020 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään nyt päiväjärjestyksen 11. asia. Tässä käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 25/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.03 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys koskee poliisilain muuttamista nimenomaan suojelupoliisin osalta. Suojelupoliisin valvontahan tuli eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunnan vastuulle, ja itsekin tuon valiokunnan jäsenenä nyt haluan vain lyhyesti tätä kommentoida.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Tässä lakiesityksessä lisätään suojelupoliisin päällystään kuuluvaa poliisimiestä koskeva maininta eräisiin lainkohtiin, joihin se on ilmeisen epähuomiossa jäänyt lisäämättä siviilitiedustelua koskevan lainsäädännön yhteydessä, joka tuli voimaan kesäkuussa 2019. Tässä yhteydessähän suojelupoliisilta poistettiin esitutkinta- ja pakkokeinoimivaltuudet, mikä oli hyvin johdonmukaista. Siviilitiedustelulainsäädännön voimaantulon jälkeen kävi ilmi, että maininta suojelupoliisin päällystään kuuluvasta poliisimiehestä on todellakin epähuomiossa jäänyt puuttumaan eräistä poliisilain luvun säännöksistä, joihin se alun perin oli tarkoitus lisätä, ja tämä on aiheuttanut epäselvyyksiä käytännön tilanteissa muun muassa tuomioistuimissa.

Tämän lain korjaaminen on tärkeää, jotta suojelupoliisin päällystään kuuluvalla poliisimiehellä on tosiasialliset mahdollisuudet myös suoriutua salaiseen tiedonhankintaan liittyvistä virkatehtävistä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 166/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 158/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 26/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 158/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 225/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 42/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 225/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Ilmastovuosikertomus 2020

Kertomus K 18/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2020 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Tässä käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 10/2020 vp, ja nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Keskustelu

17.06 Anna Kontula vas: Ilmastovuosikertomus — hyvä, että meillä sellainen vihdoinkin, vaikka mietinnön ainoa käsittely tähdeajalla muiden asioiden jälkeen ei anna sille oikeaa painoarvoa.

Miten meidän tulisi suhtautua siihen, että ilmastovuosikertomuksen mukaan päätetyt, käynnissä olevat, valmistelussa olevat toimet eivät riitä hoitamaan Suomen osuutta lämpenemisen pysäyttämiseksi 1,5 asteeseen? Se kertoo siitä, että asian oikeaa mittasuhdetta ei ole vielä tässä talossa sisäistetty, että ei olla vielä ymmärretty sitä, että loppujen lopuksi sitten, kun kaikki vähäisemmät asiat — korona, budjetit, poliisien määrärahat — on käsitelty, meitä arvioidaan näiden päätösten perusteella, ei oikeastaan minkään muun kuin näiden päätösten perusteella.

Yksilöt voivat siirtyä kasvisruokaan ja kierrättää, mutta ratkaisija ovat suuret rakenteelliset uudistukset, ne, joita meidän pitäisi täällä tehdä. Toisaalta jokainen uudistus, vähäisempikin, antaa meille lisää aikaa suhteessa siihen skenaarioon, jossa ei tehdä mitään. Se antaa meille hieman pitempään aikaa tottua siihen ajatukseen, kuinka suuren muutoksen äärellä me olemme.

Me kaikki tiedämme, mitä pitää tehdä — meidän pitää vain sopeutua siihen, että se pitää tehdä. Järkevää on tietysti lähteä siitä, missä poliittista tukea on tällä hetkellä uudistuksille jo helppo saada. Jätteiden käsittelyn päästöt ovat jo vähentyneet ilahduttavasti, joskin eritoten ruokahävikin ja tuotteiden elinkaarisuunnittelun osalta meillä on vielä paljon tehtävää. Liikenteen päästövähennyksissä kivuttomimmin päästään eteenpäin rakenteellisten uudistusten kautta. Yksinään ajoneuvokannan uudistaminen ei ole realistinen tavoite, lisäksi tarvitaan julkisen liikenteen laajamittaisia parannuksia ja autojen yhteiskäytön infrastruktuurin vahvistumista, jotta ihmisille syntyy aito kannustin olla hankkimatta omaa autoa silloin, kun sitä ei tarvitse.

Julkisen sektorin rooli on ratkaiseva. Viime viikolla Uusi-Seelanti ilmoitti julkisen sektorin olevan hiilineutraali vuoteen 2025 mennessä. Se on hurja tavoite. Jos me pyrkisimme samaan, tekisimme todella ison palveluksen myös yksityiselle sektorille rakentamalla sellaista referenssiteknologiaa, joka kykenisi viemään Suomen ilmastokädenjäljen aivan eri tasolle. Julkisen sektorin kulutus, mukaan lukien hankinnat, on Suomessa merkittävä päästöjen aiheuttaja, ja se voisi olla myös merkittävä päästövähennysten kohde.

Lisäksi näitä poliittisesti mielestäni helpoimpia uudistuksia ja yksinkertaisimpia toteuttaa on se, että fossiilitaloutta ylläpitävää tai biodiversiteettiä heikentävää toimintaa ei enää nimenomaisesti pitäisi tukea julkisin varoin. Eli jos emme vielä pääse siihen, että tällaisista toiminnoista päästäisiin eroon, niin ei meidän ainakaan tarvitse julkisin varoin niihin kannustaa.

Onnistuessaankaan ilmastotoimet eivät säästä meitä ilmastovaikutuksilta. Sen takia meidän on koko ajan, kun pyrimme hillitsemään ilmastomuutosta, samanaikaisesti muokattava yhteiskuntaa sellaiseksi, että se sopeutuu ilmaston lämpenemisen tuomiin muutoksiin nykyistä paremmin. Kyse on meidän aikamme ihmiselle uudesta tekemisen ja ajattelun tavasta, kun voittajakortti ei enää olekaan tehokkuus ja virtaviivaistaminen vaan resilienssi, joka edellyttää riittävästi löysää järjestelmiin niin että kriisistä selvitään. Tämä tuli hyvin esiin esimerkiksi koronan kohdalla. Esimerkiksi Italian ja Saksan julkinen terveydenhuolto oli viety niin viimeisen päälle tiukoille ennen koronan puhkeamista, että seurauksena oli siinä määrin laajamittainen katastrofi, että mahdollisesti tehostusten myötä

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

saavutetut säästöt sulivat siihen alta aikayksikön. Lisäksi me, jotka olemme kasvaneet keskitettyjen ratkaisujen maailmaan, joudumme totuttautumaan ajatukseen, että hajauttaminen voikin olla parempi, voikin olla turvallisempi. Tämä tietysti avaa mahdollisuuksia myös paikallisen demokratian lisääntymiselle.

Korona on osoittanut, että ihmiset pystyvät muuttamaan käyttäytymistään nopeastikin. Etätyö on ottanut jättiharppauksen, kulutuskulttuuri ja erityisesti muodin rooli on huomattavasti vähäisempi kuin viime vuonna tähän aikaan, mikä on laskenut tavaratuotantoa rasakaasti ympäristöä kuluttavan pikamuodin piirissä. Kysymys kuuluukin: ovatko myös poliitikot kykeneviä muuttamaan käyttäytymistään riittävän nopeasti, ja ymmärrämmekö, että meillä on edessä huomattavasti suurempi kriisi kuin mihin korona tulee koskaan yltämään?

17.13 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kontulalle useista hyvistä huomioista. Ehkä itse nostaisin sen, että meidän täytyy tämän kriisin edessä myös ymmärtää, että meillä ei ole erillistä ilmastolainsäädäntöä, jota käsitellään ilmastovuosikertomuksessa ja jota hoitaa ilmastoministeri, vaan tämä on asia, jonka pitäisi läpileikata aivan kaikki meidän politiikan sektorit, ja niin se onneksi koko ajan enemmässä määrin tekee. Meillä on toki erinomainen ilmastoministeri, ei siinä mitään, mutta täytyy muistaa, että tämä ei leppää yksin hänen harteillaan.

Ympäristövaliokunnan mietintö tästä on nähdäkseni oikein hyvä, ja siinä myös hyvin todetaan se, että tämä kertomus on edennyt sitten siitä ensimmäisestä versiostaan toivottuun suuntaan. Muutamia nostoja mietinnöstä:

Ehkä se selkein ja tärkein on se, että toimet eivät vielä riitä, ja erityisesti liikennesektori on kriittisen tärkeä siinä, että taakanjakosektorilla päästään päästötavoitteisiin.

Vähähiilisyystiekartoista nostetaan se, että investointiympäristön täytyy olla kunnossa, ja se on tietysti totta. Joitain muutoksia täällä on jo tehty, niitähän ensi vuonna tulee voimaan, mutta tässä riittää meillä vielä puuhaa, ja esimerkiksi kestävä kasvun ohjelman myötä on huolehdittava siitä, että ne investoinnit päästöttömään tulevaisuuteen etenevät riittävässä mitassa.

Yhteys kansainväliseen politiikkaan, jota myös talousvaliokunta omassa lausunnossaan nosti esiin, on hyvä tässä nostaa, ja siinä meillä on käsillä tietyllä tavalla lupaavat hetket. Näyttäisi siltä, että tietyllä tavalla aletaan ehkä kääntyä voiton puolelle: useat isot taloudet ovat ihan tässä kuluneiden kuukausien aikana ilmoittaneet uusista päästövähennys- ja hiilineutraalisuustavoitteistaan. Tämä muutos tulee liian hitaasti ja liian myöhään, mutta tämä on silti hyvä signaali: näyttää siltä, että meidän globaali fossiilitalous on vihdoinkin kääntymässä kohti päästötöntä polkua.

Ympäristövaliokunnan nostot tästä ajatuksesta raportin jatkokehityksestä ovat hyviä, ja myös kannanottoehdotus on perusteltu. Ehkä itse nostaisin kuitenkin vielä sen, että meillä on hyvä hiilineutraaliustavoite 2035 mutta siitä puhumisen ei pitäisi antaa unohtaa sitä, että meillä on siinä kaksi aika olennaista asiaa: Toinen on se, että kumulatiiviset päästöt ratkaisevat — kuinka paljon me päästämme päästöjä matkalla sinne — ja tässä on myös globaalisti kyse siitä. Eli ei kannata tarkastella vain yhtä pistemäistä hetkeä ajassa, että siinä laskennallisesti täytetään tavoite, vaan mitä enemmän me saamme päästöjä tässä matkan varrella vähennettyä ja mitä nopeammin, sen parempi. Ja toinen on se, että meillä on siellä taustalla myös se hiilinegatiivinen tulevaisuus, ja meidän pitää jo nyt rakentaa sellaista polkua, että se toteutuu sen hiilineutraalisuuden jälkeen ja seurauksena, ja se vaatii hyvin pit-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

käjänteisesti myös semmoisten teknologioiden kehittämistä, joita tarvitaan sitten siellä tulevaisuudessa.

Loppuun toteaisin, että on tärkeää muistaa, että hiilineutraalisuustavoite ei ole mikään abstrakti tavoite vaan se on [Puhemies koputtaa] tarpeellinen ja sen on asetettava ihan ai-dot reunaehdot meillä kaiken politiikan toteuttamiselle.

17.16 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus pitää sisällään paljon hyvää, mutta paljon sellaista, jota me perussuomalaiset emme voi hyväksyä. Ensimmäinen ilmastovuosikertomus annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2019. Siinä tarkasteltiin erityisesti taakanjakosektorin päästökehitystä ja vuonna 2017 valmistuneen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman, KAISUn, toimeenpanoa. Suunnitelma sisältää toimet taakanjakosektorin vuodelle 2030 asetetun päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Taakanjakosektorille lasketaan muun muassa liikenteen, maatalouden, rakennusten erillislämmityksen ja jätehuollon päästöt. Ensimmäinen vuosikertomus sisälsi myös tiedot politiikkatoimista ja sopeutumisesta.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä näkee, että ilmastovuosikertomukseen sisältyy laajasti sellaisia ilmastopoliittisia asioita ja toimenpiteitä, joista valiokuntaryhmämme on huolestunut. Nykyisen lain mukaan nimittäin Suomen kansallinen tavoite on vähentää 80 prosenttia päästöistä vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoteen 1990. Kokonaisuudessaan näemme ne isossa kuvassa sekä liian tiukkoina että kunnianhimoisina. Nämä rankaisevat Suomen kansaa elämisen, asumisen ja liikkumisen suhteen. Samoin näemme, että ehdotettu ilmastopolitiikan suunnitelma on monesta eri näkökulmasta muutoinkin varsin ongelmallinen. Eräs tällainen asia on, että ilmastolaissa tullaan todennäköisesti asettamaan Suomelle tiukemmat kansalliset päästövähennystavoitteet myös vuodelle 2030 kuin nykyinen EU-lainsäädäntö edellyttäisi.

Euroopan unionin pitkän aikavälin tavoitteena on olla hiilineutraali 2050 mennessä. Myös hiilineutraaliuden osalta Suomella on siis Euroopan unionia kunnianhimoisempi aikataulu. Tämä on aika käsittämätöntä. Me olemme pieni maa, ja me tuhoamme tällä kunnianhimolla maaseudun elinkeinoja, hyvänä esimerkkinä turvetuotanto. Minä ihmettelen tällaista. Ei meillä ole varaa pienenä kansana tällaiseen kunnianhimoon. Nyt olisi oikeasti mietittävä, mitä tämä tulee tarkoittamaan. Tämä on pelkkää ideologiaa.

Arvoisa puhemies! Alkuvuodesta komissio julkaisi vihreän kehityksen ohjelman European Green Deal. Kyseessä on toimenpidepaketti, jonka tavoitteena on muun muassa vähentää päästöjä merkittävästi sekä säilyttää Euroopan luontoympäristö. Sen on täten tarkoitus luoda pohja — siis on tarkoitus luoda pohja — reilulle ja oikeudenmukaiselle siirtymälle ilmastoasioissa. No, näin ei kuitenkaan näkemyksemme mukaan tapahdu, sillä paketti on kaukana reilusta, koska edellä olevan paketin kautta Euroopan unioni pyrkii yhä voimakkaammin puuttumaan jäsenmaiden asioihin ilmasto- ja energiapolitiikan varjolla. Tätä me perussuomalaiset emme voi hyväksyä. Samalla tulee myös muistaa, että tähän toimenpidepakettiin sisältyy myös suunnitelma Euroopan 2030-tavoitteiden nostosta sekä EU:n ilmastolaki, johon tullaan kirjaamaan hiilineutraalisuustavoite vuodelle 2050. Vuoden 2030 päästövähennystavoitteen nostoa koskevat lainsäädäntöehdotukset annetaan kesällä 21 komission toimesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan muistuttaa siitä, että keskeisimmät keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan liittyvät toimeenpannut toimet ovat liikenteessä käytettävien biopolttoaineiden jakeluveto sekä kevyeen polttoöljyn sekoitettavan bio-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

polttoöljyn jakeluvelvoite. Perussuomalaiset näkevät, että tämä jakeluvelvoitevaade lisää autoilevalle kansallemme liikkumis- ja muita kustannuksia merkittävästi. Samaten se lisää yritysten sekä teollisuuden kustannuksia merkittävästi. Tämä on juuri sitä suomalaisen yhteiskunnan, työpaikkojemme ja taloutemme alasajoa. Arvoisa hallitus, eikö teidän täytyisi luoda työpaikkoja eikä tuhota niitä?

Arvoisa puhemies! Ehdotan edellä olevan perusteella, että kertomuksen johdosta hyväksytään seuraava kannanotto elikkä vastalauseen kannanottoehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ei ryhdy toimenpiteisiin kertomuksen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman toteutukseen eikä täten heikennä suomalaisen teollisuuden, yritysjäyden taikka alkutuottaja-yrittäjän asemaa etenkin liian kunnianhimoisten ilmasto- tai liikenteen päästövähennysvaatimusten johdosta.”

17.21 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme nyt ilmastovuosikertomusta, joka on ilmastolakiin perustuva uusi ilmastopolitiikan asiakirja. On tärkeää, että eduskunta voi käydä tätä ilmastopoliittista keskustelua laadukkaaseen valmisteluun ja raportointiin pohjautuen, ja toki tämä keskustelu onneksemme jatkuu laajemmalla kokoonpanolla kuin tänään täällä salissa myös tulevaisuudessa ja tulevina viikkoina, kuukausina ja vuosina.

Ilmastotekojen ja -toimien hyväksyttävyyden vaatii aina sen, että talouteen ja työllisyyteen ja ekologiin vaikutuksiin on aina päätöksenteossa ja keskustelussa liitettävä sosiaaliset, erityisesti tulonjakoon liittyvät vaikutukset. Hallitusohjelman mukaisesti meidän tavoitteemme on olla Suomessa hiilineutraali vuonna 2035. Paitsi meillä jokaisella, kunnilla on merkittävä vastuu hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa. Kunnille asetettuun ilmastotyöhön toivoisin varsinkin jatkotyössä lisää työvälineitä ja konkretiaa. Kun näissä ilmastotoimissa edetään, tulonjakokysymykset ja oikeudenmukainen siirtymä ovat välttämättömiä. Myös joustokeinoja pitää voida miettiä työn edetessä, ja kuntien vastuuta mietittäessä pitää jatkossa voida ketterästi jakaa osassa kuntia olevia todella hyviä käytäntöjä muille kunnille.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksesta käy helposti ilmi, että kun tavoite on hiilineutraalisuus, se ei nykyisillä ja suunnitelluilla toimilla vielä toteudu. Maankäyttösektorin nielujen vahvistaminen ja esimerkiksi puunkasvun lisääminen on tärkeää päästövähennysten ohella. Suomessa nettopäästöt ovat vähentyneet hitaasti: liikenteen päästöt eivät ole vähentyneet tavoitteiden mukaisesti, ja maatalouden päästöt ovat pysyneet vuodesta toiseen lähes muuttumattomina. Eli jos joku väittää, että ilmaston eteen ei tarvitse tehdä enemmän, saatikka että ei tarvitse tehdä mitään, hän ei elä mielestäni tässä ajassa. Tästä työstä pitää vain tehdä entistä helppolukuisempaa, avoimempaa ja osallisuuteen mahdollistavaa, ja tämän me ympäristövaliokunnassa myös kannanotoksemme muodostimme.

On tärkeää myös muistaa, että erityisesti ilmastonmuutokseen ja ympäristöön liittyen innovaatioiden pohjalta syntyvä yritystoiminta on Suomelle äärettömän suuri mahdollisuus. Sitä mahdollisuutta ei todellakaan kannata jättää käyttämättä, ja itse ainakin ajattelen niin, että tämä, jos mikä, on myös luomassa niitä tulevaisuuden työpaikkoja. Me tarvitsemme kestävä kasvua, ja tässä hetkessä siihen tehtävät panostukset maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin. [Mauri Peltokangas: Millä mittarilla?]

17.24 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Klimatårsberättelsen ges nu till riksdagen för andra året i följd, och det handlar om ett mycket viktigt dokument då det

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

gäller diskussionen om klimatet. Efter fjolårets version ville vi ha ett dokument som är mer strategiskt och nu har det faktiskt blivit mycket bättre. Det är bra att vi har ett dokument där vi följer upp utvecklingen av koldioxidutsläppen på såväl kort som lång sikt, och det är viktigt, precis som det nämndes här tidigare, att det är lättillgängligt och ger en klar och tydlig helhetsbild av vilka åtgärder som lämpar sig bäst för att nå de politiska målsättningarna.

Medborgarna och lokalbefolkningen oberoende av boningsort och ålder måste känna att de är en del av målsättningarna. Diskussionen om hållbarhet och klimat måste utövas på ett sätt som är lätt att förankra hos människorna konkret. Det ska ske konkret. Vi har gjort mycket bra redan, och det ska uppmuntras. Man ska inte beskylla på det sättet, det är sällan bra, må det sedan handla om hur vi sorterar, värmer upp våra hus och vilket bränsle vi använder i våra bilar. Här är det också viktigt, precis som ledamot Taimela noterade, att kommunerna också har ett stort ansvar, och vi har ju också i och med coronan ändrat en del på vårt sätt att leva.

Lokala initiativ är värdefulla och går hand i hand med företagsamhet och sysselsättning och det är vår uppgift att sporra och motivera till detta. Det finns mycket potential i det här landet. Bland annat biogasen ser jag som en bra grej, och förstås måste vi ju här också lyfta upp den fina teknologi som utvinns och arbetas med i mina hemtrakter i Österbotten i Vasatrakten.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus annetaan tosiaan eduskunnalle nyt toista kertaa, ja tämä uudentyypinen politiikka-asiakirja on todella hyvä. Muoto on vasta kehitymässä, mutta tämä on kehittynyt oikeaan suuntaan. On kuitenkin korostettava, että yhteisten tavoitteiden ja etenkin ilmastoon liittyvien tavoitteiden tulee olla selkeitä ja yksinkertaisia kansalaisille. Itse näen, että tähän koskee koko maailmaa ja meidän tulisi EU-tasolla mitata tätä samalla tavalla, niin että ilmastoon liittyvä tutkittu tieto tuotetaan ja arvioidaan samalla tavalla kaikissa jäsenmaissa — me tiedämme, että esimerkiksi Suomen ja Ruotsinkin välillä on tällaisia eroavaisuuksia — ja niiden tulee olla vertailukelpoisia. Se luo uskottavuutta ja myös läpinäkyvyyttä. — Kiitos.

17.27 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen tämän jälkeen. Tavoitteen mukaan päästöjen ja nielujen tulee olla tasapainossa vuonna 2035 ja siitä eteenpäin nielujen tulee olla päästöjä suuremmat. Kuten ilmastovuosikertomuksessa todetaan, nykyiset ja suunnitellut toimet eivät riitä tämän tavoitteen saavuttamiseen. Kestävän kehityksen edistäminen Suomessa ja koko maailmassa kuuluu meille kaikille. On meidän vastuullamme jättää tuleville sukupolville elinkelpoinen, parempi maailma.

Haluaisin nostaa tässä keskustelussa esille julkiset hankinnat. Suomessa vuosittain tehtävien julkisten hankintojen arvo on jopa 35 miljardia euroa. Näin suuria taloudellisia voimavaroja hyödyntämällä on mahdollista tehdä todellisia valintoja kestävämmän maailman ja tulevaisuuden puolesta. Tämän on näyttävä merkittävästi nykyistä enemmän Suomessa tehtävissä hankintapäätöksissä.

Ilmastovuosikertomuksessa on huomioitu myös julkisten hankintojen merkitys. Siellä on esitelty monta erilaista hanketta, jotka itsessään ovat kyllä hyviä ja tärkeitä. Kuitenkin yksinkertaisempi ja tehokkaampi keino olisi lisätä suoraan hankintalakiin ekologinen kriteeristö, jota olisi sitten aina noudatettava. Me tarvitsemme ekologisesti kestäviä julkisia hankintoja, joten hankintapäätöksien tekemiselle on asetettava sitovia kriteereitä esimer-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

kiksi hiilijalanjälkeen liittyen. Julkiset hankinnat ovat kokonaistaloudellisesti niin massiivinen rahallinen määrä, että kun se on kohdennettu oikein, olemme jo lähempänä hiilineutraaliuden tavoitetta.

Yritysten yhteiskuntavastuuta painotetaan voimakkaasti, ja yritykset ovat siihen hyvin vastanneetkin. Myös valtio voisi omilla julkisilla hankinnoillaan toimia yhteiskuntavastuullisesti. Lakiin kirjattavien sitovien kriteereiden myötä voisimme uskottavasti edistää kansallisten ilmastotavoitteidemme saavuttamista.

17.29 Joakim Strand r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Itse ottaisin koppia myös niistä mahdollisuuksista, mitä maailmalla löytyy. Edustaja Kontula mainitsi omassa puheenvuorossaan hyvin myös vientipotentiaalin — ja huomaan ilokseni, että täällä on monta aktiivista Vaasan vaalipiirin edustajaa. Esimerkiksi Vaasassa investoidaan nyt pitkälle toista miljardia yksityisesti energia- ja ympäristöteknologiaplanteihin ja -ratkaisuihin ja tutkimukseen ja kehitykseen. Se johtuu nimenomaan siitä, että ne globaalit markkinat ovat niin valtavia energia- ja ympäristöteknologian saralla. EU-komissio arvioi, että pelkästään nykyisten, vuoden 2030 tavoitteiden saavuttaminen vaatisi lähes 300 miljardin euron vuotuiset lisäpanostukset — sekä yksityisiä että julkisia — energia- ja ympäristöteknologiaan, ja koko maailman tasolla ne summat ovat vielä huikeammat. Suomen kannattaa napata niistä osansa ja pitää myös huoli siitä — nyt, kun puhutaan näistä EU:n elpymisvälineistä — että saadaan liikkeelle lisää yksityisiä, ennen kaikkea yksityisiä, ympäristö- ja energia-teknologian tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksia, koska nyt käydään valtavan verrista kilpailua myös suurten globaalien konsernien sisällä toimipaikkojen välillä siitä, tehdäänkö tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa Suomessa, Jenkeissä, Venäjällä, Kiinassa vai Italiassa, ja silloin tällainen julkisen sektorin mukanaolo on monta kertaa aivan ratkaisevassa roolissa — ettei käy niin, että me nettomaksajina olemme de facto tukemassa muitten maitten energia- ja ympäristöteknologian tki-infrastruktuuria. Siihen meillä ei ole varaa, vaan siinä täytyy katsoa nimenomaan kansallinen etu. Sitä kautta me pystymme globaalisti ratkaisujen kautta auttamaan maailmaa ja tuomaan vientieuroja tänne hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi.

Sitten, mitä tulee henkilötasoon, tässä edustajat mainitsivat siitä hyvin. Puhuttiin autoilusta ja monesta muusta asiasta. Se on taas semmoinen asia, että sitä täytyy omalla painollaan edistää, mutta kyllä meillä pääpaino tulee olemaan globaalien markkinoiden ja teknologian haltuunotossa. Ja semmoinen syyllistävä ilmapiiri, jos edustaja Ollikainen käyttää autoa tilanteessa, jossa ei ole muita vaihtoehtoja... Sitä ei voi millään tasolla syyllistää, vaan se on kaikin puolin ok. Eliikkä toivoisin malttia ja järkeä tähän kotikentän peliin mutta sitten taas valtavaa kunnianhimoa globaalisti, kun puhutaan suomalaisesta teknologiaviennistä. — Kiitos.

17.32 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Strand sanoikin äsken hyvin, että meitä ihmisiä syyllistetään tällä ilmastonmuutoksella. Minä haluaisin kertoa teille — varmaan tiedätte itsekin — että reilu tuhat vuotta sitten Grönlannissa viljeltiin. Vähän reilu 30 vuotta takaperin 80-luvulla me jäädyimme. Kyllä tämä on kovaa pelottelua joltakin taholta, ja nyt tämän mukaan me olemme lähdössä saunomaan. Ihan oikeasti, hei. Tämä on nyt tietysti vain minun mielipiteeni, eli saatte olla tästä ihan mitä mieltä haluatte.

Täällä Suomessakin on olemassa professoreita, arvostettuja professoreita, jotka ovat tarkistaneet näitä asioita ja todenneet, että me elämme itse asiassa maapallon lämpimintä ai-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

kaa tällä hetkellä, ja siitä ei kukaan puhu mitään. Maapallon ilmasto muuttuu sykleittäin jatkuvasti, ja silloin tuhat vuotta sitten, kun Grönlannissa viljeltiin, ei ollut tehtaita, ei ollut mitään — kuinka se voi olla mahdollista? Kannattaisi varmaan miettiä sitä.

Joku sanoikin täällä salissa äsken, minä kuulin, että ”seuraa rahaa”, ja rahastahan tässä varmaan kysymys onkin, joten minä kannatan edustaja Peltokankaan esitystä. — Kiitos.

17.33 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkynen, ei tarvitse miettiä ihan itse omassa päässään, minkä takia Grönlannissa viljeltiin tuhat vuotta sitten. Aiheesta on tehty todella paljon tutkimusta, ja on harvoja aiheita, joissa tutkimus on niin yksimielistä kuin mitä se on sen suhteen, että ilmaston lämpeneminen on totta ja että siinä on ollut ihmisellä aivan keskeinen rooli, erityisesti teollisella ajalla. Tämä ei ole mikään mielipidekysymys, [Jukka Mäkynen välihuuto] jota tarvitsee pohtia yksin. Tämä on todella pitkälti tutkittu asia.

Mitä tulee edustaja Peltokankaan puheenvuoroihin, parikymmentä vuotta sitten kuulin useita suurin piirtein samanlaisia puheenvuoroja Tampereen kaupunginvaltuustossa. Kävimme silloin keskustelua siitä, kannattaako Suomen panostaa aurinkovoimaan vaiko eikö kannata. Enemmistö naureskeli, että tuohan on niitä hippien juttuja, joita ei pidä ottaa vakavasti. No, sitten kävi niin, että Kiina ottikin vakavasti, Saksa ottikin vakavasti ja Suomi ei ottanut vakavasti — ja kenellä ne markkinat tänä päivänä ovat? [Jukka Mäkynen välihuuto — Mauri Peltokankaan välihuuto] Sanoitte, edustaja Peltokangas, [Hälinää — Puhemies koputtaa] että meillä ei ole varaa olla etukenossa ilmastonmuutoksessa. Minä väitän, että nimenomaan kansallisista syistä, nimenomaan talouden syystä meillä ei ole varaa turvautua ja suojella edelleen 1800-luvun teknologioita, kun samaan aikaan koko muu maailma on menossa kovaa vauhtia toiseen suuntaan. [Mauri Peltokangas: Ai Kiinakin?] Tai sitten käy samalla lailla kuin kävi niiden aurinkopaneelien kanssa: me ostamme niitä nyt Suomeen muualta maailmasta, ja muut ne meille tuottavat ja käärivät siitä rahat.

Meillä ei myöskään ole varaa ottaa vastaan edes kahden asteen globaalia lämpenemistä, sen mukanaan tuomia ilmaston ääri-ilmiöitä, kansainvaelluksia, konflikteja ja maatalouden vaikeutumista — ne vasta kalliiksi tulevatkin. Ei ole olemassa semmoista vaihtoehtoa, että ei tehdä mitään ja odotetaan vain, mitä muut tekevät, ja sitten maailma pysyy ennallaan. Se päivämäärä meni jo. Ei ole semmoista maailmaa olemassa. Ilmaston lämpeneminen tapahtuu koko ajan. Suomessa lämpötila on noussut jo kaksi astetta. Helsingissä talvi on lyhentynyt 3—4 viikkoa. Se on fantasiaa, että olisi olemassa joku maailma, jossa me emme tee mitään ja asiat vain pysyvät ennallaan.

Minä olen samaa mieltä, että ihmisiä ei tarvitse syyllistää noin yleensä. Ei tarvitsekaan, koska ei ole yksittäisen kansalaisen tehtävä ratkaista tätä ilmastonmuutosta, mutta meidän tehtävämme tässä salissa se on mitä suurimmassa määrin. Täällä tehdään ne päätökset, jotka myöhemmin suuntaavat Suomen tulevaisuuden, ja täällä saa myös syyllistää, jos ihmiset eivät ota tätä asiaa vakavasti.

17.36 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula tuossa viittasi perussuomalaisiin jotenkin niin, että yritämme kiistää tämän ilmastonmuutoksen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erikoista!] Minä olen ainakin ihan varma, [Anna Kontulan välihuuto] että ilmastonmuutos on, sitä on ollut pitkään.

Kävin tuossa muutama kuukausi sitten Kansallismuseossa, ja siellä Kansallismuseon seinällä luki tällä tavalla: ”Suomea peitti kilometrien paksuinen jää. 18 000 vuotta sitten se

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

alkoi sulaa.” Elikkä kyllä se on ihan totta, ilmastonmuutos on totta. Se, millä toimilla me sitä nyt lähdemme estämään — toivotaan, ettei itse aiheuteta jotain jääkautta tilalle.

Se, mistä halusin puhua tässä ja mihin täällä edustajat viittaavat, että meidän pitää hillitä päästöjä: minä olen itsekin vähän samaa mieltä, että päästöjä pitää hillitä, mutta niissä pitäisi pitää jonkinlainen järki mukana.

Arvoisa puhemies! Tässä muutama sana turpeesta. Nyt hallitus on toimillaan tukahduttamassa turpeenpolton, ja samaten tämä vihreä ilmastoraivo, jonka he ovat tänne luoneet, on myöskin kääntynyt turvetta vastaan. Minä haluaisinkin teiltä, arvoisat vasemman laidan edustajat siellä, kysyä: jos turve korvataan puuhakkeella, niin kummastako syntyy enemmän päästöjä? Toinen kysymys: jos turve korvataan puuhakkeella, niin kummanko korjuuketjussa syntyy enemmän päästöjä? Kolmas kysymys, tai muotoilen sen kysymyksen: Elikkä kun puuhaketta tuodaan nyt ulkomailta, niin lasketaanko sen rahdin päästöt jonnekin? Miksi te ette niitä huomioi laskelmissanne? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei koske Suomea!]

Arvoisa puhemies! Edelleen haluan kysyä: jos puuhaketta tuodaan maista, joissa ei ole metsänuudistamisvelvoitetta, niin miten te kuvittelette, että se on sitten uusiutuvaa haketta? Sitten, oletteko te huomioineet tässä, kun lähdetään tuomaan Suomeen puuhaketta jostakin ulkomailta, minkälaisia kuoriaisia sieltä tulee mukana? Joskus aikaisemmin on ollut jopa kuormalavojen tuonti joistakin maista kiellettyä sen takia, että sieltä on tullut joitain kuoriaisia mukana. Se on ihan yleistä, että tuolla kentällä puhutaan nyt ötökkäpuun tuonnista. Oletteko te arvioineet sitä, minkälaisia vahinkoja te saatatte aiheuttaa meidän luonnolle, Suomen omille metsille tuomalla jotain puuta sellaisista maista, joissa saattaa olla joitain aivan erilaisia kuoriaisia?

Sitten: Edustaja Sjöblom nosti esiin julkiset hankinnat, 35 miljardia euroa. Nostitte esiin myös ekologisen kriteeristön julkisiin hankintoihin. Minun mielestäni tämä pitäisi aivan ehdottomasti huomioida. Kävin viime perjantaina tuolla Kainuun suunnassa ottamassa kuvan sähkölinjasta, jota valtion pääomistama yhtiö Fingrid rakentaa. Sinne rakennetaan yli 300 kilometriä pitkää sähkölinjaa, ja sitten, niin kuin tiedätte, sähkölinjoissa on maastosta riippuen semmoisia pylviä, joissa ne johdot siellä kulkevat ylhäällä näin. Tiedättekö te, mistä ne pylvää tuodaan? Niitä tuodaan Kiinasta ja Intiasta. On se käsittämätöntä, että valtio-omisteinen yhtiö rakentaa sähköverkkoa ja nämä tolpat tuodaan Kiinasta ja Intiasta. Meidän oma metalliteollisuus ei pysty ilmeisesti kilpailemaan näiden kiinalaisten metallirakenteiden kanssa. Se on ihan oikeaa puhetta, ja arvostan edustaja Sjöblomin esitystä, että ehkä tällainen ekologinen kriteeristö pitäisi olla myös näissä ja sen pitäisi koskea myös Suomen valtion omistamia yhtiöitä. Tämä on ihan täysin käsittämätön juttu, että tällaista tapahtuu nyky-yhteiskunnassa. Miksi se ei ole Suomessa kannattavaa, tai miksi ne saadaan Intiasta halvemmalla? Niihin tulee rahdista päästöjä. Todennäköistä on näin, että näiden tolppien pintakäsittelyn elikkä sinkityksen toteuttaminen Suomessa on varmaan tehty jollakin ympäristölainsäädännöllä niin hankalaksi, että se sinkityksen hinta on noussut. Terästä meillä on täällä, meillä on työvoimaa täällä. Täällä salissa puhutaan hyvin usein Suomen kustannuskilpailukyvästä, mutta näihin asioihin meidän pitäisi vaikuttaa, että olisi kustannuskilpailukykyä meidän metalliteollisuudella edes sen verran, että omat teräspalkit tai nämä teräsrakenteet muun muassa valtion pääosin omistaman Fingrid Oy:n verkkoihin pystyttäisiin valmistamaan Suomessa. Näihin pitäisi puuttua eikä nyt vinkua täällä jostakin sähköautoista. Ensin pitäisi oma pesä saada siihen kuntoon, että saadaan ne hoidettua

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

fiksusti maaliin, ja sen jälkeen vasta, jos on tarvetta, lähteä tuomaan niitä jostakin ulkomailta. — Arvoisa puhemies, kiitoksia.

17.44 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Nousin nyt ihan tänne lauteille uudelleen sen takia, että täällä arvoiset kollegat sieltä vasemmalta käyttivät mielestäni sellaisia puheenvuoroja, jotka antoivat sen kuvan, että perussuomalaiset eivät olisi huolissaan tästä Telluksesta. Kyllä me olemme aivan yhtä huolissamme, mutta me olemme huolissamme lähinnä nyt myöskin siitä, miten tämä kansa selviää.

Minä olen jättänyt ministerille kirjallisen kysymyksen sellaisesta asiasta, että mikä on se hintalappu tässä kehityksessä, meidän kunnianhimmomme hintalappu. Tarkoitan tällä sitä, että Euroopan unionin hiilineutraalisuus-, päästötavoite on vuodelle 2050, mutta Suomen kunnianhimoinen tavoite on saavuttaa se 20 vuotta etuajassa vuonna 2030—35. Mikä se on se hintalappu? Mielestäni meidän olisi tässä ilmastokeskustelussa ja ilmaston eteen, meni se sitten minne päin tahansa, kylmään tai kuumaan, pystyttävä yhteiseen keskusteluun ja otettava huomioon se, mikä sen vaikutus on kansantaloudelle. Näkisin järkevämpänä vaihtoehtona, että mentäisiin sen 2050 yhteisen eurooppalaisen tavoitteen kanssa käsi kädessä, mutta kun ei. Tässä salissa vallitsee nyt ideologinen ongelma. Ajatellaan oman ideologian ja omien äänestäjien mielipiteitä eikä Suomen kansan etua.

Arvoisa puhemies! Tämä uudennainen asiakirja, ilmastovuosikertomus, on erittäin hyvä tapa tiedottaa poliittisesta päätöksenteosta. Näin kansa saa parhaan mahdollisen käsityksen meneillään olevasta, mikä on käytäntönä. Tästä iso kiitos, tämä on hyvä juttu, että tällainen laaditaan. No, jokainen ymmärtää, että 20 vuotta etuajassa -haave on pelkkä haave, joka lentää tuuleen CO₂:n mukana. Tämä on haave, tämä ei tule toteutumaan, ellei tästä maasta sammuteta suurin piirtein valoja. — Arvoisa puhemies, anteeksi kärkäs ilmaisuni.

Puhutaan vähän vaikutuksista. Siis kun ratkaisuja aina meiltä perussuomalaisilta kyselään, niin lähtisin kyllä kysymään arvoisalta ministeriltä ja hallituspuolueiden edustajilta, eikö meillä ole sitten samat mahdollisuudet tehdä innovaatioita ja kehittää elinkeinoja, vientituotteita, kaikkia markkinoita, jos me menemme Euroopan unionin kanssa samaa tahtia, 2050? Jos joku väittää, että ei ole, niin minä väitän, että me voimme tehdä tänään innovaatioita, me voimme kannustaa meidän yrityksiämme, että tehkää etuajassa, ollaan ensimmäisiä niiden innovaatioiden kanssa. Ei meidän tavoitteemme tarvitse olla vuodessa 2030—35, että me voisimme olla maailman johtaja innovaatioissa.

Tätä minä pidän isona ongelmana, koska tässä ollaan nyt lähdetty se keihäs edellä, että nyt Suomen pitää näyttää, kuinka hyvä me olemme, ja lyödä sulka hattuun, ja Suomen kansa maksaa, maatalouselinkeinot maksavat, teollisuutemme maksaa karvaan hinnan tästä kaikesta. Minä olen valmis lähtemään keskustelemaan 2050-tavoitteista järkevällä kaavalla, koska se on pitkä aikajänne, jossa me voimme katsoa sitten sen todellisen ilmastomuutoksen jalanjäljen ja voimme yhdessä katsoa, onko tämä koko juttu kannattava, minne päin se kehittyy. Ei niin, että me tuhoamme ensin ankarilla velvoitteilla meidän elinkeinojamme ja sitten saattaa olla jopa niin, että jälkeenpäin toteamme, että miksi meidän piti olla niin kunnianhimoisia.

Arvoisa puhemies! Kunnianhimo on hyvä. Se on tälle kansalle hyvä, tämä kansa on ollut aina kunnianhimoinen. Me olemme tälläkin hetkellä edelläkävijä monessa asiassa, ja me olemme ylpeitä varmaan koko sali siitä. Mutta se, missä kohtaa sitä kunnianhimoa käytetään, tulisi mielestäni tarkoin harkita. Tällainen 20 vuoden etumatka globaalissa ilmastomuutoksessa Suomen osalta on lähestulkoon vitsi. Meidän ei, rakkaat kollegat, tarvitse

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

pelastaa maapalloa, tämän viisimiljoonaisen kansan — emmekä me siihen kykene — mutta me voimme olla teollisuuden ja innovaatioiden edelläkävijä, jos me tuemme meidän oman maamme tuotantoa ja tekniikoita. Se vaatii kunnossa olevan talouden ja rahaa tukea yrityksiä. Tällä politiikalla me emme onnistu siinä, ja toivonkin, että hallitus ottaa nyt luisikan kauniiseen käteensä, poistaa tämän tavoitteen 2030—35 ja ilmoittaa kunniakkaasti, että tulemme Euroopan kansojen kanssa yhteistuumin askeltamaan sen 2050-tavoitteen eteen ja siinä tiekarttaa lukien tarkoin tutustumaan, mihin meidän on vuosikymmenen jälkeen suunnattava katseemme. Onko se yhä sama, vai onko ajatus muuttunut siinä vaiheessa? Kun puhumme 10 vuoden, 20 vuoden periodeista, niin paljon, rakkaat ystävät, tapahtuu.

Pari sanaa turpeesta, koska se on nyt se, mikä tämänhetkisen energiahuoltovarmuutemme tuhoaa: Olen erittäin onnellinen, että täällä on sekä vihreistä että myöskin keskustasta, korostan, yksittäiset kansanedustajat ottaneet kantaa siihen, että nyt ehkä ollaan hieman liian kunnianhimoisessa vauhdissa. Toivoisin, että tähän saliin leviäisi sellainen keskusteluilmapiiri, että meidän tulee ottaa järki käteen. Ja en toivo, että sieltä vasemmistosta ruvetaan syyllistämään perussuomalaisia siitä, että me emme tunne vastuullisuutta tämän Tulluksen osalta. Korostan vielä, että kyllä me vastuumme tunnemme, mutta me tunnemme sen vastuun sitä kautta, että sen pitää hyödyttää ja pitää tämä maa pystyssä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen, 3 minuuttia.

17.51 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Puhemies! Kiitos ympäristövaliokunnalle hyvästä mietinnöstä liittyen tähän ilmastovuosikertomukseen. Todellakin, niin kuin mietinnössäkkin todettiin, yritimme tätä kertomusta jo kehittää siitä ensimmäisestä versiosta, ja nyt ilman muuta haluamme sitä vielä jatkokehittää. On tärkeätä, että kertomuksesta tulee esiin kokonaiskuva ja siinä on kaikki päästöt käyty läpi, vaikka alun perin ilmastolain mukaan vain tämän KAISUn, elikkä taakanjakosektorin, osalta tämä kertomus on lähdetty tekemään. Mutta tosiaan jo tähän kertomukseen halusimme tuoda sen kokonaiskuvan, ja nyt tietenkin, kun uutta ilmastolakia valmistellaan, myös siinä on tärkeää, että me saamme tämän kokonaisvaltaisen suunnittelujärjestelmän, niin että me pystymme kerralla katsomaan niitä kaikkia päästöjä ja näin tiedämme, missä mennään ja minkä verran toimia tarvitaan vielä lisää. Ja aivan kuten mietinnössä on todettu, toimiahan tarvitaan lisää, jotta me pääsemme meidän 2035-hiilineutraalisuustavoitteeseen.

Paraikaa esimerkiksi liikenteen osalta, kun tässä oli nostettu esiin myös liikennepäästöjen vähennystarve, on tämä fossiilittoman liikenteen tiekartta valmistelussa, ja siinähan nimenomaan lähdetään etsimään niitä keinoja, monenlaisia keinoja ja myös eri puolille maata sopivia keinoja. Kuten tiedämme, yksityisautoiluun täytyy vielä monin paikoin tukeutua. Se on utopiaa, jos me ajattelemme, että siitä voidaan luopua, mutta me voimme miettiä, miten siinä löydetään vähäpäästöisiä ratkaisuja, ja esimerkiksi biokaasu, mikä tässäkin keskustelussa on noussut, on yksi keino.

No sitten myös nämä sopeutumistoimet on nostettu tänne mietintöön isosti, tai huomioitu se tarve, ja se on juuri näin, että tätä sopeutumista tulee vahvistaa. Me tiedämme, että jo nyt ilmasto on lämmennyt, jo nyt se vaikuttaa meidän maatalouteen, se vaikuttaa meidän metsätalouteen, se vaikuttaa moniin elinkeinoihin. Esimerkiksi tällaiset pitkät kui-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

vuusjaksot ja kuumuus aiheuttavat monilla työpaikoilla haasteellisia tilanteita, ja sen takia myös tämä sopeutuminen on vahvassa roolissa.

Keskustelussa nousi esiin se, että miksi Suomella pitää olla niin kunnianhimoiset tavoitteet ja miksi emme tyydy EU:n 2050-tavoitteeseen. Itse ajattelen kyllä niin, että Suomella jos kellä nyt on mahdollisuus EU-kansojen joukossa olla se eturivissä oleva. Meillä on siellä maita, kuten Puola, Unkari, monet Itä-Euroopan maat, jotka ovat historian takia kiinni fossiilisessa energiassa, ja tätä taakkaa meillä ei ole. Sen takia meillä on valtava mahdollisuus, ja se tuo meille myös niitä työpaikkoja, kuten esimerkiksi edustaja Strand tässä nosti konkreettisesti esimerkkejä siitä, mitä Vaasassa tehdään ja miten sitä kautta on saatu viennitituloja ja työpaikkoja. Itse ajattelen, että meillä on se koulutus, meillä on se osaaminen, meidän teollisuudella on kykyä ratkaista ongelmia. Ja uskon, että myös valiokunnan kuulemisissa tämä sama viesti on tullut niin EK:lta kuin esimerkiksi Teknologiateollisuudelta. En tiedä, onko mahdollisesti edustaja Peltokangas ollut sitten näiltä kerroilta pois, [Mauri Peltokangas: Aina paikalla!] kun epäili sitä, että teollisuus [Puhemies koputtaa] ei olisi tukemassa näitä ilmastotavoitteita. Näkisin tässä nimenomaan valtavan mahdollisuuden Suomelle.

17.54 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Mikkoselle hyvästä kolmeminuuttisesta: oikein hyvää asiaa. Ehkä muutamaan asiaan halusin vielä tulla tänne muutaman pointin tuomaan. Ilmastomuutoksesta saa olla ihan mitä mieltä haluaa, se on ihan ok, se kuuluu tähän maailmaan, että mielipide on vapaa, mutta se ei muuta sitä fysikaalista tosiasiaa, että tällä hetkellä ihmistoiminta — käytännössä fossiilisen energian polttaminen ja maankäytön muutokset — ajaa vaarallisen nopeata ilmastomuutosta. Se on todella vaarallinen, koko meidän tulevaa hyvinvointiamme uhkaava asia, ja on valitettavaa, että vaikka tästä on hyvin laajaa tieteellistä tietoa tarjolla — sitä täytyy suorastaan ikään kuin haudata päänsä hiekkaan, kieltäytyä ottamasta sitä vastaan — niin sitä halutaan kuitenkin täällä edelleen kyseenalaistaa. [Juha Mäenpää: Kuka?] — Sieltä tuli jo useampi puheenvuoro tässä äskenkin. [Juha Mäenpää: Mikä?]

Tämä keskustelu on minulle itse asiassa aika tuttua, minä olen ollut kuitenkin ilmastomuutokseen liittyvän politiikan kanssa tekemisissä sekä tutkijan työssä että sitten nyt poliitikkona, ja tämä on sinänsä tuttua, tässä nämä samat argumentit kuuluvat: ”ilmasto ei muutu, ai jaa, no, jos se muuttuukin, ei se johdu ihmisestä, no, jos johtuukin, ei sille voi mitään tehdä tai se on liian kallista, ja entäs ne kiinalaiset” yms. yms. Aika ei riitä siihen, että kävisi jokaista väitettä läpi täällä kerta kerran jälkeen, ja ei se pointtinaan ole se, se on hämmentämistä, jolla yritetään vain estää tarpeellisia toimia, ja kolmessa tai viidessä tai seitsemässä minuutissa pystyy heittämään paljon enemmän harhaanjohtavia tai outoja tai tällaisia väitteitä kuin mihin ehtii asiallisesti vastata. Mutta, kuten täällä edustaja Kontulakin totesi, tästä on ihan laajaa tieteellistä, tutkittua tietoa, ja toivoisin, että keskustelu perustuisi siihen.

Noin muuten kyllä ihan mielelläni toivotan tervetulleeksi sen ajatuksen, että tässä tehdään yhteistä keskustelua, tehdään järkevää politiikkaa, mutta siitä tekee kyllä todella vaikeata se — tämän edellisen puhujakavalkadin perussuomalaisen puolelta kun kuunteli — että se on hyvin epäjohdonmukaista, kun on epäselvää, pitääkö niitä päästöjä nyt vähentää vai ei ja onko tätä asiaa olemassa, ja välillä ollaan luonnosta huolissaan ja sitten ei olla. Olisi kiinnostavaa kuulla se vaihtoehto, mikä se käytännössä on, koska tästä se ei tullut selväksi — mitä se on se niin sanottu järkevä politiikka, koska tämä oli erittäin epäjoh-

donmukainen ja sekava kokoelma erilaisia anekdootteja, mittakaavan hämmentämistä ja koko asian kyseenalaistamista.

Pidän erikoisena myös tätä ikuista syylistämis-syylistämistä, kun minä en muista täällä salissa kuulleen puheenvuoroa, jossa varsinaisesti syylistettäisiin. Se, että tuodaan joku asia esiin — esimerkiksi se, että liikenteen päästöt ovat merkittävät ja ne eivät ole vähentyneet riittävästi — ei syylistä ketään, se on lähtökohta, se on se tosiasia, minkä me tunnustamme, ja sen jälkeen etsitään sitä politiikkaa, millä me saamme ne päästöt vähenevän. Ja täällä on varmasti kautta linjan yhteinen käsitys siitä, että se pitää tehdä oikeudenmukaisesti, niin, että kukaan ei kärsi kohtuuttomasti.

Olisi ihanaa, jos päästäisiin tähän keskusteluun näin, että tunnustettaisiin ne tosiasiat ja sen jälkeen ruvettaisiin keskustelemaan siitä, mikä on parasta politiikkaa siinä. Mutta tämä outo, poukkoileva hämmentäminen ja tieteellisen tiedon kyseenalaistaminen eivät kyllä palvele tätä tarkoitusta millään tavalla, ja toivoisin skarppaamista tässä suhteessa siellä salin oikeassa laidassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt, arvoisat edustajat, toivoisin skarppaamista myös siinä, että pysyttäisiin tässä ilmastovuosikertomuksessa, joka on otsikkona. — Ei lähdetä debatoimaan tässä yhteydessä, edustaja Peltokangas pääsee vastaamaan omassa puheenvuorossaan vielä monelle muullekin edustajalle.

17.58 Joakim Strand r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä.

Edellisessä puheenvuorossani puhuin globaaleista energia- ja ympäristöteknologian markkinoista ja siitä, kuinka monta sataa miljardia siellä on jaossa vuositasona ja mitä se merkitsee meidän yhtiöille ottaen huomioon, että Suomesta on viety osaamista ja teknologiaa osana energiantuotantoa, -siirtoa tai kulutus päätä ja komponentteja on viety ihan kaikkiin maailman maihin — suomalaista osaamista, mutta järjestelmätasolla ei vielä, elikkä siinä on valtava potentiaali järjestelmätason energia- ja ympäristöteknologian osalta.

Mutta pysytään vielä kotimaassa lyhyesti. Tunnan aika hyvin tiettyä, myös kunnallisia energiayhtiöitä, jotka ovat luopumassa siitä viimeisestä hiilenpoltosta jopa etuajassa, ja kun katsoo niitä keskusteluita, tukihakemuksia ja sitä, mitä alustavia päätöksiä on tullut TEMin suunnalta, niin kyllä siinä osittain on myös pettymystä. Siinä meillä on kaikilla vielä tekemistä ja muistuttamista, että silloin kun aidosti luovutaan jostain etuajassa, kun on teknistä elinikää jäljellä ja muuta, niin silloin sitä pitäisi myös kompensoida. Jos minä kiellän vaikka edustaja Ollikaista käyttämästä omaa autoaan, niin ei ole oikein, että minä maksan ne kaikki tuet sitten edustaja Harjanteelle. Siinä on kyllä skarppaamista. — Kiitos.

18.00 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tehtävämme on viljellä ja varjella. Siltä pohjalta ajattelen ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuutta. Käsittelemme nyt tämän vuoden ilmastovuosikertomusta, joka on hyödyllinen ja tarpeellinen dokumentti. On hyvä keskustella yhdessä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta. Ilmastomuutos on lähes kaikkien tunnustama ongelma, josta myös Suomen tulee kantaa vastuunsa. Meidän jokaisen tulee kantaa vastuumme omilla valinnoillamme. Se ei tarkoita syylistämistä vaan vastuun kantamista, haluammehan jättää maailman lapsillemme paremmassa kunnossa kuin missä olemme sen itse saaneet.

Kuten ympäristövaliokunta sekä liikenne- ja viestintävaliokunta katsovat, asetettuihin tavoitteisiin tulee pyrkiä laajaa keinovalikoimaa käyttäen. Luodaan politiikan avulla ihmi-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

sille ja yrityksille houkuttelevia ja luontevia mahdollisuuksia toteuttaa vähäpäästöisempää elämää. Esimerkiksi lähijuna Oulun seudulla ja monessa muussakin kaupungissa edistäisi kestävästä tapaa elää ja liikkua. Se olisi helppo vaihtoehto yksityisajoneuvojen käytölle. Alueella on paljon päivittäistä työmatkaliikennettä, joka ruuhkauttaa pääväyliä. Lähijuna-liikenne helpottaisi työ-, opiskelu- ja asiointiliikennettä sekä torjuisi osaltaan ilmastonmuutosta. Myös etätöiden yleistyminen ja vakiintuminen normaaliksi poikkeusolojen jälkeenkin vaikuttaa liikkumisen tarpeeseen ja päästöihin. Valokuituyhteyden rakentaminen maaseudulle ja taajamiin avaa mahdollisuudet pysyvämmälle paikkariippumattomalle etätöille. Netti ei saa pätkiä.

Edustaja Mäenpää puhui täällä Suomen terästeollisuudesta. Yritystoiminta on tehokain tapa tuottaa uusia innovatiivisia ratkaisuja kriisiytyvän maailman haasteisiin. Olen kuunnellut ilolla SSAB:n terästehtaan ja energiayhtiö Vattenfallin yhteisprojektista, jonka avulla terästä pyritään tuottamaan ilman hiilidioksidipäästöjä. Hiilen korvaaminen vedyllä vähentäisi terästuotannon päästöjä tuntuvasti. Samalla voisi ratketa se, miten vaikkapa tuulivoimalla tuotettua sähköä saisi varastoitua talteen. Innovaatioilla olisi onnistuessaan suuri merkitys Suomen ja mahdollisesti myös maailman hiilitaseeseen eli ilmakehän hiilidioksidin määrään. Julkisen vallan tehtävänä on toteuttaa selkeät hintakannustimet talouden toimintaympäristöön, jotta kehityskulku ohjautuu tällaiseen suuntaan. Erään selvityksen mukaan raakaraudan tuottaminen uudella menetelmällä oli toissa vuonna 20—30 prosenttia kalliimpaa kuin hiilellä. Päästökauppa on kuitenkin kaventanut hintaeroa. Yritykset lähtevät mukaan ilmastotalkoisiin, kun ne näkevät muutoksessa parempia liiketoiminnan mahdollisuuksia. Pitkällä aikavälillä yritystoiminnassa vallitsevat luonnonlait ovat koko yhteiskunnan etu. Näitä innovaatioita kannattaa kehittää eteenpäin ja viedä maailmalle. Tällaiseen ympäristötekniikan kehittämiseen ja vientiin meillä on oikein hyvät mahdollisuudet. Pidetään huolta myös kasvavista metsistämme, jotta ne sitovat hiiltä mahdollisimman paljon. Koetetaan päästä eroon fossiilisten polttoaineiden polttamisesta suurissa kaupungeissa.

Täällä on keskusteltu myös turpeesta. Sen energiakäytön alasajo toteutuu nyt aivan liian nopeasti. Tämä on toki ollut pitemmän kehityksen tulos. Meidän tulee huolehtia turpeen energiakäytön osalta maamme huoltovarmuudesta mutta myös kasvuturpeen ja kuivikuturpeen tarpeista.

Arvoisa puhemies! Hyvä, että keskustellaan, ratkaistaan haasteita yhdessä, viljellään ja varjellaan.

18.05 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Muutama sana turpeesta. Lähtökohta on, että noin puolet maailman — siis koko maailman — turpeen energiakäytöstä tapahtuu Suomessa. Turpeenpoltto tuottaa meidän kasvihuonekaasuistamme 10—12 prosenttia. Sen takia turpeella on aivan keskeinen rooli silloin, kun puhutaan Suomen toiminnasta ilmastonmuutoksessa. Se, miksi en omassa aloituspuheenvuorossani maininnut turvetta, johtuu siitä, että turpeen energiakäyttö vähenee koko ajan ihan itsellään markkinaehtoisesti. Vuoteen 2030 mennessä sen arvioidaan vähentyneen jo 70 prosenttia. No silloin, kun se tapahtuu markkinaehtoisesti, se tietysti tapahtuu normaalien markkinoiden lakien mukaan ja siihen ei liity erityisiä kompensoivia menetelmiä. Jos me nyt haluamme hidastaa muutosta jossakin muualla yhteiskunnassa, esimerkiksi siellä liikenteessä, me voimme nopeuttaa turpeenpolttoa, koska turve työllistää 2 500 ihmistä. Se on niin pieni porukka, että vaikka me maksaisimme heille elinikäiset eläkkeet, niin siitä huolimatta se ei näkyisi valtionta-

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

loudessa yhtään millään lailla. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Juha Mäenpää: Oliko tuo lupaus?]

Ja sen ilmaston lämpenemisen näkökulmasta [Hälinää — Puhemies koputtaa] on ihan sama, teemmekö me ne muutokset liikennesektorilla, teemmekö me ne muutokset tuonnissa, teemmekö me ne muutokset turpeenpoltossa, mutta jos meillä on joku sellainen sektori, jonka tiedetään joka tapauksessa olevan häviävä sektori ja tiedetään myös tuhoavan ainutlaatuista suoluontoa, joka ei meidän aikanamme tule koskaan palautumaan ennalleen, niin se on huomattavasti helpompi kohde tehdä niitä muutoksia kuin sellaiset kohteet, joissa on paljon enemmän liikkuvia osia. Tämän takia turpeella on niin keskeinen rooli ilmastokeskustelussa juurikin Suomen kohdalla. Globaalistihan se on melkoisen triviaali, vaikka se on joka tapauksessa energiakäytön osalta väistävää toimintaa. [Juha Mäenpää: Miksi?]

Sitten noin yleisesti: Minä ihmettelen tätä Peltokankaan innostusta nyt vedota EU:hun. Ei EU meitä määrää, meitä määräävät luonnontieteelliset faktat. Emme me voi sanoa meidän lapsillemme aikanaan, että olisimme me hoitaneet asiamme, mutta emme voineet hoitaa, koska EU:lla ei ollut voimassa olevaa suositusta asiasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Peltokangas.

18.08 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tähän kärkeen heti: Arvoisa edustaja Kontula, juuri sanoitte, että ei EU meitä määrää vaan luonto määrää. No, missä kohtaa se luonto määrää — voisitteko te kertoa meille sen — 2030—35-tavoitteen olla hiilineutraali? Ei missään. Eli tämä on erikoista puhetta.

No joo, keskittyisin hieman tässä... Kiitos ministerille, hän tässä muutaman sanan kävi sanomassa, kertoi, että meidän tulee olla eturivissä kehittämässä innovaatioita. Palaan vielä siihen, että emmekö me voi olla eturivissä kehittämässä innovaatioita, jos me emme ole näin kunnianhimoisessa tavoitteessa mukana elikkä siinä meidän ainoassa omassa tavoitteessamme, 2030-luvulle. Emmekö me voi olla eturivissä, jos me olemme niin kuin muutkin viisaat maat 2050-tavoitteessa? No, ministeri mainitsi nimeni ja luikki takahuoneeseen. Terveisiä ministerille, tulkaa takaisin keskustelemaan tänne saliin. Kyllä kansa varmasti haluaisi tietää, mikä on ministerin mielipide. Se on helppoa: käy täällä keskustelemassa, ja kun on oman puheensa pitänyt, niin poistuu kuulematta vastauspuheenvuoroja. No, kiitos siitä, että ministeri ylipäätään kävi.

Ministeri täällä myöskin sanoi, että onko Peltokangas ollut pois. Arvoisa ministeri, minä olen perussuomalaisten valiokuntavastaava ja suhteellisen ahkerasti valiokuntakokouksissa — taitaa olla vuoden sisällä yksi poissaolo.

Arvoisa puhemies! Täällä valiokunnan mietinnössä sanotaan: ”Vuoden 2019 pikaennakkotietojen mukaan maankäyttösektorin nettonielu oli 17,4 megatonnia eli vahvistui selvästi edellisvuoteen verrattuna.” — Tämähän on hieno juttu. — ”Nettopäästöt vähenivät merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna ollen noin 35 megatonnia. Nettopäästöjen laskuun vaikuttivat sekä päästöjen väheneminen että hiilinielujen vahvistuminen.” Tässä kohtaa ottaisin kopin. Täällä vihreiden edustaja Harjanne sanoi mielestäni hienosti, että yhteinen suunta ja yhteinen keskustelu ja neuvottelu olisivat hyväksi. Olen tarjonnut sitä ja olen kysynyt useaan otteeseen, olisiko Suomen kansanedustajalaitoksen syytä keskustella, jotta me pääsisimme niihin tavoitteisiin, nimenomaan siitä, miten me saamme parannettua näitä nieluja.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Jokainen tietää, että meillä on noin 4,2 miljoonaa hehtaaria luonnontilaista suota, jota ei lasketa täällä LULUCF-himmeleissä hiilinieluksi. Kansalle on tietenkin tätä vähän vaikeaa selittää, tämä on niin pitkäjänteinen juttu — Harjanne varmasti jatkaa. Se, että sitä ei meille hyväksytty täysimääräisenä hiilinieluna, on ymmärrettävää, koska tämä laskentakaa-va perustuu maankäyttösektorin laskentakavaan. Olisin kuitenkin biologian kannalla siinä mielessä, että kun meillä on yhteyttävää suokasvustoa, niin kyllä se jonkinnäköisenä nieluna toimii. Tämä olisi ihan viisasta meidän ottaa yhteisesti esiin. Ja minä olisin kyllä valmis siihen, että ottaisimme uudelleen tässä talossa käsittelyyn sen — taisi olla suuri valtiokunta, joka siitä kolikolla heitti — onko turve uusiutuva luonnonvara vai ei. Siis se asia heitettiin kolikolla tämän talon päätöksenteossa. Mieltikää, hyvät kansalaiset. Olisiko kenties järkevää ottaa uudelleen se kolikko käteen ja heittää niin kauan sitä kolikkoa, että toteaisimme sen saman biologisen faktan kuin naapurimaissammekin, että se on uusiutuva luonnonvara. Fakta on nimittäin se, että turvetta käytetään vähemmän, kun sitä koko ajan tulee lisää. Eli se on uusiutuva luonnonvara — piste. Meidän suomme ei ole mitenkään erilainen kuin naapurimaiden suot, kyllä sen pitäisi kelvata.

Tämä olisi yksi sellainen ratkaisu, missä me pääsisimme lähestulkoon eroon liikenteen päästöistä, ja se olisi mielestäni erittäinkin varteenotettavaa ottaa huomioon, koska tällä hetkellä siellä vasemmistossa ollaan kiilusilmäisinä verottamassa autoilun polttoaineita, että päästäisiin hiilineutraalisuuteen, mutta tällainen realistinen biologinen keino ei kelpaa. No, vastaus on varmaan, että koska EU. Ja palaan siihen, arvoisa edustaja Kontula, että eihän se EU meitä määrää. Näinkö se oli? — Kiitos, puheenjohtaja — puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, ja kiitos korjauksesta. — Ja edustajille kerrottakoon, että ministeri Mikkosella oli lähtö toiseen tapaamiseen kello kuudelta ja annoin hänelle puheenvuoron niukasti ennen kuutta. Hän sen takia ei pystynyt jäämään. Oli oletamus, että tämä keskustelu on kuuteen mennessä jo käyty.

18.13 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula nosti turpeen ongelmia esille ja sanoi, että siinä tuhotaan — tai en tarkkoja sanoja huomioinut, mutta että siinä käytännössä tuhotaan Suomen luontoa.

Mielestäni tällä ilmastohysterialla on luotu turpeen päälle semmoinen leima, että se on hui kauheata, että sitä ei saa nostaa. Se on kuitenkin meidän kansallinen energiavaramme, se on Luojan suoma luonnonvara meille ja meidän tulisi käyttää sitä viisaasti. Meidän turvetaseemme kasvaa vuosittain, vaikka me nostammekin turvetta. Turpeen määrä kasvaa Suomessa koko ajan enemmän kuin olemme sitä kuluttaneet.

Jos sitten ajattelette yksittäistä turvesuota, josta sitä nostetaan, totta kai se maisema muuttuu siinä. Mutta kun turve nostetaan sieltä kokonaan pois, tiedätte varmasti, että sieltä paljastuu — sinne tänne tulee kiviä ja sinne jää ehkä pieni turvekerros, jota ei ole enää kannattavaa korjata, mutta sen alla on valtavat varannot kivennäismaata. Siihen kun istuttaa metsän, niin se kasvaa siinä iloiten ja nopeasti. Elikkä ei se mitään luonnon tuhoamista ole. Sieltä turpeesta, kun se kaivetaan pois, me saamme hyvän metsämaan, metsän istutusmaan ja se taas sitten toimii hiilinieluna — kuten edustaja Peltokangas sanoi, myös turvesuo toimii hiilinieluna.

On ihan järjetöntä, että me omaa energiavaramme kohtelemme tällä tavalla täällä eduskunnassa. Teidän hallituksen esitys on romuttanut tätä turpeen kannattavuutta, sen turpeen nostamisen kannattavuutta. Te olette varmasti lukeneet siitä, että useat eri henkilöt ovat

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

saattaneet tehdä sukupolvenvaihdoksen. He ovat uusineet kalustoa ja ostaneet turvesoita, ja nyt te romutatte heidän taloutensa. Te teette heistä työttömiä. Te teette heistä asunnottomia. Heille jää vain velkaa. — Arvoisa puhemies, kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Muistutan arvoisia edustajia siitä, että kun siellä salissa pidätte puhetta, niin koetetaan pitää se maski kasvoilla. On sovittu, että täältä pömpelistä, puhujapöntöstä, saa puhua ilman maskia.

18.17 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Mäenpää, on olemassa semmoinen asia kuin biodiversiteetti, ja sitä ei mitata suon massalla, sitä ei myöskään mitata istutettujen metsien määrällä. Biodiversiteetti on suoraan yhteydessä myös ilmaston lämpenemiseen. Kun se vähenee, kun me päästämme lajikadon liian pitkälle, niin me joudumme pulaan myös niiden ennakoimattomien ympäristöilmiöiden kanssa, jotka saattavat merkittävällä ja odottamattomalla tavalla kiihdyttää myös ilmaston lämpenemistä.

Edustaja Peltokangas, 2035 ei todellakaan ole luonnon asettama ehto, sen sijaan 1,5 on luonnon asettama ehto, [Mauri Peltokankaan välihuuto] jos me haluamme pitää sivilisaation edes suurin piirtein sen kaltaisena, mihin me kaikki nyt elossa olevat länsimaalaiset ihmiset olemme tottuneet. Se tarkoittaa käytännössä samaa kuin mahdollisimman pian. Eli minulle kyllä kävisi, että muutokset tehtäisiin nopeammin kuin 2035:n aikataulussa. Ja monissa maissahan, myös EU-maissa, mennään ylitse tämän EU:n asettaman rajan.

Minä ihmettelen tätä ihmisten pelottelua sillä, mitenkä elämä käy mahdottomaksi, jos me emme tuhoa tätä palloamme, kun kaikki ne tehokkaat keinot, [Mauri Peltokankaan välihuuto] joilla ilmaston lämpenemistä voidaan hillitä, ovat kuitenkin sellaisia, että niillä on lopulta melkoisen vähäinen vaikutus ihmisten arkeen. Millä lailla ihmisten elämä muuttuu sietämättömäksi, jos me kierrätämme jätteet, jos me emme tuota enää sitä valtavaa ruokahävikkiä, joka nyt jo tuottaa merkittävän osan meidän päästöistämme? Millä lailla ihmisten elämä käy vaikeammaksi, jos sieltä patterin hanasta ei tulekaan enää turpeella tuotettua lämpöä vaan tulee vaikkapa lämpöpumpulla tuotettua lämpöä? Millä lailla ihmisten elämä vaikeutuu siitä, jos tiskikone — joka minulla hajosi eilen — sen sijaan, että se kestää kolme vuotta, kestääkin viisi vuotta tai 10 vuotta tai vaikka 15 vuotta, mikä sekin on täysin mahdollista tällä nykyisellä teknologialla? Millä lailla ihmisten elämää vaikeuttaa se, että kun aikaisemmin on ollut pakko liikkua joka paikkaan yksityisautolla tai ainakin suurin osa matkoista tehdä näin, niin jatkossa olisikin käytettävissä semmoinen julkinen liikenne, että sinä voit välillä jättää auton kotiin tai vaikka jakaa auton naapurin kanssa, [Mauri Peltokankaan välihuuto] jos kerran liikkuminen on mahdollista muullakin tavoin? Eivät nämä muutokset ole ihmisiltä pois, ne ovat kohti ihmisten parempaa elämää myös muulla tavalla kuin sillä tavalla, [Puhemies koputtaa] että heillä on tulevaisuus.

18.20 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Tässä tuli taas niin monta asiaa, ettei ihan kaikkiin ehdi oikein tarttua. Ehkä tähän edustaja Peltokankaan innovatiiviseen ajatukseen käyttää suoluonnon nieluja ikään kuin omassa taseessamme: Kun ongelma on nimenomaan se, että ihmisperäinen toiminta muuttaa sitä ilmakehän tasapainotilaa, niin silloin meidän pitää puuttua siihen ihmisperäiseen, eli kirjanpidolla ei selviä ulos fyysikaalisesta ongelmasta. Samaan liittyy se, että se on loppupeleissä ilmakehän ja biodiversiteetin kanalta aika yhdentekevää, mitä kolikoita me turpeesta heittelemme. Ne fyysikaaliset reaaliset vaikutukset ovat siinä ne, mitkä ovat vaarallisia, mitkä meidän täytyy pysäyttää. Sen takia

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

turpeen aika alkaa olemaan ohi. Ei sitä tavallaan muuteta sillä, että me täällä päättäisimme, että turve on hyvä asia ja se ei tuhoa suoluontoa ja näin, ja linjaisimme tällaisia. Kun se ei ole ympäröivän todellisuuden kanssa linjassa, niin ei sillä ole oikeastaan hirveästi merkitystä.

Noin muuten se, mitä ehtoja luonto asettaa, on sinänsä hyvä kysymys. Ilmastovuosikertomuksen kohdassa, oliko, luku 9 korostetaan, että sopeutumistoimien kiireellisyys korostuu — siis toimijoitten täytyy sopeutua siihen, että ilmasto lämpenee jo. Nämä toimet, mitä me nyt teemme, ne vaikutukset, mitä siinä linjataan, ovat itse asiassa hyvin pieniä verrattuna niihin, mitä on projisoitu tapahtuvaksi yli 1,5 asteen ja yli 2 asteen lämpötiloissa varsinkin muualla maailmassa, mistä voi olla ihan todella karmeita heijastevaikutuksia koko globaaliin talouteen ja sitä kautta myös meihin ja meidän turvallisuuteemme. On paljon parempi ennaltaehkäistä näitä. Siis oikeastaan tällaista riskivertailua ei yksinkertaisesti voida tehdä, koska ne pahimmat skenaariot ovat niin pahoja, ettei niitä kannata järjestelmällisesti punnita jonain vaihtoehtona. Mutta on parempi torjua ilmastomuutosta kuin katsoa, mitä se tuo tullessaan — sen pitäisi olla ihan itsestään selvyyttä.

Sitten tätä koko keskustelua leimaa semmoinen ongelma, että perussuomalaiset ovat ottaneet roolin siinä, että te nostatte ongelmia, joita liittyy erilaisiin ilmastotoimiin, [Mauri Peltokangas: Juuri kerroin ratkaisun!] esimerkiksi tämä siirtymä turpeesta, miten hoidetaan se, että puu ei pala — erittäin hyvä pointti — miten huolehditaan siitä, että maaseudulla voi elää ja liikkua — erittäin hyvä pointti — mutta minä kyllä näkisin, että kenellä tahansa tässä salissa on myös vastuu siitä, ettei luo sitä mielikuvaa, ettei mitään tarvitsisi tehdä, että olisi joku maailma, missä ilmasto ei muutukaan, kun me vain päätämme niin, että olisi jotain, ja jos me vain toteamme, että no, suon tilalle voi kasvaa metsää, niin se suoluonto ei tuhoutuisi. Silloin pitää tavallaan oikeasti myös miettiä, mitä vaikutuksia on sillä, että me olemme tekemättä asioita, että me emme suojele luontoa, että me emme vähennä päästöjä, ja mikä se todellinen vaihtoehto on.

Samaan aikaan meillä teknologia kehittyä, muut maat jo tarttuvat yksi toisensa jälkeen toimiin, eli koko fossiilitalous meidän ympäriltämme on joka tapauksessa muuttumassa. On aivan hassu ajatus meidän jäädä sellaiseksi museoksi fossiilienergian ja luonnonvarojen kestäättömän kulutuksen varaan, kun sellaiselle ei ole kysyntääkään. Ennen kaikkea se ei riitä, että täällä nostaa ongelmia esiin ja ratsastaa niillä ehkä vähän populistisestikin, vaan vastuunkantoa on todeta, [Puhemies koputtaa] miten tämä yksi meidän aikamme isoimmista kriiseistä tosiasiaa ratkaistaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt loput puheenvuorot koetetaan pitää täsmällisesti tässä ilmastovuosikertomuksessa.

18.23 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksessa ja valio-kunnan keskustelussa nimenomaan turve nousi voimakkaasti esiin ja on yksi ratkaisevim-pia tekijöitä ainakin nyt hallituksen näkökulmasta, koska siellä tämä turpeen verotus nos-tettiin ja elinkeino ajettiin alas.

Edustaja Kontula otti täällä esiin ansiokkaasti markkinaehtoisen turvetuotannon alas-ajon. Tämähän on ollut tiedossa, että se siellä on hiipunut, ja kun tämä oli hallituksella tie-dossa, niin miksei sitä annettu sitten olla? Te teitte armottoman nopeutuksen korottamalla verotusta. Tämähän on käsittämätöntä.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Edustaja Harjanne otti ansiokkaasti esiin vastuun, vastuun siitä, mitä sanotaan ihmisille, että ei pelotella, ja toimitaan oikein. Te teette töitä ilmastonmuutoksen eteen siellä omassa kuplassanne, ja vaikutukset tänä päivänä, teidän vastuullisen toimintanne vaikutukset, ilmastonmuutoksen parantamiseen ovat seuraavat: turpeenpoltto loppui esim. Kokkolasta, ja nyt rahdataan haketta laivoilla. Voitteko te, edustaja Harjanne, nyt kertoa kansalle, miten se on ilmastonmuutoksen kannalta parempi asia ja mikä vastuullisuuskysymys tässä on se, mistä nyt pärjittää rintaan haetaan? Siis lopetetaan niin sanotusti parempi vaihtoehto ja ruvetaan rahtaamaan laivoilla haketta ympäri maailmaa.

Kun siitä vastuusta puhutaan ja te sanotte, että me populismia täällä harrastamme, niin minäpä nyt harrastan sitä populismia, jos teidän mielestänne fakta on populismia. Hake, kun se tulee piipusta poltettuna ulos, on teidänkin faktojenne mukaan pahempi pöpö kuin se turpeenpoltto. Kun se rahdataan laivoilla ympäri maailmaa tänne, niin väitän — korjatakseni, jos olen väärässä — että sen hiilijalanjälki on kyllä aika lailla kovempi kuin sen, että se siitä kahdeksan kilometrin päästä tuodaan turvesuolta ja poltetaan. [Juha Mäenpää: Ja ötökkäpuuta!] Tämä on kerta kaikkiaan järkyttävää touhua. En näe näissä teidän perusteluissanne mitään järkeä — samalla kun te puhutte täällä vastuullisuudesta. Heittäisin siihen vaihtoehdoksi: oletteko te valmiita myöntämään epäonnistumisen, ja oletteko te valmiita perumaan turpeen veronkorotukset ja katsomaan sen tien, sen markkinaehtoisien lakauttamisen tien, jolloinkin nyt tässä väliaikana ei tarvitsisi sitten ilmastoa pilata laivojen ja hakkeen kanssa? — Kiitoksia.

18.26 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula otti esiin tällaisen sanan kuin ”biodiversiteetti”. Jos te, edustaja Kontula, siellä omassa huoneessanne kuulette, niin voisitteko te kertoa, lasketaanko ulkoa turpeen korvaamiseksi tuodun puuhakkeen tai puun kuljetuksen aikana syntyneitä kustannuksia ja erityisesti kuljetuksessa syntyneitä päästöjä ollenkaan näissä teidän laskelmissanne? Minä olen aika varma, että te ette niitä huomioi ollenkaan.

Minä en yhtään ihmettele, vaikka tämä johtaisi siihen, että Suomesta turve loppuu hallituksen tekemällä veronkorotuspäätöksellä ja että sitä alettaisiin tuomaan Venäjältä tänne. Eihän se ole silloin Suomessa syntynyttä turvetta, ja silloin teillä on puhtaat kortit käsissänne. Ehkä se on teidän linjanne, että kun se vain jostakin muualta tuodaan, niin silloin se on ok, mutta Suomessa ei saa käyttää turvetta.

Edustaja Harjanne on varmasti itse hyvin tietoinen siitä — ja arvostan näkemystänne, että te olette itsekin huolissanne siitä — että turvetta korvataan puulla. Minun mielestäni siinä pitäisi erityisesti huomioida se, että sitä puuta tuodaan myös ulkoa ja sen mukana tänne saattaa tulla joitain sellaisia kuoriaisia, joita meidän metsissämme ei ole. Voi olla, että te tässä vielä toimillanne tuhoatte suomalaiset metsät kaiken lisäksi.

Edustaja Kontula puhui jätteiden kierrätyksestä. Minä olen itse kierrättänyt jätteitä 20 vuotta. Minä olen tehnyt sen varmaan paremmin kuin moni tässä salissa, ja itse asiassa minua harmitti hirveästi, kun yhteiskunnan painostuksesta jouduin nyt erään kiinteistöosakeyhtiön jätteet siirtämään kunnallisen toiminnan piiriin, koska minä tiedän, että se jätteen käsittely meni huonompaan suuntaan kuin siinä, että ne yksityisellä kierrätettäisiin.

Edustaja Kontula kertoi hajonneesta pesukoneestaan. Minä olen ihan samaa mieltä, että totta kai pesukoneen pitäisi kestää kauemmin, mutta me elämme markkinataloudessa. Edustaja Kontulakin on varmasti ostanut sellaisen pesukoneen, josta on tiedetty heti alkaa

päälle, että se ei kestä kovin kauaa. Valmistajat valmistavat koneita, jotka kestävät [Puhemies koputtaa] vähän yli takuuajan, ja sillä hyvä.

18.29 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tähän turpeeseen liittyvää kysymystä nostettu nyt monta kertaa, vaikkei se nyt suoraan tähän vuosikertomukseen kuulu. Ei tähän minun mielestäni sen kummemmin... Minusta on tärkeätä, että turvetta ei pysyvästi ja isossa mittakaavassa korvata puuhakkeella. Mitä ilmeisimmin nyt se on tapahtumassa. Se jääköön mahdollisimman pieneksi, [Juha Mäenpää: Teidän päätöksellänne!] volyymiltaan minimaaliseksi, ja se tarkoittaa sitä, että meidän täytyy skaalata muita ratkaisuita, polttoon perustumattomia ratkaisuita, mahdollisimman nopeasti ylös.

Se, että meillä on tällainen ongelma, että me menemme ojasta allikkoon pahimmillaan — mikä pitää estää — ei poista sitä, että me olimme siellä ojassa. Ja tämä on taas kerran esimerkki siitä, että te nostatte [Mauri Peltokankaan välihuuto] sen muutoksen, ongelman, mutta kun se koko alkutila oli ongelmallinen. Tosin minulle jäi taas epäselväksi, mikä se turpeesta luopumisen aikataulu on — kuulostaa siltä, että edustaja Peltokankaan mielestä hallitusohjelman linjaus turpeen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä on hyvä, mutta tästä ei oikein saa selvää, mikä se on.

Tässä minua kiinnostaisi kuulla, mikä on se tapa lämmittää ekologisesti päästöttömästi Suomi tulevaisuudessa. [Juha Mäenpää: Antaa tekniikan kehittyä!] — Miten se tekniikka kehittyy itsestään, jos me emme anna siihen joitain signaaleja? Käytännössä me aina ohjaamme sitä: me käytämme julkisia varoja, me ohjaamme markkinoita [Juha Mäenpää: Markkinaehtoisesti!] päästökaupalla, veroilla, näin. Turve on nauttinut ihan uskomattoman selkeätä veroetua pitkän aikaa.

Tämä ei nyt ole minusta erityisen hedelmällinen kohta käydä tätä turvekeskustelua ihan loputtoman pitkään, mutta minusta tämä keskustelu taas kerran näytti sen asetelman, joka ei ole erityisen rakentava tai ongelmia ratkaiseva, niin että toivoisin tässä, että sieltä tulisi se, oletteko te tosissanne tämän asian kanssa, ja mitä te sitten teette, jos te olette tosissanne tämän asian kanssa, ja jos ette ole, [Juha Mäenpää: Totta kai me ollaan tosissaan!] niin minhin tietoon se pohjautuu — koska se ei kuulosta nyt siltä.

Muutoin olen sitä mieltä, että on hienoa, että saadaan kohta ilmastovuosikertomus päätettyä. Toivottavasti sitä kehitetään siltä pohjalta, mitä tässä ympäristövaliokunta esittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Eiköhän tässä ole... — Aa, siellä on vielä edustaja Taimela.

18.31 Katja Taimela sd: Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos vielä puheenvuorosta. Kun ajattelin, että haluan kuunnella tämän keskustelun, niin jostain kumman syystä tuli tehtyä enemmän muistiinpanoja kuin niin, että salissa on todella paljon enemmän kollegoita kuin nyt tässä keskustelussa oli mukana. Toisaalta kun käytin oman varsinaisen puheenvuoroni, jossa ajattelin, että ympäristövaliokunta oli siinä mielessä erittäin, pitäisikö sanoa, järkevä tai viisas, että muodosti omaksi kannanotokseen sen, että tästä työstä pitää tehdä entistä helppolukuisempaa, avoimempaa ja osallisuuteen mahdollistavaa, niin ajattelen tämän salikeskustelun myötä myös niin, että onneksi se kaneetti sinne kirjoitettiin, koska minä väitän, että vain ja ainoastaan silloin, kun meillä on olemassa samat tiedot ja me pystymme kiihottomasti käymään keskustelua asioista, ne keskustelut ovat myös huomattavasti paljon hedelmällisempiä.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Sitten on pakko sanoa se, että jos pöytäkirjoja miettii, niin tämä varmasti nyt vaikutti sillä, että täällä käytiin keskustelua hallituksen tai opposition näkökulmasta, pelkästään, vain ja ainoastaan esimerkiksi turvepolitiikan näkökulmasta liittyen näihin ympäristöasioihin. Mutta nyt todellakin oli käsittelyssä ilmastovuosikertomus 2020, ja tietysti tämä keskustelu nyt sitten jatkuu paitsi meillä valiokunnassa, jossa saamme tehdä työtä edustaja Peltokankaan kanssa, toki myös tässä salissa ja eri ministeriöissä, koska kaikki tämä työ on kuitenkin poikkihallinnollista työtä.

Haluan myös itse todeta tässä lopuksi siitä, kun tuli sellainen väite, tavallaan väitettiin, että nämä ilmastotoimet ja -teot ovat tässä salissa oleva ideologinen ongelma. Minä rohkenen olla täysin eri mieltä siitä. Haluan ajatella niin, että ilmastotoimet ja -teot — joita myös suuri prosentuaalinen osa meidän kansastamme ymmärtää ja haluaa niiden toteutuvan ja uskoo niihin — eivät ole ideologinen ongelma, vaan ne ovat myös ratkaisuiden avaimia meidän parempaan tulevaisuuteen, joka liittyy tietysti myös niihin uusiin, tuleviin työpaikoihin, työllisyysasteen nostamiseen, joka liittyy varmasti myös siihen, että kaikki eduskuntaryhmät tässä salissa toivottavasti ovat sitä mieltä, että se on meidän tärkeä prioriteettimme, miten me saamme mahdollisimman paljon Suomeen työllisyyttä.

Tämä lyhyesti tästä ilmastovuosikertomuksesta 2020. Ympäristövaliokunta jatkaa tämänkin vaalikauden tämänkin asian kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin varmasti tekee. — Vielä edustaja Peltokangas.

18.34 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, puheenjohtaja! Lyhyesti: Ensinnäkin kiitos edustaja Taimelalle ja myöskin edustaja Harjanteelle hyvästä keskustelusta.

Edustaja Taimela nosti tässä hyvän esimerkin siitä, miten näitä asioita pitäisi kehittää. Yhdyn kyllä mielipiteeseen, että ilmastokertomuksen selkokielellisyyteen, helposti luettavuuteen, on hyvä tulevaisuudessa panostaa. Se on kaikkien hyöty, varsinkin kansalaisten hyöty, että sieltä saadaan koppi siitä asiasta paremmin.

Sen verran palaan vielä turpeen osalta lyhyesti, että edustaja Harjanteen kanssa on erittäin miellyttävää vaihtaa mielipiteitä tästä asiasta. Meillä on ainoastaan nyt tässä näytönä se hallituksen turpeen veronkorotus ja sen vaikutukset, ja kun mittareita vaaditaan, niin tällä hetkellä se mittari on se, kun minä näen tuolla Pohjanmaalla, miten se vaikuttaa. Kenties tämän takia aika kärkevästi otan kantaa nyt turpeen kautta, koska siellä lähestulkoon naapurustossa on konkurssseja tiedossa. Jos tässä salissa tai valiokunnassa tehtävien päätösten vuoksi suomalainen ajautuu taloudelliseen ahdinkoon ja konkurssiin saakka, niin pidän sitä kyllä varsin erikoisena, että sitä ei tässä salissa voi huolena ottaa, vaan se merkitään populaariseksi.

Edustaja Kontula sanoi, miten se vaikuttaa ihmiseen. Se vaikuttaa juuri siten, että miljoonia koneisiin satsanneet henkilöt joutuvat poistamaan ne nyt romurautana ja pahimmillaan luopuvat kohta vouden toimesta kodeistaan. Sellaisia päätöksiä ei tässä salissa saisi tehdä, ja tämän takia ajatuksenani oli se, että olisin toivonut, että hallitus olisi edennyt tämän ilmastopolitiikan kanssa siten, että olisi katsottu ne vaikutukset pikkasen etukäteen eikä vasta sitten, kun se paketti on sylissä. Eli kyllä yhteistyötä täältä löytyy, mutta monta kertaa valiokunnassa joutuu toteamaan, kun siellä esittää pientäkin muutosta lausuntoon, että heti niin kuin linnunpesästä kiljutaan, että ei käy. Toivotaan, että siihenkin tulee muutoksia.

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Kiitos tästä keskustelusta. Palataan siellä valiokunnissa näihin asioihin varmasti vielä tuonnempana, ja myöskin mielelläni keskustelen edustajien kanssa henkilökohtaisesti. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset edustajille.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle covid-19-epidemian torjuntaan tarvittavien tavaroiden verovapauden voimassaolon jatkamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 29/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 217/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 113/2020 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 16/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 98/2020 vp sisältyvät 1.-6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 202/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 18/2020 vp

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 202/2020 vp sisältyvät 1.-6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2020 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 9/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 182/2020 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupallisten rokotetutkimuspalvelujen yhtiöittämisestä

Hallituksen esitys HE 224/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 40/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 224/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 41/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 188/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konfliktimineraalien ja niiden malmien markkinoille saattamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2020 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 35/2020 vp

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 203/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 174/2020 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 174/2020 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 208/2020 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 14/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 208/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b §:n sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2020 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 15/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 229/2020 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2020 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 6/2020 vp

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

27. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2019

Kertomus K 5/2020 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 5/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan talousalueella sijaitsevan tytäryhtiön lopullisen tappion konsernivähennyksestä ja laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 185/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 34/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiontakuusta covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 214/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 35/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle eläintautilaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 175/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2020 vp

Pöytäkirja PTK 159/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 235/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 173/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 1, 141/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 15/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2020 pidettävään täysistuntoon.

34. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 8.12.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.43.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen